

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การศึกษาและพัฒนาทักษะชุมชนในการสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว
ตามแนวคิด Green Tourism อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Community's Skill Development on Creating Travel Route and
Program under Green Concept in Mae Taeng District, Chiang Mai

สวิขญา ศุภอุดมฤกษ์ ตริรัตน์
รักธิดา ศิริ
พัฒนพงศ์ จันทร์สว่าง

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว

2558

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชุมชนในการสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวตามแนวคิด Green Tourism อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ นั้นอาจไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ หากขาดซึ่งความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.ไพศาล กาญจนวงศ์ สำหรับคำปรึกษาและการสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเทคนิคการทำงาน ทำให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่น

ขอบคุณหน่วยงานในท้องถิ่นที่สนับสนุนและเอื้อเฟื้อสถานที่สำหรับการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทีมงานในชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนผู้เสียสละเวลาอันมีค่า ร่วมกันสำรวจ ค้นคว้า และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแกนนำกลุ่มโฮมสเตย์บ้านเมืองกีด คุณบุญสนอง กอนแก้ว (พี่หอม) และบ้านแม่ตะมาน คุณพัชราภรณ์ บุญตัน (พี่ฝน) ซึ่งเป็นทั้งผู้ประสานงาน ที่สละเวลาอันมีค่าร่วมพัฒนางานของชุมชน

ขอบคุณทีมงานวิจัยและนักท่องเที่ยวอาสาสมัคร สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมทัวร์นำร่องและให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปปรับปรุงงานและบริการให้ดีขึ้นต่อไป

ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณครอบครัวศุภอุดมฤกษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณแม่อุไร และคุณเบญจรัตน์ (พี่สาว) สำหรับกำลังใจและการให้การสนับสนุนมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีพลังที่จะทำงานต่อไปอย่างมีความสุข

สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์

ธันวาคม 2558

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	
B: 317793	เลขเรียกหนังสือ
I: 266 94 6	59/1358
วันที่ 1.01.2559	ค. 2

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทคัดย่อ	ช
ABSTRACT	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
สมมุติฐานการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน	5
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียว 7 ประการ (7 GREEN CONCEPT)	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว	9
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	12
กรอบแนวคิดการวิจัย	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
สถานที่ดำเนินงานวิจัย	20
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	20

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการวิจัย	29
ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย	29
กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน	35
ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน	39
พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	41
ความรู้และทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว	46
กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน	52
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว	87
ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวหลังเข้าร่วมกิจกรรม	94
การทดสอบสมมติฐาน	100
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	103
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	115
ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในพื้นที่	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	118
ภาคผนวก ก แบบเก็บข้อมูล	119
ภาคผนวก ข ชุดความรู้ด้านการจัดทำโปรแกรม	129
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

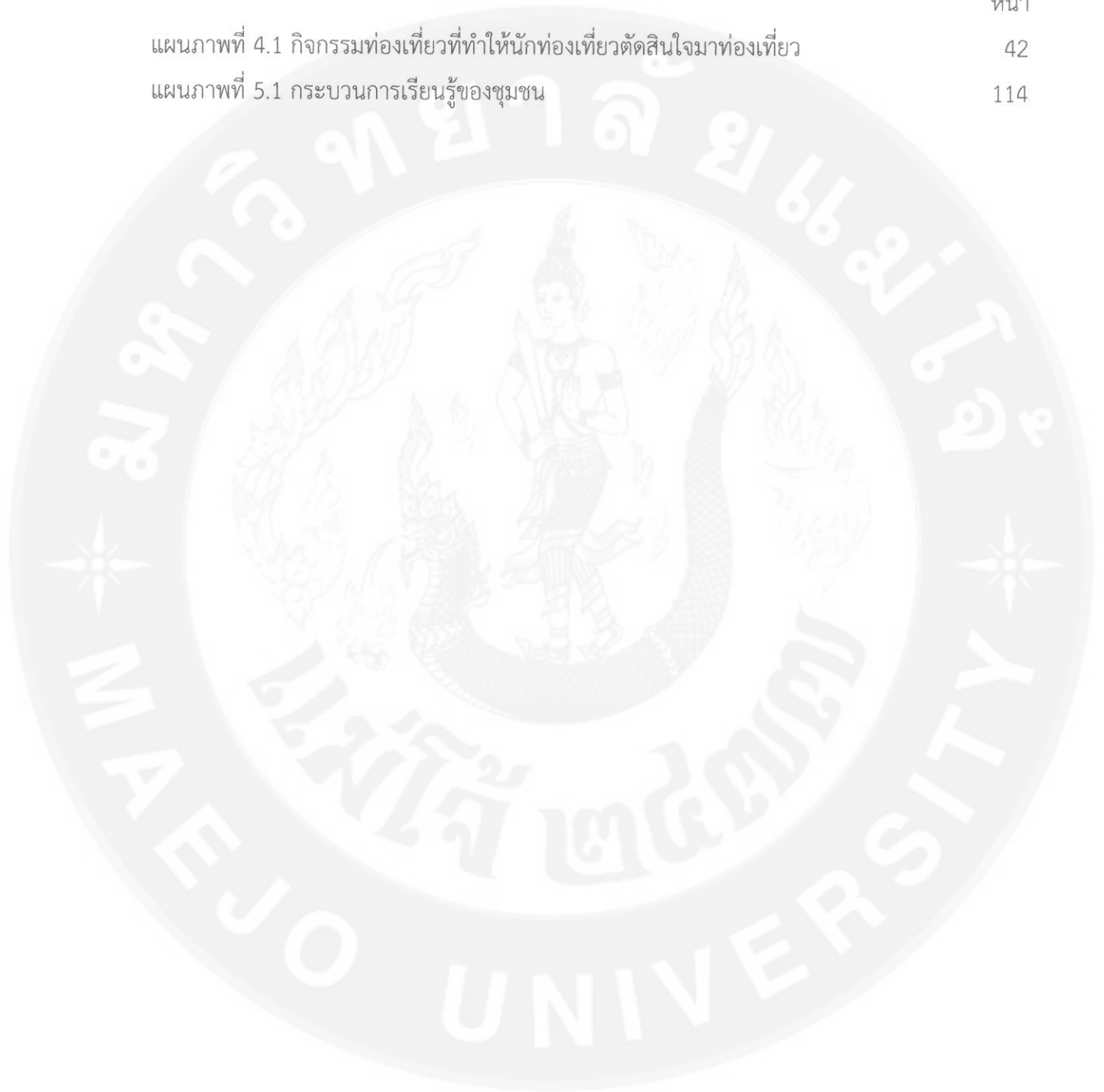
	หน้า
ตารางที่ 4.1 ร้อยละของลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	31
ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	33
ตารางที่ 4.3 แผนการส่งเสริมการเรียนรู้สู่ชุมชน	36
ตารางที่ 4.4 ระดับทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว	44
ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	47
ตารางที่ 4.6 ระดับทักษะด้านการพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	51
ตารางที่ 4.7 ตารางไขว้กิจกรรมตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวบ้านเมืองกีด	53
ตารางที่ 4.8 ตารางไขว้กิจกรรมตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวบ้านแม่ตะมาน	58
ตารางที่ 4.9 ปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตบ้านเมืองกีด	61
ตารางที่ 4.10 ปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตบ้านแม่ตะมาน	62
ตารางที่ 4.11 อัตราค่าบริการการท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด	63
ตารางที่ 4.12 อัตราค่าบริการการท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน	64
ตารางที่ 4.13 โปรแกรมทัวร์ 1 วัน บ้านเมืองกีด	64
ตารางที่ 4.14 โปรแกรมทัวร์ 2 วัน 1 คืน บ้านเมืองกีด	64
ตารางที่ 4.15 โปรแกรมทัวร์ที่ 1 ทัวร์เดินป่าท่องเที่ยวในชุมชน 2 วัน 1 คืน บ้านแม่ตะมาน	69
ตารางที่ 4.16 โปรแกรมทัวร์ที่ 2 โปรแกรม volunteer บ้านแม่ตะมาน	70
ตารางที่ 4.17 ทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว	83
ตารางที่ 4.18 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว	86
ตารางที่ 4.19 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว	88
ตารางที่ 4.20 ระดับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว	95
ตารางที่ 4.21 สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อ การมีส่วนร่วม	100
ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับความรู้ก่อนและหลัง เข้าร่วมกิจกรรม	101
ตารางที่ 4.23 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ก่อนและหลัง	102

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	19
ภาพที่ 4.1 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต (ห้วยกุ่มกุ่ม) โปรแกรม A	66
ภาพที่ 4.2 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต (ห้วยกุ่มกุ่ม) โปรแกรม A	66
ภาพที่ 4.3 อัตราค่าบริการบ้านเมืองกัต (ห้วยกุ่มกุ่ม) โปรแกรม A	67
ภาพที่ 4.4 เส้นทางท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต โปรแกรม B	67
ภาพที่ 4.5 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต โปรแกรม B	68
ภาพที่ 4.6 อัตราค่าบริการบ้านเมืองกัต โปรแกรม B	68
ภาพที่ 4.7 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม C	71
ภาพที่ 4.8 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม C	71
ภาพที่ 4.9 อัตราค่าบริการบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม C	72
ภาพที่ 4.10 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม D	72
ภาพที่ 4.11 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม D	73
ภาพที่ 4.12 อัตราค่าบริการบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม D	73
ภาพที่ 4.13 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม E	74
ภาพที่ 4.14 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม E	74
ภาพที่ 4.15 อัตราค่าบริการบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม E	75
ภาพที่ 4.16 กิจกรรมเดินเล่นในชุมชนอุดหนุนร้านค้าท้องถิ่น	76
ภาพที่ 4.17 กิจกรรมเยี่ยมชมปางช้าง	76
ภาพที่ 4.18 กิจกรรมทำขนมจากวัตถุดิบในท้องถิ่น	77
ภาพที่ 4.19 กิจกรรมเยี่ยมชมอาชีพท้องถิ่น (โคมญี่ปุ่น)	78
ภาพที่ 4.20 กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางน้ำตก	78
ภาพที่ 4.21 กิจกรรมแข่งขันยิงหนังสติ๊ก (การแข่งขันอย่างเป็นทางการ)	79
ภาพที่ 4.22 กิจกรรมทำบุญตักบาตร (นำขนมที่ทำไปใส่บาตร)	79
ภาพที่ 4.23 กิจกรรมเรียนรู้วิถีการปลูกนา	80
ภาพที่ 4.24 การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการให้บริการ	81
ภาพที่ 4.25 กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน	81
ภาพที่ 4.26 บริการที่พักแบบโฮมสเตย์	81
ภาพที่ 4.27 บริการนวด	82

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 4.1 กิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยว	42
แผนภาพที่ 5.1 กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	114

การพัฒนาทักษะชุมชนในการสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวตาม
แนวคิด Green Tourism อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Community's Skill Development on Creating Travel Route and Program
under Green Concept in Mae Taeng District, Chiang Mai

สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์¹ รักษิตา ศิริ¹ และพัฒนพงศ์ จันทร์สว่าง¹
Savichaya Supa-udomlerk Trirat¹, and Pattanapong Jansawang¹

¹ คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ฐานข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรท้องถิ่น 2) ความรู้และทักษะชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม) รวมถึงการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และ 3) กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวจากบ้านเมืองก๊ัดและบ้านแม่ตะมาน 10 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า บ้านเมืองก๊ัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวโดดเด่นในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ การแสดงดนตรีพื้นเมือง เรียนทำอาหารพื้นเมืองและขนมพื้นเมือง อาชีพจักสานและโคมไฟญี่ปุ่น บายศรีสู่ขวัญ นวดแผนไทย ชี้อ่าง ล่องแพยาง ชมสวนผลไม้ตามฤดูกาล ชมผักสวนครัว วัดเมืองก๊ัด และเส้นทางน้ำตกตาตหมอก ส่วนที่เหลือจะต้องเป็นกิจกรรมตามฤดูกาล เช่น ประเพณีต่างๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ และสงฆ์พระธาตุ ส่วนบ้านแม่ตะมานมีเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Volunteer Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดทั้งปี คือ กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น และกิจกรรมนันทศึกษาแพทย์อาสาสมัคร ซึ่งประสานความร่วมมือกับอนามัยประจำตำบล

ความรู้ของชุมชนด้านการพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า มีการพัฒนาที่ดีขึ้นจากระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 12.70) เป็นระดับ

ช

“มาก” (ค่าเฉลี่ย 21.00) ในทุกประเด็นทั้งในด้านหลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา การกำหนดขีดความสามารถ และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ส่วนในด้านทักษะการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชุมชนมีทักษะเพิ่มขึ้นจากเดิมในระดับ “มากที่สุด” คือ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดกิจกรรม การกำหนดสถานที่ และการกำหนดผู้ติดต่อ ส่วนการกำหนดราคาและการกำหนดเงื่อนไขมีทักษะอยู่ในระดับ “มาก” จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้านลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมพบว่า อายุส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่ดีกว่ารวมถึงทัศนคติในการมีส่วนร่วมที่ดีกว่าด้วย ส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมที่ดีกว่าผู้ที่มีรายได้สูง ส่วนด้านความรู้พบว่าผู้ที่มีอายุน้อยและไม่มีภาระทางครอบครัวจะสามารถพัฒนาความรู้ได้ดีกว่า โดยความรู้ที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญคือ ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนและการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของชุมชน

กระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะที่ดีขึ้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่า สิ่งสำคัญในงานพัฒนาชุมชน คือ การชวนกลุ่มเป้าหมายคิดเพื่อชี้ปัญหาให้ทุกคนเข้าใจ (ทำให้เกิดการรับรู้) ชวนคิดเสนอทางออกร่วมกัน (ทำให้เกิดการยอมรับที่จะพัฒนา) การวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกัน (ทำให้เกิดความตระหนักในเหตุการณ์ที่ประสบร่วมกัน) จึงจะทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประสบการณ์และเกิดกระบวนการคิด (ทำให้เห็นความสำคัญ) ที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้จริง จากผลการสะท้อนความคิดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาพบว่า ตัวแทนชุมชนมุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนางานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่สมาชิกทุกคนควรให้ความสำคัญ เพราะทุกครั้งที่เรามีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งต่างๆ ร่วมกัน และเกิดการยอมรับในแนวทางที่ได้ตัดสินใจทำร่วมกันไม่ว่าผลจะดีหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การช่วยกันแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น ชุดความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวมิใช่เพียงเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ควรต้องให้ความสำคัญในกระบวนการให้ความรู้ เพื่อสร้างการยอมรับภายในตัวบุคคล ทั้งในความรู้สึกละความคิดที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติอย่างเต็มใจได้อย่างไร

คำสำคัญ: ศักยภาพชุมชน, บริการการท่องเที่ยว, ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ABSTRACT

This research aims to study 1) existing community resources to design activities appropriate to the local resource base, 2) knowledge and skills, community programs and the preparation of the green tourism; including program tour and services, and 3) the learning process of the preparation of community green tourism program. The samples used in the study are 10 board members from Muang-Kuet village and Mae-Tam-Mann village used the statistics on the frequency, percentage, average, and standard deviation in this study.

The study was found those Muang-Kuet villages have outstanding about tourism resources in the local lifestyle and culture, including folk music performances, cooking class native and native desserts, handmade Japanese lamps, massage, elephant rides, rubber rafting, seasonal vegetables, Wat Muang-Kuet and waterfall. The rest will be seasonal activities like Songkran and Loy Krathong tradition. Bann Mae-Ta-Mann aims to manage tourism in a Volunteer Tourism and ecotourism. Activities throughout the year are nature trails and plant conservation, leaning to produce Local products and medical volunteer activities (students) which are collaboration with the public health center of the district.

Knowledge of participants in development of creative tourism on activity and program found that knowledge before and after had been developed from "moderate" (average 12.70) to a "high" level of knowledgeable (average 21.00) in the principles of program design consists of; the importance of tourism, tourism activity patterns, the carrying capacity, and the idea of designing program tour. In the area of skills to prepare green tourism routes and programs found that the participants develop skills had increased from a level of "very high" which is to set the date/time, the activities and place, and establishing contacts. The skill on pricing found, "high". The results were found correlated that age affects the better attitudes towards participation and involvement. Those who earn less had better attitude towards participation than those with high incomes. The knowledge of young and not burden the family could have a better knowledge. Knowledge of patterns, activities design and carrying capacity was increased at 0.05 the level of significant.

សូ

The participatory action learning process of communities which could be developed their knowledge and skills for the better. The study found important of hoe community development work, let them think about the proposed solution (Causing agree to develop) planning and acting together (Raises awareness). Therefore, it makes the audience experience and thought process (Thus the importance) can cause behavioral changes actually.

The results reflect Participants were community representatives aim to focus on tourism development that participation should be a priority to everyone. Participation affect the perception and understanding of the common problems and to contribute to the acceptance of guidelines and planning decisions together, whether the result is good or not. And also, participants will lead to help solve problems creatively with mutual understanding. So, a set of knowledge for the development of community tourism, not just the content of destination management but should also focus on the process of knowledge, to build up individual recognition, in terms of feelings and ideas that could result the willingness and intention to practice, however.

Keyword: Community Potential, Tourism Services, Creative Tourism Activity

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เนื่องมาจากการได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมที่แปรปรวนทั่วโลกในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ทำให้กระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในปัจจุบันมีบทบาทและทวีความสำคัญมากขึ้น ประชาชนเข้าใจ ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงอนุรักษ์ไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ แต่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ดังนั้น แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงไม่ใช่เพียงการท่องเที่ยวเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่มุ่งเสนอขายสินค้า หรือบริการทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างเดียว หากยังมุ่งประสานผลประโยชน์ทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอีกด้วย จึงนับได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้การท่องเที่ยวพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ และสร้างความพอใจให้กับสมาชิกชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันยังช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวได้

จากการผลการวิจัยในการพัฒนาพื้นที่ 3 หมู่บ้านในตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บ้านเมือกกัด บ้านแม่ตะมาน และบ้านทุ่งละคร ในด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนโดยใช้กรีนแมปเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เมื่อปี พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่าชุมชนมีทรัพยากรที่หลากหลายทั้งในด้านธรรมชาติที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีความเรียบง่ายน่าสนใจ เช่น ป่าอนุรักษ์ของชุมชน สถานที่เคารพสักการะที่บ่งบอกถึงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชุมชน การประกอบอาชีพการเกษตร ภูมิปัญญาด้านการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ อาสาสมัครบริการชุมชน อาหาร การแสดง พิธีกรรม ประเพณีต่างๆ เป็นต้น ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว (7 Green Tourism) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นแนวคิดของการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและจะสามารถช่วยให้ชุมชนรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์และวิถีชีวิตของตนเองไว้พร้อมๆ กับการสร้างรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนที่มีทรัพยากรและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าชื่นชม

แต่เนื่องจากชุมชนยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวที่เหมาะสมกับชุมชนภายใต้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้น ผู้วิจัยและชุมชนจึงมีเป้าหมายเพื่อนำฐานข้อมูลเดิมที่เคยเก็บรวบรวมร่วมกันในปีที่ผ่านมา มาใช้เพื่อสร้างเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวสีเขียว และเรียนรู้วิธีการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรท้องถิ่นและไม่กระทบต่อวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดรายได้เสริมและการอนุรักษ์ไปพร้อมๆ กัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในชุมชนให้มีโอกาสได้เรียนรู้และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่นอันมีค่ายิ่ง โดยการวิจัยครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาคน อันจะสามารถนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้ในลำดับต่อไป และก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในพื้นที่ดั้งเดิมอย่างแท้จริงและเกิดการพัฒนาวงอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและสังเคราะห์ฐานข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรท้องถิ่น
2. ศึกษาและพัฒนาความรู้และทักษะชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม) รวมถึงการให้บริการด้านการท่องเที่ยว
3. ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะประยุกต์รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นระเบียบวิธีในการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ดังนี้

ขอบเขตเชิงปริมาณ

1. ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร (Socio-demographic) ของกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตเชิงคุณภาพ

1. ความรู้ความเข้าใจและทักษะในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว
2. เนื้อหาด้านเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของแต่ละชุมชน
3. กระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว
4. บทเรียนที่ชุมชนได้รับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมุติฐานในการวิจัยดังนี้

1. สมมุติฐานด้านความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม

H_0 : ระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติของการมีส่วนร่วมในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียวของผู้เข้าร่วมไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

H_1 : ระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติของการมีส่วนร่วมในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียวของผู้เข้าร่วมมีความสัมพันธ์กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

2. สมมุติฐานด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว

H_0 : ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียวก่อนและหลังไม่แตกต่างกัน

H_1 : ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียวก่อนและหลังก่อนและหลังแตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

แนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) แนวคิดด้านการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม คือ แนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว 7 ประการ (7 Green Concept) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประกอบไปด้วย 1) Green Heart : หัวใจสีเขียว - ผู้มาเยือนทุกคนต้องมีหัวใจที่เคารพในวิถีแห่งธรรมชาติ ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม 2) Green Logistics : รูปแบบการเดินทางสีเขียว - วิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 3) Green Attraction : แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว - แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนต้องมีการบริหารจัดการตามทิศทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4) Green Community : ชุมชนสีเขียว - แหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้องมีความรู้ที่จะบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นลักษณะของชุมชน 5) Green Activity : กิจกรรมสีเขียว - กิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 6) Green Service : การบริการสีเขียว - การให้บริการของชุมชนที่สร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพ

ที่ดี เลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดระบบบำบัดของเสีย ชยะ สิ่งปฏิภูลที่เกิดจากนักท่องเที่ยวด้วย 7) Green Plus : ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม - มีกิจกรรมหรือการบริการให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วย ด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Activity) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่คัดเลือกมาจากทรัพยากรท้องถิ่นและจากข้อมูลกรีนแมป (Green map) ของชุมชน ที่สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) เพื่อนำมาออกแบบขั้นตอนและกระบวนการนำชมที่ทำให้ผู้มาเยือนได้ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ช่วยเพิ่มทักษะและประสบการณ์การท่องเที่ยว และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับเจ้าบ้าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สร้างประสบการณ์และทักษะในการทำงานวิจัยร่วมกับชุมชนให้กับนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา
2. ได้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว
3. รูปแบบการกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว ที่เหมาะสมกับชุมชน รวมถึงโปรแกรมการท่องเที่ยวสามารถเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชน
4. พัฒนาทักษะของชุมชนในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว
5. เปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมถึงความภาคภูมิใจในชุมชนตนเอง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2555: ระบบออนไลน์) ยังได้กล่าวถึงรายละเอียดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีกว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - Based Tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชนจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งมีองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ 4) การเรียนรู้

วีระพล ทองมา (2553 : ระบบออนไลน์) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community base sustainable tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

กระบวนการเรียนรู้ของ CBT

สินธุ์ สโรบล (2546 : 256) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1) **ศักยภาพของคน** ต้องเริ่มที่คนในชุมชนที่จะต้องรู้จักรักเหง้าของตนเองให้ดีเสียก่อนเพื่อความพร้อมในการบอกเล่าข้อมูลและคนในชุมชนต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้มีความสามัคคี ทำงานร่วมกันได้

2) **ศักยภาพของพื้นที่** หมายรวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบสานต่อกันมาคนในชุมชนต้องรู้จัก ต้องรักและหวงแหนเห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนของตนสามารถที่จะนำมาจัดการได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ทั้งนี้แล้วชุมชนต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการจัดการในพื้นที่ได้ด้วย

3) **การจัดการ** เป็นเรื่องที่ไม่ถ่วงน้ำหนักที่จะทำอะไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนสมดุลในกลุ่มคนหมู่มาก ดังนั้นชุมชนที่จะสามารถบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน : "Community-based Tourism : CBT" ได้ต้องเป็นชุมชนที่มีผู้นำที่เป็นที่ยอมรับ มีความคิด มีวิสัยทัศน์ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งยังต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ

ที่เกี่ยวข้องต้องมีการพูดคุยกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมชุมชนรู้ว่าพื้นที่ของตนจะมีรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างไรควรมีกิจกรรมอะไรบ้าง และจะมีการกระจาย จัดสรร รายได้อย่างไรทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมานั้น สิ่งสำคัญที่สุดของชุมชนก็คือการมีส่วนร่วมอันหมายรวมถึงร่วมในทุกๆ สิ่งทุกอย่างเพื่อส่วนรวม

4) มีส่วนร่วม มีได้อย่างไร การสื่อสารพูดคุยเป็นการสื่อความคิดเห็น การอภิปราย รวมถึง การหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ จากการระดมความคิดจากประสบการณ์ของนักวิจัยท้องถิ่น พบว่า ชุมชนจัดให้มีเวทีพูดคุยร่วมกันคิดวางแผนดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องใน การทำงานร่วมกัน สร้างกฎระเบียบของชุมชนทางด้านต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชนรวมถึงผู้มาเยือน ปฏิบัติตาม

หลักการทางการเมืองที่เกี่ยวด้วยชุมชน

สำหรับหลักการที่เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น สรุปรจากบทเรียนและ ประสบการณ์ พื้นที่ภาคเหนือ (สินธุ์ สโรบล, 2546) ได้ว่า เป็นทักษะในการจัดการทรัพยากรที่เป็น ฐานทุนเดิมของชุมชน เพื่อนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์และมีการจัดการให้เกิดการใช้ ประโยชน์อย่างยาวนาน กล่าวคือ จะต้องมีการปกป้อง พื้นฟูและบำรุงรักษาให้ทรัพยากรเหล่านั้น เพียงพอกับการใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง ทักษะในการปฏิบัติ นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1) ต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอันจะส่งผลต่อ ความสำเร็จและล้มเหลวในการดำเนินการท่องเที่ยว รวมทั้งยังเป็นตัวแปรที่ทำให้การท่องเที่ยวโดย ชุมชนมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบมวลชน กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการ ท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ตั้งแต่เริ่มต้น ร่วมกันเป็นเจ้าของ มีการแบ่งงาน แบ่งกิจกรรม และความรับผิดชอบไปจนสิ้นสุดกระบวนการที่มีการ กระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2) การศึกษาฐานทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และการผลิตของชุมชน เพื่อนำมาเป็นปัจจัยต้นทุนในการกำหนดเป็นกิจกรรมหรือ โปรแกรมการท่องเที่ยว

3) กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นกิจกรรมที่เน้นให้มีการสร้างระบบการท่องเที่ยวที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งที่พบส่วนใหญ่ในสังคมไทยแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ทั้งนี้ กิจกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวมานี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันกำหนดทิศทางว่าชุมชนจะดำเนินการกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวในรูปแบบใดที่สอดคล้องกับสภาพบริบท ทุนทรัพยากรและสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนได้มากที่สุด

4) การจัดการการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมุ่งจัดการความสัมพันธ์ระหว่างผู้เจ้าบ้านกับผู้มาเยือน มุ่งเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่มีคุณภาพ พร้อมกับความพยายามที่จะต้องลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวในด้านการใช้ทรัพยากร พื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยว การตลาด ขยะของเสีย ตลอดจนจะต้องกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวเกิดพลังเป็นเครื่องมือการพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียว 7 ประการ (7 Green Concept)

แนวคิด 7 ประการ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนการท่องเที่ยวแบบใหม่เน้น "เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" เป็นแนวคิดที่นำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดผลสำคัญ 2 ประการคือ ลดผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน และ สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : 2555, ระบบออนไลน์)

Green Heart	เที่ยวด้วยใจคิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
Green Activity	เลือก กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
Green Community	เที่ยวอย่างรู้ค่า รักษาเอกลักษณ์ชุมชน
Green Logistics	เที่ยวใกล้พลังงาน (พาหนะ) ไกล เลือกใช้-สะอาด
Green Service	จัดการธุรกิจ ตระหนักคิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
Green Attraction	จัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความยั่งยืน
Green Plus	จิตอาสา พาโลกสดใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

กรีนที่ 1 "Green Heart" มอบหัวใจให้ความเคารพแห่งวิถีธรรมชาติ ตระหนักและศรัทธาในพลังงานอันยิ่งใหญ่ มิใช่เพียงแค่วัดคิดหรือพูดแต่ต้องลงมือทำ โดยทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้วยวิธีตระหนัก ระมัดระวัง ผลกระทบที่จะตามมาด้วยทุกครั้งเมื่อประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับท่องเที่ยว

กรีนที่ 2 "Green Activity" ใส่ใจกิจกรรมที่คุณสามารถทำได้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน トラบเท่าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยผู้ประกอบการที่ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้วยวิธีประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยความสุขและใส่ใจไปพร้อมกับการสร้างโอกาสในการรับรู้ และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

กรีนที่ 3 "Green Community" ทุกชุมชนท่องเที่ยวต้องรู้เท่าทัน ผสานผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวพร้อมกับการรักษาอัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างสมดุล โดยองค์กร กลุ่มและบุคคลในชุมชนทั้งในเมืองและชนบททุกแห่งซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ด้วยวิธีรับรู้ เข้าใจและ

ร่วมกันแสดงออกถึงพลังอันยิ่งใหญ่ของชุมชนต่อการบริหารจัดการ ดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวโดยเลือกใช้วิธีที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง

กรีนที่ 4 "Green Logistics" วิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่ผสมผสานแนวคิดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้ประกอบการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องร่วมมืออย่างเต็มที่ ด้วยวิธีสร้างทางเลือกให้แก่รูปแบบและวิธีการเดินทาง เน้นการประหยัดพลังงาน เลือกใช้พลังงานทดแทน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กรีนที่ 5 "Green Service" ธุรกิจการท่องเที่ยวทุกประเภทต้องแสดงความจริงใจด้วยการเลือกใช้วัตถุดิบและควบคุมการปล่อยของเสียกลับคืนสู่ธรรมชาติต้องมีกระบวนการจัดการผ่านการบำบัดทุกครั้ง โดยผู้ประกอบการทุกแขนงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ด้วยวิธีจัดรูปแบบการให้บริการที่ได้มาตรฐาน คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเสมอทุกกระบวนการตามขั้นตอนให้บริการด้านท่องเที่ยว

กรีนที่ 6 "Green Attraction" ประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวกับสภาพดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ได้ ภายใต้การจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล หรือเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ด้วยวิธีบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมุ่งให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นหลัก

กรีนที่ 7 "Green Plus" การให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วยความตั้งใจ ผ่านกิจกรรมอันหลากหลายที่แต่ละคนเลือกทำได้ตามความสมัครใจ โดยทุกคนช่วยกันทำ ด้วยวิธีย่อารอแค่โอกาสในการช่วยโลกให้รอดพ้นจากภาวะการเปลี่ยนแปลง แต่สร้างโอกาสในการดูแลโลกใบนี้ให้มีอย่างสม่ำเสมอ

จากแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เน้น "เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" เพื่อให้เกิดผลสำคัญ 2 ประการคือ ลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน และสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีองค์ประกอบดังนี้ 1) "Green Heart" ตระหนัก ระมัดระวังผลกระทบที่จะตามมาด้วยทุกครั้งเมื่อประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับท่องเที่ยว 2) "Green Activity" ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวพร้อมกับการสร้างโอกาสในการรับรู้ และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 3) "Green Community" ทุกชุมชนรับรู้ เข้าใจและร่วมกันแสดงออกถึงพลังอันยิ่งใหญ่ของชุมชนต่อการบริหารจัดการ ดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว 4) "Green Logistics" รูปแบบและวิธีการเดินทาง เน้นการประหยัดพลังงาน เลือกใช้พลังงานทดแทน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 5) "Green Service" จัดรูปแบบการให้บริการที่ได้มาตรฐาน คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเสมอทุกกระบวนการตามขั้นตอนให้บริการด้านท่องเที่ยว 6) "Green Attraction" บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมุ่งให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นหลัก 7) "Green Plus" สร้างโอกาสในการดูแลโลกใบนี้ให้มีอย่างสม่ำเสมอ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2555 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงหัวใจสำคัญของโปรแกรมท่องเที่ยวที่ดี คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว กับเจ้าของบ้านให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความประทับใจ ประกอบไปด้วย 1) หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว 2) องค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว 3) รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4) การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับ 5) ลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับ 6) การควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์และกฎกติกาในการกำหนดขีดความสามารถ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

หลักการของการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

1. มีความสนุกสนาน
2. สร้างความรู้ ความเข้าใจต่อตนเอง พื้นที่ คนท้องถิ่น และประวัติศาสตร์
3. เกิดการเรียนรู้
4. มีการจัดการที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และเกิดความไว้วางใจ
5. เกิดความเข้าใจท้องถิ่น ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น

องค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

1. พิจารณาถึงกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก
2. ประเมินความสามารถและขีดจำกัดของทรัพยากรที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนุก มีความสุข และไม่ก่อผลกระทบต่อ
3. กำหนดเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ โดยที่ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
4. โปรแกรมต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยอยู่บนหลักการ (ความสนใจ อายุ เพศ) ของการเคารพวัฒนธรรมชุมชน และไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
5. มีระบบการประสานงานและจัดวางคนที่เหมาะสม
6. มีระบบการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
7. มีระบบการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ
2. เดินเที่ยวในหมู่บ้าน

3. ร่วมกิจกรรมในวิถีชีวิต

- ในหมู่บ้าน เช่น การทำอาหาร ตำข้าว ทอผ้า ทำบุญใส่บาตร
- นอกหมู่บ้าน เช่น การทำสวน ทำนา หาปลา

4. ร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เช่น การทำกิจกรรมกับเด็กนักเรียนในโรงเรียน การปลูกป่า ทำแนวกันไฟ

5. เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เรียนดนตรี เรียนแกะสลัก เรียนทอผ้า เรียนการย้อมสีธรรมชาติ

6. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติอื่นๆ เช่น ดูนก ดูผีเสื้อ พายเรือ ขี่จักรยาน วาดรูป

การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับ

ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ด้วยความพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายหรือถูกทำลายน้อยที่สุด ยังคงรักษาสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีไว้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐานและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

ลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับ

1. ความสามารถในการรองรับทางด้านเศรษฐกิจ (Economic carrying capacity) เป็นระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจได้ผลตอบแทนสูงสุดภายใต้ข้อจำกัด โดยไม่กระทบต่อการลงทุนและค่าครองชีพของชาวบ้านในพื้นที่

2. ความสามารถในการรองรับทางกายภาพ (Physical carrying capacity) เป็นระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงระดับความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น

3. ความสามารถในการรองรับทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and culture carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคม ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลายด้วยการให้บริการเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

4. ความสามารถในการรองรับทางสิ่งแวดล้อม (Environment carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้สภาพแวดล้อมระบบนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวถูกทำลาย หรือถูกใช้อย่างไม่เป็นธรรมต่อคนท้องถิ่น

5. ความสามารถในการรองรับทางด้านความรู้สึก (Perceptual carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ความเป็นส่วนตัวของทั้งสองฝ่ายคือนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวความรู้สึกความเป็นส่วนตัว

การควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์และกฎกติกาในการกำหนดขีดความสามารถ

1. การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์
2. การกระจายการใช้ประโยชน์
3. การรวมการใช้ประโยชน์
4. การจำกัดระยะเวลาการใช้ประโยชน์
5. การจำกัดฤดูกาลในการใช้ประโยชน์
6. การจำกัดขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยว

คำอธิบาย วิธีคิดการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว :

CBT ตอบความมุ่งหวังของชุมชนในการเผยแพร่ให้คนภายนอกได้เรียนรู้เรื่องราวความผูกพันระหว่างคนกับป่าการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยววันแรกให้สัมผัสระบบวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน วันที่สองให้เห็นระบบการทำไร่และการใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้าน พร้อมเปิดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนตอนกลางคืน วันสุดท้ายนำเสนอรายงานอนุรักษ์กล้วยไม้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งความภาคภูมิใจของชุมชนในการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ได้และได้นำคืนสู่ป่า (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2555 : ออนไลน์)

กิจกรรมสร้างการเรียนรู้โดยมีประสบการณ์ตรง

การช่วยเป่าลมในกระบวนการตีมีด สร้างให้เข้าใจเรื่องเทคโนโลยีของชาวบ้านและความสำคัญของการตีมีดกับการผลิตของชุมชน ได้เรียนรู้การทำข้าว การทอผ้า อันเป็นวิถีชีวิตขั้นพื้นฐานในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน การเก็บผักจากไร่ และการใช้สมุนไพรจากป่า ซึ่งวิถีเช่นนี้ไม่มีแล้วในเมือง

ความหลากหลายของกิจกรรมสร้างความเพลิดเพลินและประทับใจ

มีทั้งเดินเที่ยวรอบหมู่บ้าน เดินไปไร่หมุนเวียน เดินป่าศึกษาธรรมชาติและกล้วยไม้ ชมวิวทิวทัศน์ และช่วงเวลาพิเศษ เช่น พระอาทิตย์ขึ้นและตก นอนทั้งที่บ้านและตั้งเต็นท์กลางป่า เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติไปและกลับคนละเส้นทาง

เวทีการพูดคุย

สร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นธรรมชาติ ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ในวิธีการต้อนรับแบบคนท้องถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวมีโอกาสถามโดยตรงกับมัคคุเทศก์ชาวบ้าน และเวทีการแลกเปลี่ยนตอนกลางคืน

ระยะเวลาที่เหมาะสม

หากนักท่องเที่ยวได้ใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 3 วัน ในโปรแกรมลักษณะนี้จะทำให้เข้าใจชาวบ้านมากขึ้น และมีการจัดการโดยชุมชนอย่างแท้จริง หากถ้านักท่องเที่ยวมากับมัคคุเทศก์ในเมืองและพาขึ้นดอยปุยแล้วกลับภายในวันเดียวลักษณะนี้ชุมชนแทบไม่ได้อะไรเลย

มีการกระจายบทบาทการทำงาน

ในโปรแกรมท่องเที่ยวที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่

1. มัคคุเทศก์ท้องถิ่น พาจากเมืองแม่ฮ่องสอนมาถึงหมู่บ้าน
2. มัคคุเทศก์ชาวบ้าน พาเดินเที่ยวรอบหมู่บ้าน และพาเดินป่าตั้งเต็นท์กลางป่า/
3. วิทยากรชาวบ้าน ตัวแทนกล่าวต้อนรับ ผู้รู้ด้านการตีมีด ทอผ้า สมุนไพร เพาะเลี้ยงกล้วยไม้ เวทีพูดคุยตอนกลางคืน
4. เจ้าของบ้านพัก จัดการที่พักและอาหารได้

ราคาที่เป็นธรรม

ในโปรแกรมนี้นักท่องเที่ยวสามารถใส่ราคา พร้อมชี้แจงอัตราค่าใช้จ่ายในแต่ละรายการได้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความ ต้องการ และทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีการจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นแรก ของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่า ปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์การ (organization) ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้ (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 5)

Erwin (อ้างอิงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของบุคคล แก้ไขปัญหาพร้อมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 118) ได้ กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้
  - 1.1. จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ
  - 1.2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน
  - 1.3. แก่อบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่างๆ
  - 1.4. ลงมือปฏิบัติจริง
  - 1.5. ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม
2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่จะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหาหรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้
  - 2.1. แลกเปลี่ยน เรียนระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน
  - 2.2. สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง
  - 2.3. แลกเปลี่ยนเรียน! และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

กรรมวิธีในการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้หลายวิธี ที่สำคัญมี ดังต่อไปนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2545, หน้า 11)

1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมถกปัญหาหรือเนื้อหาสาระของแผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน

2. การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตย
3. เพื่อให้ทราบถึงผลดีผลเสียในกรณีต่างๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา
4. การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการ บริหารโครงการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบ เข้ามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย
5. การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างทั่วถึง
6. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือก ตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร
7. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง
8. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น
9. การได้สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดง ความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวม
10. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม
11. การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันที่

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

Rose (อ้างถึงใน สานิตย์ บุญชู, 2527, หน้า 7) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนา ชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความ เชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงคุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้น จะไม่มีความหมายถ้าหากขาดการมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

กระบวนการมีส่วนร่วม

Szentendre (อ้างถึงใน สถาบันพระปกเกล้า, 2545, หน้า 30 - 31) กล่าวถึงการแบ่ง กระบวนการการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมคานการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของชุมชนจำแนกตามลักษณะของการดำเนินงานที่ประชาชนท้องถิ่นมีโอกาสมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและ/หรือดำเนินการในรูปของธุรกิจท้องถิ่นรายบุคคล และการมีส่วนร่วมในรูปขององค์กรท้องถิ่น เช่น องค์กรท่องเที่ยวของหมู่บ้าน หรือตำบล เป็นต้น (ดร.ชนี เอมพันธุ์, 2550)

1. การมีส่วนร่วมระดับรับผลประโยชน์โดยตรงรายบุคคล เช่น สมาชิกชุมชนจัดให้บริการเกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดรายได้จากการให้บริการดังกล่าว เช่น เรือนำเที่ยว บังกะโล ที่พัก อาหาร การนำทาง หรือเป็นการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตจากชุมชน

2. การมีส่วนร่วมระดับชุมชนรวมกลุ่มจัดระบบการบริการนักท่องเที่ยว โดยชุมชนรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการในรูปกิจกรรมต่างๆ ให้เรียบร้อยให้เกิดความสะดวกและมีมาตรฐานเดียวกัน มีการจัดสรรรายได้สู่ผู้ให้บริการโดยตรงและกับสมาชิกของชุมชนทั้งหมดในรูปของกองทุนหมู่บ้าน จัดเป็นธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วมคือ (ดร.ชนี เอมพันธุ์, 2550)

1. ชุมชนต้องมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านพื้นที่และสิ่งดึงดูดใจ (attraction) และสามารถเข้าถึง (access) หรือได้รับความเห็นชอบให้เข้าไปดำเนินการจัดบริการท่องเที่ยวได้
2. ต้องมีตลาดการท่องเที่ยวอยู่แล้วในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียงหรือมีโอกาสที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน
3. ชุมชนต้องมีองค์กรรองรับสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน
4. ชุมชนต้องมีทักษะและความรู้ในการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเด็นต่างๆ เช่น การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดระบบการเงิน การบัญชี การให้บริการที่เกี่ยวข้อง เช่น มัคคุเทศก์ ที่พัก อาหาร การตลาดและประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน เป็นต้น

จากหลักการของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งระบุให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทยฉบับปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพและความพร้อมในการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้นกระบวนการสร้างความพร้อมและกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการติดตามประเมินผลกระทบต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นก่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากชุมชนถึงหน่วยงานรับผิดชอบถึงโอกาส ความเป็นไปได้ ข้อจำกัดหรือปัญหาใดๆ จากการดำเนินการดังกล่าวอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและตระหนักถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการดูแลทรัพยากรดังกล่าวด้วยตนเอง และสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กมล สุตประเสริฐ (2540 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) คือ การวิจัยค้นคว้าและหาความรู้ตามหลักการของการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิมๆ ต่างกันเพียงแต่ว่า PAR นั้นมีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การแก้ปัญหาในการพัฒนา และเป็นการวิจัยที่ดำเนินการไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ร่วมงาน รวมทั้งในกระบวนการวิจัยและในการมีหุ้นส่วนใช้ประโยชน์ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้อง กับ สุภางค์ จันทวานิช (2547 : 67) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง วิธีการที่ ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม

เอนก ชิตเกษร และพรรณนุช ไชยปิ่นชนะ (2555 : ออนไลน์) กล่าวว่า เป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้าด้วยกัน เพื่อได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยคณะวิจัย ชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในการ วิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-Centered Development) และ แก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ (Problem-Learning Process) โดยยังได้กล่าวถึงหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

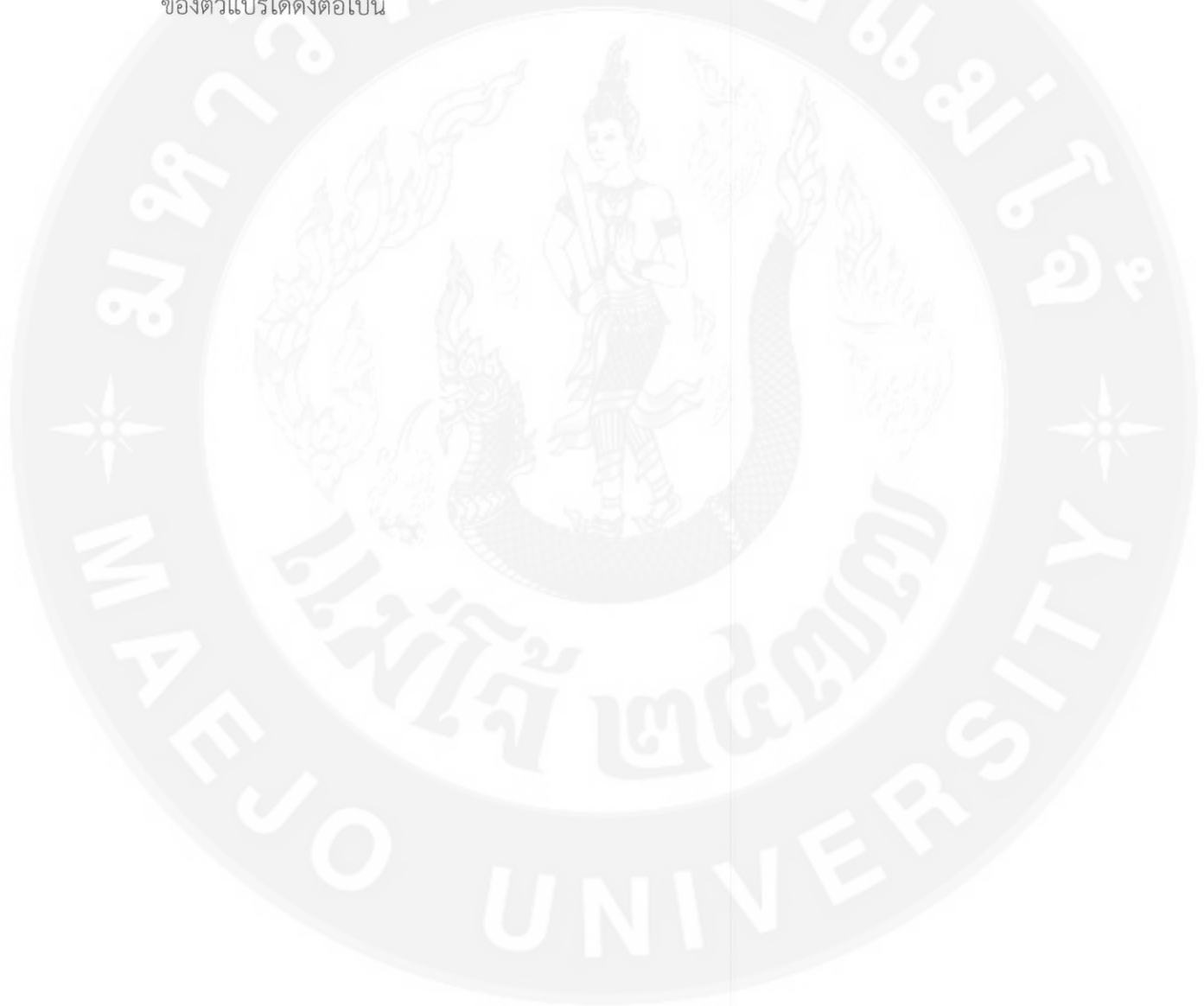
1. ให้ความสำคัญและเคารพต่อภูมิความรู้ของชาวบ้าน โดยยอมรับว่าความรู้พื้นบ้านตลอดจนระบบ การสร้างความรู้และกำเนิดความรู้ในวิธีอื่นที่แตกต่างไปจากของนักวิชาการ
2. ปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของชาวบ้านด้วยการส่งเสริมยกระดับและพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองของเขา ให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของเขาเอง
3. ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับชาวบ้านและคนยากจน โดยให้สามารถได้รับความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบสังคมของเขาและสามารถที่จะทำความเข้าใจ แปลความหมาย ตลอดจนนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสม
4. สนใจปรีทศน์ของชาวบ้าน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยเปิดเผยให้เห็นคำถามที่ ตรงกับปัญหาของชาวบ้าน
5. ปลดปล่อยความคิด การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ชาวบ้านและคนยากจนสามารถใช้ความคิดเห็นของตนอย่างเสรี

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมข้างต้น สามารถสรุปขั้นตอนของแนวคิดในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจการ 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมท่องเที่ยวในระดับบุคคล เช่น เรือนำเที่ยว บังกะโล ที่พัก อาหาร การนำทางหรือเป็นการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตจากชุมชนและในระดับกลุ่ม โดยชุมชนรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กำหนดมาตรการรองรับการท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการในรูปกิจกรรมต่างๆ ให้เรียบง่ายให้เกิดความสะดวกและมีมาตรฐานเดียวกัน มีการจัดสรรรายได้สู่ผู้ให้บริการโดยตรงและกับสมาชิกของชุมชนทั้งหมดในรูปของกองทุนหมู่บ้าน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยประกอบไปด้วย การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงหลักการเบื้องต้นของ จากนั้น 1) ร่วมสังเคราะห์ทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่เดิม เพื่อร่วมวิเคราะห์ปัญหาที่ผ่านมาในอดีต มีอยู่ในปัจจุบัน และปัญหาที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยว 2) ร่วมกันวางแผนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและออกแบบกิจกรรม โดยเน้นออกแบบตามแนวคิด Green Tourism รวมถึงการตัดสินใจร่วมกันในการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม กลมกลืน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) ร่วมลงมือ

ปฏิบัติการรวบรวมข้อมูลสำคัญของกิจกรรมและข้อมูลเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลเดิม จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น และจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยว 4) ทำกิจกรรมทดลองเส้นทางตามโปรแกรมประเมินความเหมาะสมกิจกรรมและช่วงเวลาที่ยืดหยุ่นได้ เพื่อนำมาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบไปด้วย 1) ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย 2) ทักษะชุมชนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สถานที่ดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยในพื้นที่บ้านเมืองก๊ต บ้านแม่ตะมาน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เป็นความต้องการของชุมชนในการพัฒนาต่อยอดข้อมูลที่เกิดขึ้นมาไปใช้ในการสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับชุมชน
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวให้กับบุคลากรทางการท่องเที่ยว และสามารถเสริมสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนต่อไป
3. การทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในชุมชน สร้างความร่วมมือ เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามาเรียนรู้และเสนอความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความสามัคคีและปลูกฝังให้รัก รวมถึงความภาคภูมิใจในความสำเร็จของทุกคนที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเมืองก๊ตและบ้านแม่ตะมาน ตำบลก๊ตช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกตัวอย่างโดยการจัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกับชุมชน จากนั้นชุมชนอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาในด้านประสบการณ์ร่วมในการทำงานร่วมกัน รวมถึงศักยภาพและความเกี่ยวข้องสอดคล้องเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 ราย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ตัวแทนที่เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวจากบ้านเมืองก๊ตและบ้านแม่ตะมาน จำนวน 8 ราย
2. ตัวแทนเยาวชนในท้องถิ่นที่มีความสนใจ จำนวน 2 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยจะดำเนินงานวิจัยในพื้นที่เป็นหลัก เนื่องจากต้องสำรวจพื้นที่และเพื่อรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและการสังเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรในชุมชน

คณะผู้วิจัยร่วมกับชุมชนจะวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอดีต ในปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบอย่างไรบ้าง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม จากนั้นใช้ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนากรีนแมปเพื่อจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2556 ในพื้นที่อำเภอแม่แตง คือ บ้านเมืองก๊ัดและบ้านแม่ตะมาน มาใช้ในการสังเคราะห์เพื่อหากิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาดูงานเพื่อการวางแผนการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิด Green Tourism

ในขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน 2 ด้าน ดังนี้ 1) วางแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามทรัพยากรที่มีอยู่ และ 2) วางแผนโปรแกรมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม จากนั้นร่วมลงมติเห็นชอบเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการทำงานร่วมกันต่อไป โดยผู้วิจัยจะทำการทดสอบความรู้และทักษะก่อนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานนอกสถานที่

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเรียนรู้และร่วมลงมือปฏิบัติการตามแผนงานพัฒนาของชุมชน

ในขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือและสามัคคีในการทำงานร่วมกัน และฝึกทักษะให้กลุ่มท่องเที่ยวและเยาวชนรุ่นใหม่ ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดทำเส้นทางและการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว และสำรวจรวมถึงเก็บรวบรวมข้อมูลในเส้นทางท่องเที่ยวเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการนำเที่ยว จากนั้นจัดทำโปรแกรมและเส้นทางท่องเที่ยวเบื้องต้นเพื่อรับการประเมินเส้นทางจากนักท่องเที่ยวอาสาสมัครต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผลโดยการทดลองเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว

การทดลองเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อประเมินเบื้องต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยว แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเส้นทางและโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการทดลองจะเป็นนักท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกนักท่องเที่ยวอาสาสมัครที่เป็นผู้ที่มีความสมัครใจ/สนใจ ด้านการเดินศึกษาธรรมชาติ/การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่มีเป้าหมายคือต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนเป็นหลัก จำนวน 4 ราย

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ของกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม รายได้ จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชน

1.2. ระดับการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว ซึ่งเก็บข้อมูลก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ตอบคำถามแบบให้คะแนนแบบเป็นระดับ (Rating scale) ที่มีการให้คะแนนซึ่งมีการแทนค่าดังนี้ “ทุกครั้ง” 3 คะแนน “บางครั้ง” 2 คะแนน และ “ไม่มีเลย” 1 คะแนน สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
3.00 - 2.33	มาก
2.32 - 1.67	ปานกลาง
1.66 - 1.00	น้อย

ซึ่งเครื่องมือข้างต้นจะใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ (SPSS) โดยใช้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยนำไปทดสอบใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร จำนวน 30 ตัวอย่าง แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งใช้กับเครื่องมือที่วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เพื่อคำนวณความเชื่อมั่น (r) ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

1.3. ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว ซึ่งเก็บข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ตอบคำถามแบบให้คะแนนแบบเป็นระดับ (Rating scale) ที่มีการให้คะแนนซึ่งมีการแทนค่าดังนี้ “ทุกครั้ง” 3 คะแนน “บางครั้ง” 2 คะแนน และ “ไม่มีเลย” 1 คะแนน สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
3.00 - 2.33	มาก
2.32 - 1.67	ปานกลาง
1.66 - 1.00	น้อย

ซึ่งเครื่องมือข้างต้นจะใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ (SPSS) โดยใช้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ

เครื่องมือโดยนำไปทดสอบใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร จำนวน 30 ตัวอย่าง แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งใช้กับเครื่องมือที่วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เพื่อคำนวณความเชื่อมั่น (r) ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

2. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1. ศึกษาปัญหาด้านการท่องเที่ยวของชุมชนที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้คือ ผู้ที่เป็นคณะกรรมการ/สมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงเยาวชน เพื่อให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และโต้แย้งกันในประเด็นสำคัญนี้ และเพื่อตัวแทนชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่

2.2. กระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำโปรแกรมและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใช้วิธีการถอดบทเรียน (Lesson Learned) หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งหมด

2.3. ความสอดคล้องของกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว ใช้การระดมสมองเพื่อสังเคราะห์กิจกรรมท่องเที่ยวตามบริบทชุมชน โดยมีเป้าหมายออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว 7 ประเด็นได้แก่ หัวใจสีเขียว กิจกรรมสีเขียว การบริการสีเขียว การเดินทางสีเขียว ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ชุมชนสีเขียว และแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว มีการกำหนดคะแนนความสอดคล้องรายกิจกรรม โดยหากสอดคล้องกับประเด็นใดๆ จะมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเต็มเท่ากับ 7 คะแนน มีการกำหนดช่วงของคะแนนเพื่อแปลผลความสอดคล้องดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความสอดคล้องกับแนวคิดการ	
	ท่องเที่ยวสีเขียว	
7	มากที่สุด	
5 - 6	มาก	
3 - 4	ปานกลาง	
1 - 2	น้อย	
0	ไม่สอดคล้อง	

สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

<u>ช่วงคะแนนทั้งหมด</u>	<u>ระดับความสอดคล้องกับแนวคิดการ</u> <u>ท่องเที่ยวสีเขียว</u>
5.61 - 7.00	มากที่สุด
4.21 - 5.60	มาก
2.81 - 4.20	ปานกลาง
1.41 - 2.80	น้อย
0.00 - 1.40	ไม่สอดคล้อง

3. แบบทดสอบความรู้ (Test) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1. ระดับความรู้ในก่อนและหลังการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (Pretest-Posttest) โดยจะทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบสำคัญของหลักวิชาการแบบเลือกตอบถูก-ผิด ซึ่งมีการให้คะแนนเป็นส่วนๆ ประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา การกำหนดขีดความสามารถ และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ที่มีการแทนค่าดังนี้ “ตอบถูก” เท่ากับ 1 คะแนน “ตอบผิด” เท่ากับ 0 คะแนน ซึ่งแบบทดสอบมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

<u>ช่วงคะแนนแต่ละหมวด</u>	<u>ระดับความรู้การจัดทำเส้นทางและ</u> <u>โปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว</u>
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
0 - 1	น้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

<u>ช่วงคะแนนทั้งหมด</u>	<u>ระดับความรู้การจัดทำเส้นทางและ โปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว</u>
24.01 - 30.00	มากที่สุด
18.01 - 24.00	มาก
6.01 - 12.00	น้อย
12.01 - 18.00	ปานกลาง
0.00 - 6.00	น้อยที่สุด

3.2. ระดับทักษะก่อนและหลังการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (Pretest-Posttest) โดยจะใช้การทดสอบความรู้เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบสำคัญของหลักวิชาการแบบอัตนัย ซึ่งมีการให้คะแนนเป็นหมวดหมู่ ประกอบไปด้วย การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดกิจกรรม การกำหนดสถานที่ การกำหนดราคา การกำหนดเงื่อนไข และการกำหนดผู้ติดต่อ มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน แต่ละหมวดหมู่มีการแทนค่าดังนี้

<u>ช่วงคะแนนรายข้อ</u>	<u>ระดับทักษะการจัดทำเส้นทางและ โปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว</u>
4.01 - 5.00	มากที่สุด
3.01 - 4.00	มาก
2.01 - 3.00	ปานกลาง
1.01 - 2.00	น้อย
0.00 - 1.00	น้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

<u>ช่วงคะแนนรวม</u>	<u>ระดับทักษะการจัดทำเส้นทางและ โปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว</u>
24.01 - 30.00	มากที่สุด
18.01 - 24.00	มาก
12.01 - 18.00	ปานกลาง
6.01 - 12.00	น้อย
0.00 - 6.00	น้อยที่สุด

4. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยว และสำรวจข้อมูลกิจกรรมเพิ่มเติมอื่นๆที่เป็นไปได้ เพื่อใช้สำหรับการนำเที่ยว ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) และคำถามแบบปลายปิด (Close-End Questions)

4.2. ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตามองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว (5A's) ได้แก่ ด้านจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยว (Attraction) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ด้านที่พัก (Accommodation) ด้านกิจกรรม (Activity) ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบจัดอันดับ (Ranking) โดยให้เรียงอันดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้

ลำดับที่	ระดับความสำคัญตามทัศนะ ของนักท่องเที่ยว
1	สำคัญอันดับแรก
2	สำคัญอันดับสอง
3	สำคัญอันดับสาม
4	สำคัญอันดับสี่
5	สำคัญอันดับห้า

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและแปลผลโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความสำคัญตาม ทัศนะของนักท่องเที่ยว
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด
1.81 - 2.60	น้อย
2.61 - 3.40	ปานกลาง
3.41 - 4.20	มาก
4.21 - 5.00	มากที่สุด

5. แบบประเมิน (Assessment Form) ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว เพื่อให้ผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยวอาสาสมัครลงความเห็นในด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการให้บริการและความมีมิตรจิต ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความ

ปลอดภัย ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยให้ตอบคำถามแบบให้คะแนนแบบเป็นระดับ (Rating scale) ที่มีการให้คะแนนซึ่งมีการแทนค่าดังนี้ “ดีเยี่ยม” 5 คะแนน “ดี” 4 คะแนน “ปานกลาง” 3 คะแนน “น้อย” 2 คะแนน และ “ควรปรับปรุง” 1 คะแนน สำหรับเกณฑ์การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยกำหนดค่าดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทาง และโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

6. การสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

6.1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้านปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน และการร่วมสังเคราะห์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนมาใช้ในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations: S.D.) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ

- 1.1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มเป้าหมาย
- 1.2. ความรู้ชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
- 1.3. ทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
- 1.4. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลด้านบริบทชุมชนที่ได้จากเครื่องมือประเภทต่างๆ มาจัดหมวดหมู่ และจัดเชื่อมโยงตามขั้นตอนและลำดับเวลา วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และจะทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และทำการสังเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดตามระบบเหตุผล ตามขั้นตอนการปฏิบัติงานใน

บริบทที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Description) ประกอบไปด้วย

- 2.1. ความรู้ชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
  - 2.2. ทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
  - 2.3. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
  - 2.4. ข้อมูลด้านกิจกรรมท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน
  - 2.5. กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
3. การทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยจะใช้สถิติทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย (t-test) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ตามสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้
- 3.1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
  - 3.2. ระดับความรู้และทักษะพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชุมชนในการสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวตามแนวคิด Green Tourism อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) ศึกษาและสังเคราะห์ฐานข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรท้องถิ่น 2) ศึกษาและพัฒนาความรู้และทักษะชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) รวมถึงการให้บริการด้านการท่องเที่ยว 3) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายจำแนกตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย
2. กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน
3. ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
4. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
5. ความรู้และทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว
6. กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน
7. การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว
8. ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรสและระดับการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังตารางที่ 4.1

เพศ

ภาพรวมผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.00) เป็นเพศหญิง ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 20.00) เป็นเพศชาย ซึ่งหากพิจารณาตามชุมชนสามารถอภิปรายดังนี้

บ้านเมืองก๊อต พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมาก (ร้อยละ 75.00) เป็นเพศชาย ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 25.00) เป็นเพศหญิง

บ้านแม่ตะมาน พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) เป็นเพศหญิง

อายุ

ภาพรวมพบว่าอายุสูงสุดคือ 46 ปี และต่ำสุดคือ 14 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.67 เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 40.00) มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 16 – 30 ปี มากกว่า 45 ปี และต่ำกว่า 16 ปี (ร้อยละ 30.00, 20.00 และ 10.00) ตามลำดับ โดยพิจารณาแยกตามชุมชนได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี รองลงมา มีอายุ 16 – 30 ปี มากกว่า 45 ปี และน้อยกว่า 16 ปี (ร้อยละ 25.00 และ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าครึ่งต่อครึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีอายุระหว่าง 16 – 30 ปี และ 31- 45 ปี ตามลำดับ

สถานภาพสมรส

ผลการศึกษาพบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) สมรสแล้ว รองลงมาได้แก่ โสด และหย่าร้าง (ร้อยละ 40.00 และ 10.00) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามชุมชนผลการศึกษา มีดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) สมรสแล้ว รองลงมาได้แก่ โสดและหย่าร้าง (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) โสด และส่วนที่เหลือสมรสแล้ว ซึ่งในผู้ที่สมรสแล้วเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.00) มีบุตรจำนวน 1 คน ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 40.00) มีบุตรจำนวน 2 คน

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมพบว่า ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 20.00 และ 10.00) ตามลำดับ ผลการศึกษารายชุมชนสามารถอภิปรายได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว

บ้านแม่ตะมาน พบว่าส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนที่เหลือจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 25.00 และ 12.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ลักษณะส่วนบุคคล	เมืองกีด (n=8)	แม่ตะมาน (n=2)	ภาพรวม (n=10)
เพศ			
ชาย	25.00	-	20.00
หญิง	75.00	100	80.00
อายุ			
ต่ำกว่า 16 ปี	12.50	-	10.00
16 - 30 ปี	25.00	50.00	30.00
31 - 45 ปี	37.50	50.00	40.00
มากกว่า 45 ปี	25.00	-	20.00
ค่าสูงสุด ต่ำสุด	14 - 46		
ค่าเฉลี่ย	34.10		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.67		
สถานภาพสมรส			
โสด	37.50	50.00	40.00
สมรส	50.00	50.00	50.00
หย่าร้าง	12.50	-	10.00
จำนวนบุตร			
1 คน	60.00	-	60.00
2 คน	40.00	-	40.00
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษาตอนปลาย	25.00	-	20.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	12.50	-	10.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	25.00	-	20.00
ปริญญาตรี	37.50	100	50.00

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผลการศึกษาในด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบไปด้วย อาชีพหลัก รายได้หลัก อาชีพเสริม รายได้เสริม จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชน และสถานะความเป็นสมาชิกกลุ่ม การท่องเที่ยวของชุมชน สามารถอภิปรายผลตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

อาชีพหลัก

ภาพรวมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าอาชีพหลักส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 30.00) มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 20.00) เป็นเกษตรกรและรับราชการ ซึ่งสามารถอภิปรายรายชุมชนได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีอาชีพรับราชการ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 25.00) เป็นเกษตรกร

รายได้หลัก

สำหรับผู้ที่มียาได้นั้น ระดับรายได้หลักสูงสุดเท่ากับ 13,000 บาทต่อเดือน รายได้ต่ำสุดเท่ากับ 4,000 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7,412.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3,716.12 โดยภาพรวมแล้ว ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มียาได้ 3,501 - 7,000 บาทต่อเดือน รองลงมายังไม่มีรายได้ และมีรายได้มากกว่า 10,500 บาท (ร้อยละ 30.00 และ 20.00) สามารถอภิปรายแยกตามชุมชนได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 62.50) มียาได้ 3,501 - 7,000 บาทต่อเดือน ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 37.50) ยังไม่มีรายได้

บ้านแม่ตะมาน พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด (ร้อยละ 100) มียาได้มากกว่า 10,500 บาทต่อเดือน

อาชีพเสริม

ด้านอาชีพเสริมในภาพรวม พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) ประกอบอาชีพโฮมสเตย์เป็นอาชีพเสริม รองลงมาไม่มีอาชีพเสริม และค้าขายเป็นอาชีพเสริม (ร้อยละ 40.00 และ 10.00) ตามลำดับ หากพิจารณารายชุมชนสามารถอภิปรายได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) ประกอบอาชีพโฮมสเตย์ ส่วนที่เหลือไม่มีอาชีพเสริม และค้าขายเป็นอาชีพรอง (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) ประกอบอาชีพเสริมคือ โฮมสเตย์ อีกครึ่งหนึ่งที่เหลือ (ร้อยละ 50.00) ไม่ประกอบอาชีพเสริม

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ลักษณะส่วนบุคคล	เมืองกีด (n=8)	แม่ตะมาน (n=2)	ภาพรวม (n=10)
อาชีพหลัก			
รับจ้างทั่วไป	37.50	-	30.00
เกษตรกร	25.00	-	20.00
รับราชการ	-	100	20.00
นักเรียน/นักศึกษา	37.50	-	30.00
รายได้หลัก			
3,501 - 7,001 บาท	62.50	-	50.00
มากกว่า 10,500 บาท	-	100	20.00
ยังไม่มีรายได้	37.50	-	30.00
	ค่าสูงสุด ต่ำสุด		
	4,000 - 13,000		
	ค่าเฉลี่ย		
	7,142.86		
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
	3,716.12		
อาชีพรอง			
โหมสเตย์	50.00	50.00	50.00
ค้าขาย	12.50	-	10.00
ไม่มี	37.50	50.00	40.00
รายได้เสริม			
ต่ำกว่า 1,501 บาท	12.50	-	10.00
1,501 - 3,500 บาท	12.50	50.00	20.00
3,501 - 7,000 บาท	12.50	-	10.00
7,001 - 10,500 บาท	25.00	-	20.00
ไม่มี	37.50	50.00	40.00
	ค่าสูงสุด ต่ำสุด		
	1,500 - 10,000		
	ค่าเฉลี่ย		
	4,916.67		
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
	3,773.81		
จำนวนปีที่อาศัยในชุมชน			
ต่ำกว่า 16 ปี	25.00	-	20.00
16 - 30 ปี	50.00	50.00	50.00
31 - 45 ปี	25.00	50.00	30.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	เมืองกีด (n=8)	แม่ตะมาน (n=2)	ภาพรวม (n=10)
ค่าสูงสุด ต่ำสุด	14 - 45		
ค่าเฉลี่ย	26.60		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	11.40		
การเป็นสมาชิก	(n=5)		
ประธานกลุ่มโฮมสเตย์	12.50	50.00	20.00
กรรมการ	37.50	-	30.00
สมาชิก	12.50	50.00	20.00
ไม่มี	37.50	-	30.00

รายได้เสริม

รายได้เสริมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมภาพรวม พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เสริมสูงสุด 10,000 บาทต่อเดือน ต่ำสุด 1,500 บาทต่อเดือน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4,916.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3,773.81 โดยพบว่า ส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 40.00) ไม่มีรายได้เสริม รองลงมา มีรายได้เสริมอยู่ในช่วง 1,501 - 3,500 บาทต่อเดือน และ 7,001 - 10,500 บาทต่อเดือน มีรายได้เสริมประมาณ 1,500 บาทต่อเดือน และมีรายได้เสริมอยู่ในช่วง 3,501 - 7,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 20.00 และ 10.00) ตามลำดับ สามารถอภิปรายรายชุมชนดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) ไม่มีอาชีพเสริมจึงไม่มีรายได้เสริม รองลงมา มีรายได้เสริมอยู่ในช่วง 7,001 - 10,500 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 25.00) รองลงมา มีรายได้เสริมประมาณ 1,500 บาทต่อเดือน 1,501 - 3,500 บาทต่อเดือน และ 3,501 - 7,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 25.00 และ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.0) มีรายได้เสริมระหว่าง 1,501 - 3,500 บาท ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 50.00) ไม่ประกอบอาชีพเสริม

จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากที่สุด พบว่าอาศัยอยู่ในชุมชนมา 45 ปี น้อยที่สุด คือ 14 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.40 ซึ่งพบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) อาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 16 - 30 ปี รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 31 - 45 ปี และน้อยกว่า 16 ปี (ร้อยละ 30.00 และ 20.00) ตามลำดับ สามารถอภิปรายรายชุมชนได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) อายุระหว่าง 16 – 30 ปี ส่วนอีกครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) อายุระหว่าง 31 – 45 ปี

บ้านแม่ตะมาน พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีอายุระหว่าง 16 – 30 ปี รองลงมาอายุน้อยกว่า 16 ปี และ 31 – 45 ปี (ร้อยละ 25.00) ตามลำดับ

สถานะความเป็นสมาชิกกลุ่ม

สถานการณ์เป็นสมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชน ภาพรวมพบว่าส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 30.00) ไม่มีตำแหน่งในกลุ่มท่องเที่ยว และมีตำแหน่งเป็นสมาชิกของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน รองลงมาไม่มีตำแหน่งกรรมการ และตำแหน่งประธาน (ร้อยละ 30.00 และ 20.00) ตามลำดับ พิจารณาผลการศึกษารายชุมชนได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด พบว่าส่วนหนึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว และมีตำแหน่งเป็น กรรมการกลุ่ม (ร้อยละ 37.50) ส่วนที่เหลือเป็นประธานกลุ่มท่องเที่ยว และเป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว โดยชุมชน (ร้อยละ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) เป็นประธานกลุ่มโฮมสเตย์ ส่วนที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกใดในกลุ่มการท่องเที่ยว

กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน

ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนสำหรับกระบวนการส่งเสริมความรู้ เพื่อนำไปสู่รูปแบบการให้ความรู้ชุมชนเกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว โดยก่อนเริ่มกิจกรรมส่งเสริมความรู้นั้น ผู้วิจัยจะต้องทดสอบระดับความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนการวางแผน เพื่อทราบถึงระดับความรู้และทักษะที่มีอยู่เดิม เพื่อให้สามารถออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการมากขึ้น โดยมีแผนขั้นตอนและรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.3 ด้านล่างนี้

ตารางที่ 4.3 แผนการส่งเสริมการเรียนรู้สู่ชุมชน

ขั้นตอน	กิจกรรม	เป้าหมาย	เนื้อหาสาระ
1. ขั้นร่วมคิด	1) ร่วมพูดคุยปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน/ปัญหาในกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อนำไปสู่เนื้อหาสาระในการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> ปัญหาการท่องเที่ยวในปัจจุบัน
	2) ร่วมกำหนดผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อค้นหาผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> ต้องมาจากประเด็นที่สืบเนื่องมาจากปัญหาที่ข้อ 1.1 เพื่อให้ได้ตัวแทนพัฒนาที่มีศักยภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนกิจการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตามความประสงค์ของชุมชน
2. ขั้นวางแผน	3) ร่วมสำรวจเบื้องหลังของปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างประสบการณ์ให้ชุมชนเรียนรู้ที่จะสำรวจข้อมูลเพื่อการวางแผนการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> เบื้องหลังของปัญหาด้านการท่องเที่ยวนั้นเป็นปัญหาในด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยการร่วมสำรวจ ความต้องการและทัศนคติของนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ (5A's) <ol style="list-style-type: none"> ด้านจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยว (Attraction) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ด้านที่พัก (Accommodation) ด้านกิจกรรม (Activity)
	4) เรียนรู้เชิงปฏิบัติการ	<ul style="list-style-type: none"> ชุมชนทราบถึงกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวเพื่อใช้ในการวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวคิด 	<ul style="list-style-type: none"> แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียว (ททท.) 7 Green Concept (รายละเอียดในภาคผนวก)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	เป้าหมาย	เนื้อหาสาระ
3. ชั้นลงมือปฏิบัติ	5) ร่วมออกแบบแผนกิจกรรมของกลุ่มชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ชุมชนมีความรู้และทักษะในการเขียนโปรแกรมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบเชิงวิชาการที่ถูกต้องครบถ้วน และเหมาะสม ▪ กำหนดกิจกรรมและบริการตลอดทั้งปีของชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลสู่นักท่องเที่ยวส่งเสริมการตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ องค์ประกอบสำคัญในการทำโปรแกรมทัวร์ (รายละเอียดในภาคผนวก) ▪ กำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว (ตารางไขว้) รายละเอียดอยู่ในหัวข้อกิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน ▪ กำหนดปฏิทินการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี ▪ กำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวตัวอย่างเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่าน Social Network ที่ชุมชนมีอยู่แล้ว (Facebook) ▪ กำหนดอัตราค่าบริการของกลุ่มท่องเที่ยว ▪ ช่องทางการติดต่อชุมชน
4. ชั้นประเมินผล	6) ทดสอบโปรแกรมตามแผน	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่อยู่ในกลุ่มการท่องเที่ยวลักษณะนี้ ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกิจกรรมโปรแกรมและการบริการของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ดำเนินกิจกรรมทดลองท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวอาสาสมัครที่มีความชื่นชอบกิจกรรมลักษณะนี้ ▪ นักท่องเที่ยวทดลองให้ผลสะท้อนกลับสู่ชุมชนในด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการให้บริการและความมีเมตริจิต ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย และด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	เป้าหมาย	เนื้อหาสาระ
7) ทบทวนกิจกรรมและ บริการที่มี	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เพื่อปรับปรุงข้อมูลตามแผนบริการ ที่มีอยู่เดิม และดำเนินการเผยแพร่สู่ สาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ปฏิทินการท่องเที่ยว ▪ กิจกรรมและบริการ ▪ อัตราค่าบริการ ▪ ช่องทางการติดต่อชุมชน 	

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

จากการพูดคุยกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา พบว่าชุมชนท่องเที่ยวทั้ง 2 ชุมชน มีลักษณะของปัญหาที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชุมชนที่แตกต่างกัน ทำให้ลักษณะของการเข้ามาของนักท่องเที่ยวก็แตกต่างกันออกไปด้วย จึงขอแยกการอธิบายประเด็นปัญหาของ 2 ชุมชนดังนี้

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวบ้านเมืองก๊ิด

ปัญหาในปัจจุบัน

ชุมชนบ้านเมืองก๊ิดเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ มีการวางตำแหน่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน แต่ไม่ได้มีการจดทะเบียนกลุ่มอย่างเป็นทางการ ที่ผ่านมามีการท่องเที่ยวยังคงต้องพึ่งพาบริษัทนำเที่ยวจากภายนอก ที่นำนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

สภาพภูมิศาสตร์ของบ้านเมืองก๊ิด เป็นชุมชนเล็กๆ ที่ยังคงมีอาชีพทำเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์อยู่ใกล้เคียงซึ่งมีลักษณะเป็นแก่ง จึงทำให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่น่าดึงดูดแห่งหนึ่ง สามารถทำกิจกรรมทางน้ำได้ และยังมีปางช้างที่มีการดูแลช้างในแบบธรรมชาติ จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับช้างได้อย่างมาก ดังนั้นคนในชุมชนส่วนมากจึงมีอาชีพเสริมหรือบางคนแทบจะเป็นอาชีพหลักเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเลยก็ว่าได้ เช่น ความช่างลูกจ้างบริษัททัวร์ที่มีบริการกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ล่องแพยาง แพ้ไม้ไผ่ เดินศึกษาธรรมชาติ น้ำตก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงฤดูกาลที่นิยมที่สุดคือเดือนเมษายน ซึ่งผู้คนมักนิยมหาพื้นที่ธรรมชาติมาหลบร้อน เล่นน้ำ ดังนั้น อาชีพที่แทบจะเป็นอาชีพหลักคือ ร้านอาหาร ที่ปัจจุบันมีอยู่ตลอดริมฝั่งน้ำข้างแก่งเป็นระยะทางยาว ซึ่งเป็นฤดูกาลที่ชุมชนแทบจะทิ้งอาชีพหลักมาค้าขายเลยที่เดียว

แต่ถึงแม้จะเกิดการท่องเที่ยวที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น แต่ตัวเงินที่แท้จริงก็ยังคงตกไปอยู่ในมือของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นผู้นำนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ส่วนชุมชนเป็นเพียงลูกจ้าง หรือผู้รับช่วงต่อที่บางครั้งอาจไม่ได้อะไรเลยจากการท่องเที่ยว ดังนั้น ปัญหาที่ชุมชนยังต้องตระหนักคือทำอย่างไรชุมชนจึงจะมีศักยภาพที่จะเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้องผ่านบริษัทนำเที่ยว

ชุมชนได้วิเคราะห์ตนเองในประเด็นที่ ยังคงต้องพัฒนา พบว่าช่องทางการสื่อสารที่ชุมชนได้พัฒนาผ่านงานวิจัยร่วมกับนักวิชาการที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2557 (สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ ตีรรัตน์ และคณะ, 2557) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารบริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนผ่าน Facebook (CBT MaeTaeng Chiang Mai เทียวแก่งก๊ิด ล่องแพ เรียนรู้วิถีชุมชน) ซึ่งสถิติที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวสนใจเข้ามากด like เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ บางส่วนติดต่อชุมชนผ่านทางโทรศัพท์และสอบถามเกี่ยวกับ

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมได้ ซึ่งเมื่อประเมินสถานการณ์ที่ผ่านมาแล้ว คิดว่ายังขาดการนำเสนอกิจกรรมที่มีความน่าสนใจในการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่เห็นภาพ หรือจินตนาการไม่ออกกว่ามาที่แห่งนี้แล้วจะได้ทำอะไรที่น่าสนใจบ้าง ดังนั้นจึงอยากทบทวนเพื่อพัฒนากิจกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน

บ้านแม่ตะมานไม่ได้มีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการในด้านการให้บริการท่องเที่ยว เนื่องจากด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ พบว่าบ้านแม่ตะมานเป็นเพียงทางผ่านที่จะเข้าไปสู่แก่งก๊ิด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมมากกว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่บ้านเมืองก๊ิดนั้นเป็นปางช้าง ซึ่งกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัยนั้นไม่มีมากนัก ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมชมช้าง ชี่ช้าง เนื่องจากมีปางช้างหลายปางบริเวณนั้น

ที่ผ่านมานี้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักโฮมสเตย์จะเป็นนักท่องเที่ยวประเภทอาสาสมัครหรือเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นหลัก โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมาผ่านปางช้างที่มีกิจกรรมท่องเที่ยวในลักษณะการเรียนรู้ในการดูแลช้าง และการบำเพ็ญประโยชน์เชิงสาธารณะให้กับชุมชน ดังนั้น การให้บริการส่วนใหญ่จึงเป็นการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์เท่านั้น โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ก็จะเป็นกิจกรรมที่จะต้องไปทำที่ปางช้าง โฮมสเตย์จึงเป็นเพียงที่พักแรมเท่านั้น

หลังจากนั้นจึงเริ่มมีคนสนใจให้บริการโฮมสเตย์มากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่ก็ได้มีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการสำหรับผู้ให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆ เช่น การนำเที่ยวในพื้นที่จึงไม่มี อาจเพราะลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกับทางบ้านเมืองก๊ิดจึงอาจไม่เหมาะสมที่จะทำกิจกรรมการให้บริการที่เหมือนกัน

ดังนั้น สำหรับบ้านแม่ตะมานแล้ว มีแนวคิดในการพัฒนาการให้บริการท่องเที่ยวเพิ่มเติมเนื่องจากการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์อย่างเดียว บางครั้งก็ทำให้สูญเสียโอกาสที่จะสร้างรายได้เสริมในด้านอื่นๆ ในด้านการนำเที่ยวชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักท่องเที่ยวอีกด้วย จึงมุ่งหวังอยากพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการเพื่อเป็นทางเลือกเสริมให้กับนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

แนวทางพัฒนาร่วมกันระหว่าง 2 ชุมชน

จากการประชุมหารือร่วมกัน 2 ชุมชนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลที่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ได้มีทางเลือกในการตัดสินใจท่องเที่ยวในชุมชนตามความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ควรต้องมีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อน เพื่อให้ทราบถึงทิศทางว่าเราควรมีการพัฒนาไปอย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ช่วยออกแบบการสำรวจพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยชุมชนได้เสนอให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ด้วย เพื่อสร้างความรู้และเข้าใจการท่องเที่ยวไปด้วย ซึ่งเยาวชนอาจเป็นกำลังสำคัญที่สามารถช่วยกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนพัฒนาไปได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน อีกทั้งสร้างความเข้าใจให้เยาวชนทราบว่า เป้าหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องเป็นไปในทิศทางใด เมื่อได้ข้อสรุปดังนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจทั้งความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในครั้งนี้ รวมถึงแบบศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้แนวทางในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้เลือกการท่องเที่ยวสีเขียวเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงคำตอบที่อยู่ในกรอบของความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตามบริบทที่เหมาะสมด้วย ซึ่งข้อสรุปในกิจกรรมดำเนินงานขั้นตอนถัดไปคือ

- 1) เชิญชวนเยาวชนในชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษาและพัฒนา
- 2) สำรวจพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อการออกแบบบริการที่เหมาะสม
- 3) สำรวจความรู้และทักษะเดิมที่มีอยู่ของตัวแทนชุมชนที่จะเข้าร่วมพัฒนา เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาชุมชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม อีกทั้งประโยชน์ในรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สามารถเป็นองค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชนอื่นๆ ได้ต่อไป

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวได้สร้างการมีส่วนร่วมให้เยาวชนในชุมชนได้เกิดประสบการณ์ในการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยสอบถามจากนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอแม่แตง จำนวน 190 ราย สอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว และทัศนคติต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วม

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจเข้าร่วมมี 2 ประเภทใหญ่ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ การท่องเที่ยวทั่วไป และการท่องเที่ยวแบบอาสาสมัคร สามารถอภิปรายผลการสำรวจพฤติกรรมความต้องการท่องเที่ยวดังแผนภาพที่ 4.1 ดังนี้

ท่องเที่ยวทั่วไป

ผลการศึกษาคความสนใจของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั่วไปพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.16) ชอบการเดินทางศึกษารวมชาติ รองลงมาได้แก่ ชมสวนผลไม้ ล่องแพยาง/แพไม้ไผ่ เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น ชี่ช้าง (Riding Elephant) นวดแผนไทย (Thai massage) และโหนสลิง (Zipline) (ร้อยละ 40.00, 36.84, 33.16, 24.21, 21.58 และ 6.32) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4.1 กิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยว

ท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครและอื่นๆ

ส่วนการศึกษาคความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครและอื่นๆ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 3.16) สนใจเล่นน้ำ รองลงมาได้แก่ แพทย์อาสาสมัคร การทำฟาร์ม ควาญช้าง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชมวิว เยี่ยมเด็กๆ ในชุมชน เยี่ยมชมวัด/ตลาดชุมชน เดินทางท่องเที่ยวทั่วเอเชีย (ร้อยละ 2.63, 2.11, 1.58, 1.05 และ 0.53) ตามลำดับ

ทัศนคติต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว

การศึกษาทัศนคติต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การบริการที่พัก และด้านกิจกรรม โดยศึกษาถึงทัศนคติต่อความสำคัญในแต่ละด้านโดยให้นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นโดยเรียงอันดับความสำคัญจากทัศนคติของนักท่องเที่ยวจำนวน 190 ราย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ทัศนคติต่อจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.4 เกี่ยวกับทัศนคติต่อความสำคัญในองค์ประกอบการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (อันดับที่ 1 - 4) ในเรื่องด้านธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และสามารถพบเห็นสัตว์ป่าได้ ทัศนียภาพสวยงาม วัฒนธรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีความงามด้านศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.87, 3.78, 3.71 และ 3.41) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือความสำคัญอยู่ในระดับ “น้อย” (อันดับที่ 5) คือมีเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 2.48)

ทัศนคติต่อสิ่งอำนวยความสะดวก

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับ “มากที่สุด” (อันดับที่ 1) ในเรื่องที่พักสะอาด สะอาดและมีความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.25) รองลงมาให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (อันดับที่ 2 - 3) ได้แก่ มีไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะ และมีร้านอาหารและการจัดการขยะที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.82 และ 3.64) ตามลำดับ และให้ความสำคัญระดับ “ปานกลาง” (อันดับที่ 4) คือ มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถใช้งานได้/มีอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.23) ส่วนที่เหลือให้ความสำคัญระดับ “น้อย” (อันดับที่ 5) ได้แก่ มีลานจอดรถ (ค่าเฉลี่ย 3.18)

ทัศนคติด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “มาก” (อันดับที่ 1 - 2) มีพาหนะรับจ้างที่ให้บริการสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ สามารถไปท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล (ค่าเฉลี่ย 4.01 และ 3.78) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (อันดับที่ 3 - 5) ได้แก่ ถนนสายหลักที่เดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสะดวก ระยะทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้ มีป้ายบอกทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.19, 3.12 และ 2.96) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ระดับทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	อันดับ ความสำคัญ
ด้านจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยว (Attraction)			
(1) ธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และสามารถพบเห็นสัตว์ป่าได้	3.87	มาก	1
(2) ทัศนียภาพสวยงาม	3.78	มาก	2
(3) วัฒนธรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและมี ความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม	3.71	มาก	3
(4) วิถีชีวิตท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับธรรมชาติ	3.41	มาก	4
(5) มีเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์	2.48	น้อย	5
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)			
(1) ที่พักสะดวก สะอาดและมีความปลอดภัย	4.25	มากที่สุด	1
(2) มีไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะ	3.82	มาก	2
(3) มีร้านอาหารและการจัดการขยะที่ดี	3.64	มาก	3
(4) โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถใช้งานได้/มีอินเทอร์เน็ต	3.23	ปานกลาง	4
(5) มีลานจอดรถ	2.18	น้อย	5
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)			
(1) มีพาหนะรับจ้างที่ให้บริการสู่แหล่งท่องเที่ยวได้	4.01	มาก	1
(2) สามารถไปท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล	3.78	มาก	2
(3) ถนนสายหลักที่เดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสะดวก	3.19	ปานกลาง	3
(4) ระยะทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้	3.12	ปานกลาง	4
(5) มีป้ายบอกทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	2.96	ปานกลาง	5
ด้านที่พัก (Accommodation)			
(1) โรงแรม	3.96	มาก	1
(2) รีสอร์ท	3.71	มาก	2
(3) โฮมสเตย์	3.68	มาก	3
(4) กางเต็นท์	3.31	ปานกลาง	4
(5) ประเภทอื่นๆ (อะไรก็ได้ที่มีบริการอยู่)	1.87	น้อย	5
ด้านกิจกรรม (Activity)			
(1) ราคานำเที่ยวที่เหมาะสม	3.74	มาก	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	อันดับ ความสำคัญ
(2) ความหลากหลายของโปรแกรมนำเที่ยว	3.54	มาก	2
(3) เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต/ประเพณี วัฒนธรรม	3.42	มาก	3
(4) ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละ ฤดูกาล	3.11	ปานกลาง	4
(5) กิจกรรมท่องเที่ยวเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม	3.05	ปานกลาง	5

หมายเหตุ:

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติต่อความสำคัญ
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด
1.81 - 2.60	น้อย
2.61 - 3.40	ปานกลาง
3.41 - 4.20	มาก
4.21 - 5.00	มากที่สุด

ทัศนคติด้านที่พัก

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเกี่ยวกับที่พักอยู่ในระดับ “มาก” (อันดับที่ 1-3) โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ (ค่าเฉลี่ย 3.96, 3.71 และ 3.68) ตามลำดับ รองลงมาให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (อันดับที่ 4) ได้แก่ กางเต็นท์ (ค่าเฉลี่ย 3.31) ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับ “น้อย” (อันดับที่ 5) ประเภทอื่นๆ (อะไรก็ได้ที่มีบริการอยู่) (ค่าเฉลี่ย 1.87) ตามลำดับ

ทัศนคติด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “มาก” (อันดับที่ 1 - 3) ราคานำเที่ยวที่เหมาะสม ความหลากหลายของโปรแกรมนำเที่ยว และเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต/ประเพณีวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.74, 3.54 และ 3.42) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (อันดับที่ 4 - 5) ได้แก่ ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละฤดูกาล กิจกรรมท่องเที่ยวเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.11 และ 3.05) ตามลำดับ

ความรู้และทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว

ผลการศึกษาด้านความรู้และทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว มีการทดสอบในระยงก่อนและหลังการพัฒนา ซึ่งทดสอบด้วยการใช้แบบทดสอบความรู้และทักษะด้วยการให้คะแนนเป็นส่วนๆ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับความรู้ในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว

การทดสอบความรู้ด้านการพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังใช้แบบทดสอบความรู้ตามองค์ประกอบสำคัญของหลักวิชาการแบบเลือกตอบถูก-ผิด ซึ่งมีการให้คะแนนเป็นส่วนๆ ประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา การกำหนดขีดความสามารถ และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ระดับความรู้ก่อนการพัฒนา

ตามตารางที่ 4.5 ภาพรวมของระดับความรู้ด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนการพัฒนา พบว่าชุมชนมีความรู้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” (คะแนนเฉลี่ย 12.70) ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.50 และ 2.10) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “น้อย” ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถ และรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.00 และ 1.90) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด พบว่าชุมชนมีระดับความรู้ใน 5 ประเด็นหลักดังนี้

- 1) หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว พบว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “น้อย” และ “มาก” (ร้อยละ 25.00) ตามลำดับ
- 2) ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว พบว่าเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 62.50) มีความรู้ในระดับ “น้อย” รองลงมา มีความรู้ในระดับ “มาก” และ “น้อย” (ร้อยละ 25.00 และ 12.50) ตามลำดับ
- 3) ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 62.50) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “น้อย” และ “มาก” (ร้อยละ 25.00 และ 12.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ความรู้	เมืองกัต						แม่ตะมาน						ภาพรวม								
	ก่อน			หลัง			ก่อน			หลัง			ก่อน			หลัง					
	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล			
1. หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว	25.00	50.00	25.00	12.50	37.50	50.00	-	100	-	-	100	2.50	1.58	ปานกลาง	3.60	1.65	มาก				
2. องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว	62.50	12.50	25.00		50.00	50.00	50.00	-	50.00	-	100	2.10	1.73	ปานกลาง	3.80	1.23	มาก				
3. รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน	25.00	62.50	12.50	12.50	50.00	37.50	50.00	50.00	-	-	100	1.90	1.45	น้อย	3.40	1.58	มาก				
4. ซีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา	37.50	50.00	12.50	37.50	12.50	50.00	50.00	50.00	-	50.00	50.00	2.10	1.29	ปานกลาง	3.30	1.77	มาก				
5. การกำหนดขีดความสามารถ	37.50	37.50	25.00	12.50	62.50	25.00	-	100	-	-	100	2.00	1.41	น้อย	3.30	1.42	มาก				
6. วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว	50.00	37.50	12.50	12.50	37.50	50.00	-	50.00	50.00	-	100	2.10	1.66	ปานกลาง	3.60	1.51	มาก				
															ภาพรวม	12.70	7.09	ปานกลาง	21.00	7.69	มาก

หมายเหตุ:

ค่าคะแนนรายหมวด	ค่าคะแนนรวม	แปลผล
5	24.01 - 30.00	มากที่สุด
4	18.01 - 24.00	มาก
3	12.01 - 18.00	ปานกลาง
2	6.01 - 12.00	น้อย
0 - 1	0.00 - 6.00	น้อยที่สุด

4) ด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “น้อย” และ “มาก” (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

5) การกำหนดขีดความสามารถ พบว่าส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) มีความรู้ในระดับ “น้อย” และ “ปานกลาง” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “มาก” (ร้อยละ 25.00) ตามลำดับ

6) วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “น้อย” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” และ “มาก” (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่าชุมชนมีระดับความรู้ใน 5 ประเด็นหลักดังนี้

1) หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง”

2) ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “น้อย” ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความรู้ในระดับ “มาก”

3) ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “น้อย” ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง”

4) ด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “น้อย” ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง”

5) การกำหนดขีดความสามารถ พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง”

6) วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความรู้ในระดับ “มาก”

ระดับความรู้หลังการพัฒนา

ภาพรวมของระดับความรู้ด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หลังการพัฒนา พบว่าชุมชนมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก” (คะแนนเฉลี่ย 21.00) ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถ และ องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.65, 1.77, 1.58, 1.51, 1.42 และ 1.23) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด พบว่าชุมชนมีระดับความรู้หลังการพัฒนาใน 5 ประเด็นหลักดังนี้

1) หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “มาก” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” และ “น้อย” (ร้อยละ 37.50 และ 25.00) ตามลำดับ

2) ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “มาก” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” (ร้อยละ 50.00) ตามลำดับ

3) ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “มาก” และ “น้อย” (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

4) ด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “น้อย” และ “ปานกลาง” (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

5) การกำหนดขีดความสามารถ พบว่าเกินกว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 62.50) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “มาก” และ “น้อย” (ร้อยละ 25.00 และ 12.50) ตามลำดับ

6) วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “มาก” ส่วนที่เหลือมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” และ “น้อย” (ร้อยละ 37.50 และ 12.50) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่า ชุมชนมีระดับความรู้หลังการพัฒนาใน 5 ประเด็นหลักดังนี้

1) หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก”

2) ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก”

3) ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก”

4) ด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา พบว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “มาก” ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความรู้ในระดับ “ปานกลาง”

5) การกำหนดขีดความสามารถ พบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก”

6) วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก”

ระดับทักษะในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว

การทดสอบความรู้เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบสำคัญของหลักวิชาการแบบอัตนัย ซึ่งมีการให้คะแนนเป็นหมวดหมู่ โดยให้ระดมความคิดเป็นรายกลุ่มแบ่งเป็น 2 ชุมชน ประกอบไปด้วย การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดกิจกรรม การกำหนดสถานที่ การกำหนดราคา การกำหนดเงื่อนไข และการกำหนดผู้ติดต่อ โดยให้คะแนนเป็นส่วนๆ มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน สามารถอภิปรายผลก่อนและหลังการพัฒนาได้ดังต่อไปนี้

ระดับทักษะก่อนการพัฒนา

ภาพรวมในการทดสอบทักษะก่อนการพัฒนาตามตารางที่ 4.5 พบว่า ชุมชนมีทักษะในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับ “น้อย” (รวม 7 คะแนน) โดยในแต่ละประเด็นพบว่า มีบางประเด็นมีทักษะอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา และการกำหนดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.00 และ 2.50) ตามลำดับ รองลงมา มีระดับทักษะอยู่ในระดับ “น้อย” และ “น้อยที่สุด” ได้แก่ การกำหนดสถานที่ การกำหนดราคา การกำหนดเงื่อนไข และการกำหนดผู้ติดต่อ (ค่าเฉลี่ย 1.50 และ 0.00) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด พบว่า ชุมชนมีระดับทักษะก่อนการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก คือ ทักษะภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” (7 คะแนน) โดยประเด็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” (3 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา รองลงมา มีทักษะอยู่ในระดับ “น้อย” และ “น้อยที่สุด” ได้แก่ การกำหนดกิจกรรม การกำหนดสถานที่ การกำหนดราคา การกำหนดเงื่อนไข และการกำหนดผู้ติดต่อ (2 คะแนน และ 0 คะแนน) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน พบว่า ชุมชนมีระดับทักษะก่อนการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก มีทักษะอยู่ในระดับ “น้อย” (7 คะแนน) ซึ่งมีประเด็นที่ทักษะอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (3 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา และการกำหนดกิจกรรม รองลงมา มีทักษะอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด” ได้แก่ การกำหนดสถานที่ การกำหนดราคา การกำหนดเงื่อนไข และการกำหนดผู้ติดต่อ (1 คะแนน และ 0 คะแนน) ตามลำดับ

ระดับทักษะหลังการพัฒนา

ภาพรวมของผลการศึกษาพบว่า ระดับทักษะหลังการพัฒนาภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (คะแนนเฉลี่ยรวม 27.50) ประเด็นที่มีระดับทักษะอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 5.00 และ 4.50) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดสถานที่ การกำหนดผู้ติดต่อ และการกำหนดกิจกรรม ส่วนที่เหลือมีทักษะอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การกำหนดราคา และการกำหนดเงื่อนไข (ค่าเฉลี่ย 4.00)

ตารางที่ 4.6 ระดับทักษะด้านการพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ทักษะ	เมืองกีด				แม่ตะมาน				ภาพรวม					
	คะแนนรายประเด็น				คะแนนรายประเด็น				ก่อน			หลัง		
	ก่อน	แปลผล	หลัง	แปลผล	ก่อน	แปลผล	หลัง	แปลผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
(1) การกำหนดวันที่/เวลา	3	ปานกลาง	5	มากที่สุด	3	ปานกลาง	5	มากที่สุด	3.00	0.00	ปานกลาง	5.00	0.00	มากที่สุด
(2) การกำหนดกิจกรรม	2	น้อย	4	มาก	3	ปานกลาง	5	มากที่สุด	2.50	0.71	ปานกลาง	4.50	0.71	มากที่สุด
(3) การกำหนดสถานที่	2	น้อย	5	มากที่สุด	1	น้อยที่สุด	5	มากที่สุด	1.50	0.71	น้อย	5.00	0.00	มากที่สุด
(4) การกำหนดราคา	0	น้อยที่สุด	4	มาก	0	น้อยที่สุด	4	มาก	0.00	0.00	น้อยที่สุด	4.00	0.00	มาก
(5) การกำหนดเงื่อนไข	0	น้อยที่สุด	4	มาก	0	น้อยที่สุด	4	มาก	0.00	0.00	น้อยที่สุด	4.00	0.00	มาก
(6) การกำหนดผู้ติดต่อ	0	น้อยที่สุด	5	มากที่สุด	0	น้อยที่สุด	5	มากที่สุด	0.00	0.00	น้อยที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	7	น้อย	27	มากที่สุด	7	น้อย	28	มากที่สุด	7.00	0.00	น้อย	27.50	0.71	มากที่สุด

หมายเหตุ:

ค่าคะแนนรายประเด็น	ค่าคะแนนรวม	แปลผล
4.01 - 5.00	24.01 - 30.00	มากที่สุด
3.01 - 4.00	18.01 - 24.00	มาก
2.01 - 3.00	12.01 - 18.00	ปานกลาง
1.01 - 2.00	6.01 - 12.00	น้อย
0.00 - 1.00	0.00 - 6.00	น้อยที่สุด

บ้านเมืองกีด พบว่าชุมชนมีระดับทักษะหลังการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (27 คะแนน) โดยประเด็นที่มีทักษะอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (5 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดสถานที่ และการกำหนดผู้ติดต่อ ส่วนที่เหลือมีทักษะอยู่ในระดับ “มาก” (4 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดกิจกรรม การกำหนดราคา การกำหนดเงื่อนไข

บ้านแม่ตะมาน พบว่าชุมชนมีระดับทักษะหลังการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก ภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (28 คะแนน) โดยประเด็นที่มีทักษะเพิ่มขึ้นจากเดิมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (5 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดกิจกรรม การกำหนดสถานที่ และการกำหนดผู้ติดต่อ ส่วนที่เหลือมีทักษะอยู่ในระดับ “มาก” (4 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดราคา และการกำหนดเงื่อนไข

กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน

จากผลการระดมสมองเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยว กิจกรรมและบริการที่มีอยู่ในชุมชน จนกระทั่งสามารถกำหนดเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบการกำหนดกิจกรรมควบคู่ไปกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวในรูปแบบตารางไขว้ เพื่อช่วยชุมชนได้ดังนี้

กิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว

บ้านเมืองกีด

กิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว เป็นกิจกรรมที่ชุมชนออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว เน้นแสดงความเป็นท้องถิ่นดั้งเดิมตามประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตปกติที่มีความเรียบง่าย หลังจากนั้นร่วมกันระดมความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของกิจกรรมต่อแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวใน 7 ประเด็นหลัก เพื่อยืนยันแนวคิดว่ากิจกรรมมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสีเขียวได้จริง ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ภาพรวมด้านความสอดคล้องของกิจกรรมท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 5.09) โดยกิจกรรมตามวิถีชีวิตภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 6.00) ส่วนกิจกรรมตามประเพณีมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.75) ส่วนกิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีธรรมชาติมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 4.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ตารางไขว้กิจกรรมตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวบ้านเมืองกัต

กิจกรรม	แนวคิด 7 Green		การบริการสีเขียว (Green Service)	การเดินทางสีเขียว (Green Logistic)	ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction)	ความสอดคล้อง	
	หัวใจสีเขียว (Green Heart)	กิจกรรมสีเขียว (Green Activity)						คะแนน	แปลผล
กิจกรรมตามวิถีชีวิต									
(1) ทำอาหาร+ขนมพื้นเมือง	<ul style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมตามฤดูกาลที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัสดุในท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัตถุดิบรอบบ้านไม่ต้องเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ชยะจากกิจกรรมเป็นชยะย่อยสลายได้ง่าย เช่น ใบตอง 	6	มาก	
(2) อาชีพจักสาน	<ul style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมตามความพร้อมของเจ้าของบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัสดุในท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัตถุดิบรอบบ้านไม่ต้องเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ชยะจากกิจกรรมเป็นชยะย่อยสลายได้ง่าย เช่น ดอกจากไม้ไผ่ 	6	มาก	
(3) นวดแผนไทย			<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมความภาคภูมิใจ 	<ul style="list-style-type: none"> ชยะจากกิจกรรมเป็นสมุนไพรธรรมชาติซึ่งย่อยสลายได้ง่าย 	4	ปานกลาง	
(4) ชมผักและสวนผลไม้ตามฤดูกาล	<ul style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมตามฤดูกาลที่เหมาะสม และชุมชนพร้อมรับ 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> อุปกรณ์ที่เตรียมสำหรับนักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้หลายครั้ง เช่น หมวกตะกร้าใส่ผลไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง และไม่ใช้เครื่องจักรที่ต้องใช้เชื้อเพลิง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมตามฤดูกาลที่เหมาะสมและไม่มีชยะจากกิจกรรม 	6	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กิจกรรม	แนวคิด 7 Green							ความสอดคล้อง	
	หัวใจสีเขียว (Green Heart)	กิจกรรมสีเขียว (Green Activity)	การบริการสีเขียว (Green Service)	การเดินทางสีเขียว (Green Logistic)	ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction)	คะแนน	แปลผล
(5) เรียนรู้วิถีการทำนา	<ul style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมตามฤดูกาลที่เหมาะสม และชุมชนพร้อมรับ 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> อุปกรณ์ที่เตรียมสำหรับนักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้หลายครั้ง เช่น หมวก ถุงมือ เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง และไม่ใช้เครื่องจักรที่ต้องใช้เชื้อเพลิง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมตามฤดูกาลที่เหมาะสม และไม่มีขยะจากกิจกรรม 	6	มาก	
กิจกรรมตามประเพณี							ค่าเฉลี่ย	5.60	มาก
(6) วัดเมืองกีด+ทำบุญ	<ul style="list-style-type: none"> เข้าใจประเพณีท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัสดุในท้องถิ่นประกอบกิจกรรม เช่น การทำบุญตักบาตรด้วยอาหารท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	5	มาก		
(7) ลอยกระทง	<ul style="list-style-type: none"> เข้าใจประเพณีท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้วัสดุในท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ขยะจากกิจกรรมเป็นขยะย่อยสลายได้ง่าย เช่น ใบตอง 	6	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กิจกรรม	แนวคิด 7 Green							ความสอดคล้อง	
	หัวใจสีเขียว (Green Heart)	กิจกรรมสีเขียว (Green Activity)	การบริการสีเขียว (Green Service)	การเดินทางสีเขียว (Green Logistic)	ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction)	คะแนน	แปลผล
(8) สงกรานต์ ไร้ควัน	● เข้าใจประเพณีท้องถิ่น	● เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● ใช้วัสดุในท้องถิ่น	● ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง		● สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น		5	มาก
(9) สรงน้ำพระธาตุ	● เข้าใจประเพณีท้องถิ่น	● เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● ใช้วัสดุในท้องถิ่น	● ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง		● สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น		5	มาก
(10) การแสดงดนตรีพื้นเมือง		● เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● เครื่องดนตรีท้องถิ่น	● สามารถเดินไปเยี่ยมชมได้ ไม่ต้องใช้ยานพาหนะ		● ส่งเสริมให้เยาวชนอนุรักษ์ เรียนรู้และสืบทอดต่อไป		4	ปานกลาง
(11) บายศรีสู่ขวัญ	● เข้าใจประเพณีท้องถิ่น	● เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● ใช้วัสดุในท้องถิ่น	● ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง เนื่องจากอยู่ในชุมชน		● สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	● ไม่มีขยะจากกิจกรรม เพราะเป็นวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ต่างๆ	6	มาก
							ค่าเฉลี่ย	5.17	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กิจกรรม	แนวคิด 7 Green							ความสอดคล้อง		
	หัวใจสีเขียว (Green Heart)	กิจกรรมสีเขียว (Green Activity)	การบริการสีเขียว (Green Service)	การเดินทางสีเขียว (Green Logistic)	ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction)	คะแนน	แปลผล	
กิจกรรมตามวิถีธรรมชาติ										
(12) ล่องแพยาง	<ul style="list-style-type: none"> ● ล่องแพในฤดูกาลที่เหมาะสม และไม่รบกวนคนชุมชน 		<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่ใช่วัสดุสิ้นเปลืองในการบริการ เช่น ไม้ไผ่ 			<ul style="list-style-type: none"> ● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ใดที่ก่อให้เกิดขยะ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่เกิดขยะจากกิจกรรม 	4	ปานกลาง	
(13) เดินศึกษาธรรมชาติ เส้นทางน้ำตก ตาตหมอก	<ul style="list-style-type: none"> ● เส้นทางเดินไม่รบกวนคนในชุมชนและบริการในฤดูกาลที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> ● เรียนรู้ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์พืชพรรณธรรมชาติ 		<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่ใช่พาหนะในการเดินทาง 		<ul style="list-style-type: none"> ● ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดขยะ นอกจากขวดน้ำ ซึ่งนำออกมาทิ้งด้านได้ 		5	มาก
							ค่าเฉลี่ย	4.50	มาก	
							ภาพรวมค่าเฉลี่ย	5.09	มาก	

หมายเหตุ:

คะแนน	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
7	5.61 - 7.00	มากที่สุด
5 - 6	4.21 - 5.60	มาก
3 - 4	2.81 - 4.20	ปานกลาง
1 - 2	1.41 - 2.80	น้อย
0	0.00 - 1.40	ไม่สอดคล้อง

กิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิต ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวในระดับ “มาก” (6 คะแนน) ประกอบไปด้วย 1) ทำอาหารและทำขนมพื้นเมือง 2) อาชีพจักสาน 3) ชมผัก และสวนผลไม้ตามฤดูกาล และ 4) เรียนรู้วิถีการทำนา (6 คะแนน) ส่วนที่เหลือคือ 5) กิจกรรมนวดแผนไทยมีความสอดคล้องในระดับ “ปานกลาง” (4 คะแนน)

กิจกรรมท่องเที่ยวตามประเพณี ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวในระดับ “มาก” (6 และ 5 คะแนน) ประกอบไปด้วย 1) ลอยกระทง 2) บายศรีสู่ขวัญ 3) วัดเมืองกัณฑ์และทำบุญ 4) สงกรานต์ แห่ไม้ค้ำสี 5) สรงน้ำพระธาตุ ส่วนที่เหลือได้แก่ 6) การแสดงดนตรีพื้นเมือง มีความสอดคล้องในระดับ “ปานกลาง” (4 คะแนน)

กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวในระดับ “มาก” (คะแนน) ได้แก่ 1) เดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางน้ำตกตาดหมอก รองลงมาคือ 2) ล่องแพยาง มีความสอดคล้องระดับ “ปานกลาง” (4 คะแนน)

บ้านแม่ตะมาน

ส่วนบ้านแม่ตะมานได้ร่วมกันคิดกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่ชุมชนออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับการให้บริการที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน เน้นกิจกรรมตามวิถีปกติ และกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนอยู่เดิม คือการรับนักท่องเที่ยวที่มาในรูปแบบนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาทำกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชน หลังจากนั้นร่วมกันระดมความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของกิจกรรมต่อแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวใน ประเด็นหลัก เพื่อ 7 ยืนยันแนวคิดกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสีเขียวได้จริง สามารถแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.8

ภาพรวมด้านความสอดคล้องของกิจกรรมท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 5.67) โดยกิจกรรมตามวิถีชีวิตและกิจกรรมตามวิถีธรรมชาติภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 6.00) ส่วนกิจกรรมประเภทท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครมีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 5.00) ตามลำดับ

กิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิต มีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น

กิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีธรรมชาติ ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว มีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มาก” (6 คะแนน) ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติโดยนอก 2) เดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช 3) ปลูกต้นไม้ 4) ทำแนวกันไฟ และ 5) เก็บขยะ 6) การบริโภคผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ 4.8 ตารางไขว้กิจกรรมตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวบ้านแม่ตะมาน

แนวคิด 7 Green กิจกรรม	หัวใจสีเขียว	กิจกรรมสีเขียว	การบริการสีเขียว	การเดินทางสีเขียว	ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม	ชุมชนสีเขียว	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว	ความสอดคล้อง	
	(Green Heart)	(Green Activity)	(Green Service)	(Green Logistic)	(Green Plus)	(Green Community)	(Green Attraction)	คะแนน	แปลผล
กิจกรรมตามวิถีชีวิต									
(1) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น	● ทำกิจกรรมในช่วงฤดูแล้งที่เหมาะสมและตามความพร้อมของชุมชน	● เรียนรู้วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● ใช้วัสดุในท้องถิ่นประกอบกิจกรรม	● ไม่ต้องใช้ยานพาหนะเดินทาง		● สร้างความภาคภูมิใจและส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุใดที่ก่อให้เกิดขยะ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีอยู่	6	มาก
กิจกรรมตามวิถีธรรมชาติ									
(2) เดินศึกษาธรรมชาติโดยหนอก	● เส้นทางเดินไม่รบกวนคนในชุมชนและบริการในฤดูแล้งที่เหมาะสม	● เรียนรู้ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์พืชพรรณธรรมชาติ	● เตรียมอาหารระหว่างทางโดยใช้ภาชนะจากธรรมชาติ ย่อยสลายได้ เช่น ใบตอง	● ไม่ใช้พาหนะในการเดินทาง		● ตระหนักในคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนในชุมชน	● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดขยะ นอกจากนี้ขุดน้ำ ซึ่งนำออกมาทั้งด้านได้	6	มากที่สุด
(3) เดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช	● เส้นทางเดินไม่รบกวนคนในชุมชนและบริการในฤดูแล้งที่เหมาะสม	● เรียนรู้ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์พืชพรรณธรรมชาติ	● เตรียมอาหารระหว่างทางโดยใช้ภาชนะจากธรรมชาติ ย่อยสลายได้ เช่น ใบตอง	● ไม่ใช้พาหนะในการเดินทาง		● ตระหนักในคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนในชุมชน	● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดขยะ นอกจากนี้ขุดน้ำ ซึ่งนำออกมาทั้งด้านได้	6	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กิจกรรม	แนวคิด 7 Green							ความสอดคล้อง	
	หัวใจสีเขียว (Green Heart)	กิจกรรมสีเขียว (Green Activity)	การบริการสีเขียว (Green Service)	การเดินทางสีเขียว (Green Logistic)	ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม (Green Plus)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction)	คะแนน	แปลผล
(4) ปลุกต้นไม้	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมช่วยสร้างความหลากหลายทางชีวภาพให้พื้นที่ชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ภูมิปัญญาในการขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น 		<ul style="list-style-type: none"> ไม่ใช้พาหนะในการเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ใดที่ก่อให้เกิดขยะ 	6	มาก
(5) ทำแนวกันไฟ	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมช่วยลดโอกาสในการสูญเสียพื้นที่ธรรมชาติให้กับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ภูมิปัญญาในการดูแลปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ 		<ul style="list-style-type: none"> ไม่ใช้พาหนะในการเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้และตระหนักในความเสียหายที่ทรัพยากรธรรมชาติอาจถูกทำลาย 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ใดที่ก่อให้เกิดขยะ 	6	มาก
(6) เก็บขยะ บริเวณคอกปลอดสารพิษ	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมด้านสุขอนามัยที่ดีให้กับคนในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ภูมิปัญญาในการปลุกผักปลอดสารพิษตามวิถีท้องถิ่น 		<ul style="list-style-type: none"> ไม่ใช้พาหนะในการเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการลดขยะและบริเวณคอกอาหารที่มีกระบวนการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้และตระหนักในความสำคัญของการดูแลสุขภาพของชุมชน และเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรดินอย่างรู้คุณค่าและปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมไม่ก่อให้เกิดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ใดที่ก่อให้เกิดขยะเพิ่มเติมและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน 	6	มาก
							ค่าเฉลี่ย	6.00	มากที่สุด

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กิจกรรม	แนวคิด 7 Green							แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว		ความสอดคล้อง	
	หัวใจสีเขียว (Green Heart)	กิจกรรมสีเขียว (Green Activity)	การบริการสีเขียว (Green Service)	การเดินทางสีเขียว (Green Logistic)	ความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม (Green Plus)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction)	คะแนน	แปลผล		
กิจกรรมอาสาสมัคร											
(7) สอนหนังสือเด็ก สอน ภาษาอังกฤษ	● บริการชุมชนด้วย ความเต็มใจ			● ไม่ใช่พาหนะใน การเดินทาง	● ส่งเสริมการ ดูแลทรัพยากร มนุษย์ในชุมชน ให้มีการศึกษาที่ ดีขึ้น	● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิด ขยะ	● ส่งเสริมการดูแล เยาวชนซึ่งเป็น กำลังสำคัญในการ ดูแลรักษาชุมชน ต่อไป	5	มาก		
(8) นักศึกษาแพทย์ อสม. ร่วมกับ อนามัย	● บริการชุมชนด้วย ความเต็มใจ			● ไม่ใช่พาหนะใน การเดินทาง	● ส่งเสริมการ ดูแลทรัพยากร มนุษย์ในชุมชน ให้มีสุขภาพะที่ดี	● กิจกรรมไม่ก่อให้เกิด ขยะ	● ส่งเสริมการดูแล ประชาชนใน ชุมชนเพื่ออยู่ดูแล รักษาชุมชนต่อไป	5	มาก		
							ค่าเฉลี่ย	5.00	มาก		
							ภาพรวมค่าเฉลี่ย	5.67	มากที่สุด		

หมายเหตุ:

คะแนน	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
7	5.61 - 7.00	มากที่สุด
5 - 6	4.21 - 5.60	มาก
3 - 4	2.81 - 4.20	ปานกลาง
1 - 2	1.41 - 2.80	น้อย
0	0.00 - 1.40	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กิจกรรมท่องเที่ยว	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
▪ ขนุนมะไฟ						✓	✓					
▪ มะม่วง					✓	✓						
▪ ลำไย										✓		
▪ มะละกอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(8) ชมฝึกสวนครัว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(9) วัดเมืองกีด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(10) ลอยกระทง				✓	✓							✓
(11) สงกรานต์ แห่ไม้ค้ำสี				✓	✓				✓			
(12) สรงน้ำพระธาตุ				✓								
(13) น้ำตกตาดหมอก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

บ้านแม่ตะมาน

ตามตารางที่ 4.10 พบว่า ชุมชนบ้านแม่ตะมาน มีเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Volunteer Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีตลอดทั้งปีประกอบไปด้วย กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น และกิจกรรมนักศึกษาแพทย์อาสาสมัคร ซึ่งร่วมกับอนามัยประจำตำบล ส่วนกิจกรรมที่เหลือจะต้องรอช่วงเวลาที่เหมาะสมตามฤดูกาล

ตารางที่ 4.10 ปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตบ้านแม่ตะมาน

กิจกรรมท่องเที่ยว	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
(1) เดินศึกษาธรรมชาติดอยหมอก	✓	✓	✓							✓	✓	✓
(2) เดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(3) ปลูกต้นไม้						✓	✓	✓	✓			
(4) ทำแนวกันไฟ	✓	✓	✓									
(5) เก็บขยะ การบริโภคผักปลอดสารพิษ	✓	✓								✓	✓	✓

ตารางที่ 9.10 (ต่อ)

กิจกรรมท่องเที่ยว	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
(6) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(7) สอนหนังสือเด็ก สอนภาษาอังกฤษ	✓	✓									✓	✓
(8) นักศึกษาแพทย์ อสม. ร่วมกับอนามัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

อัตราค่าบริการ

บ้านเมืองกีด

ในตารางที่ 4.11 เป็นอัตราค่าบริการการท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าผู้นำเที่ยว เยี่ยมชมวิถีชีวิตและอาชีพต่างๆ ชี้อ่าง ล่องแพยาง นวดแผนไทย รถนำเที่ยว ที่พักโฮมสเตย์ ค่าอาหาร การแสดงและบายศรีสู่ขวัญ

ตารางที่ 4.11 อัตราค่าบริการการท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด

การบริการ	อัตราค่าบริการ	หมายเหตุ
ผู้นำเที่ยว	300 บาท/วัน	ไม่เกิน 6 คน
เยี่ยมชมวิถีชีวิตและอาชีพต่างๆ	50 บาท/คน	ต่อวัน
ชี้อ่าง	200 บาท/คน	
ล่องแพยาง	200 บาท/คน	
นวดแผนไทย	200 - 300 บาท/ชม.	
รถนำเที่ยว	400 บาท/วัน	ไม่เกิน 10 คน
ที่พักโฮมสเตย์	400 บาท/วัน	รวมอาหาร 2 มื้อ
ค่าอาหาร	100 บาท/มื้อ	
การแสดงและบายศรีสู่ขวัญ	1500 บาท/กลุ่ม	

บ้านแม่ตะมาน

ในตารางที่ 4.12 เป็นอัตราค่าบริการการท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าผู้นำร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (รวมค่าอาหาร 3 มื้อ) ค่ารถนำเที่ยว ที่พักโฮมสเตย์ และค่าอาหาร

ตารางที่ 4.12 อัตราค่าบริการการท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน

การบริการ	อัตราค่าบริการ	หมายเหตุ
ผู้นำเที่ยว	300 บาท/วัน	ไม่เกิน 6 คน
ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	550 บาท/คน	1 คืน อาหาร 3 มื้อ
รถนำเที่ยว	400 บาท/วัน	ไม่เกิน 10 คน
ที่พักโฮมสเตย์	400 บาท/วัน	รวมอาหาร 2 มื้อ
ค่าอาหาร	100 บาท/มื้อ	

เส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว

ชุมชนได้ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวไว้ 2 แบบ คือ โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน โดยการทดสอบโปรแกรมและกิจกรรมท่องเที่ยวนั้นได้ใช้โปรแกรม 2 วัน 1 คืน เป็นโปรแกรมทดสอบเส้นทาง กิจกรรมและการบริการ โดยกิจกรรมของแต่ละชุมชนมีดังนี้

บ้านเมืองกีด

โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน ออกแบบโดยแกนนำชุมชนและเยาวชน ร่วมกัน สามารถแสดงในตารางที่ 4.13 และ 4.14

ตารางที่ 4.13 โปรแกรมทัวร์ 1 วัน บ้านเมืองกีด

เวลา	กิจกรรม
08.30 น.	รับนักท่องเที่ยว ณ จุดนัดพบที่วัด
09.30 น.	พาเก็บผลไม้ในสวน (ลิ้นจี่-ส้มโอ)
10.30 น.	ไปขี่ช้าง ปลูกป่าด้วยหนังสติ๊กบนหลังช้าง
12.00 น.	รับประทานอาหาร ที่บ้านสายทอง
13.30 น.	ลองแก่งด้วยเรือยางหรือแพไม้ไผ่ก็ได้
15.30 น.	ถึงจุดขึ้นเรือหรือแพไม้ไผ่ อาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า
18.00 น.	เดินทางกลับ

ตารางที่ 4.14 โปรแกรมทัวร์ 2 วัน 1 คืน บ้านเมืองกีด

เวลา	กิจกรรม
วันที่ 1	
09.00 น.	รับนักท่องเที่ยวที่วัด แล้วก็พาชมและนมัสการพระธาตุศรีศรีแก้วหน้า
09.30 น.	รับเข้าบ้านพักแต่ละหลัง

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

เวลา	กิจกรรม
10.30 น.	พาเก็บผลไม้ในสวน (ลิ้นจี่-ส้มโอ-ฝรั่ง-เงาะ)
11.30 น.	กลับมาพักผ่อน
12.00 น.	รับประทานอาหาร สถานที่บ้านสายทอง
13.30 น.	ล่องแก่งด้วยเรือยางหรือแพไม้ไผ่
15.30 น.	ถึงจุดขึ้นเรือหรือแพไม้ไผ่ เจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์รับเข้าบ้านพักแต่ละหลัง อาบน้ำพักผ่อน
18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น (ฟังดนตรีพื้นเมือง-บายศรีสู่ขวัญ-ฟ้อนและการละเล่นเยาวชน)
<u>วันที่ 2</u>	
07.00 น.	ทำบุญใส่บาตร ณ วัดเมืองกี้ด นำโดยเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์
08.00 น.	รับประทานอาหารเข้าบ้านที่เข้าพัก
09.30 น.	นั่งช้างเพื่อไปทำการปลูกด้วยหนังสือกบหลังช้าง
11.00 น.	กลับมาพักผ่อนตามอรัยาศัยที่แก่งกี้ด
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ สถานที่แก่งกี้ด
13.00 น.	เดินน้ำตกตาดหมอก (40 นาที)
15.00 น.	กลับออกจากน้ำตกกลับมาขึ้นรถเพื่อไปล่องแก่ง
15.40 น.	ล่องแก่งด้วยแพยางหรือแพไม้ไผ่
16.30 น.	จบกิจกรรมล่องแพยางหรือไม้ไผ่และเปลี่ยนเสื้อผ้า
17.00 น.	ส่งนักท่องเที่ยวกลับ

หมายเหตุ: กิจกรรมอาจมีการปรับเปลี่ยนตามเหมาะสม

ตัวอย่างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวและการคิดราคาหลังปรับปรุงแล้วตามข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวอาสาสมัคร ออกแบบโดยแกนนำชุมชนและเยาวชนร่วมกัน แบ่งออกเป็นโปรแกรม A และ B สามารถแสดงรายละเอียดด้านล่าง

Program A

แผนที่ท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด (ห้วยกุ่มกุ่ม)

ภาพที่ 4.1 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด (ห้วยกุ่มกุ่ม) โปรแกรม A

Program A

โปรแกรมทัวร์ 2 วัน 1 คืน ท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด (ห้วยกุ่มกุ่ม)

วันที่ 1	
10.00 น.	① ใต้พบ ณ วัดเมืองกีด แนะนำประวัติความเป็นมาของวัดและเมล็ดกรรมพระชาตาศรีศรีแก้วหน้าก่อนออกเดินทาง
11.00 น.	② ออกเดินทางไปยังน้ำตก วิชาเรูห์ที่พรรณนึ่งองถึงและกรใช้ประโยชน์ที่พรรณนึ่งองถึงระหว่างเดินทางไปยังน้ำตก (สามารถเตรียมชุดสำหรับเล่นน้ำได้) พร้อมรับประทานอาหารกลางวัน ณ น้ำตกห้วยสผาง
14.00 น.	ออกเดินทางต่อไปยังหมู่บ้านห้วยกุ่มกุ่ม ด้วยการเดินทางจากบริเวณน้ำตก (ระยะทางประมาณ 4.5 กม.)
15.30 น.	③ กล่าวต้อนรับ/ทักทายโดยผู้นำชุมชน จากนั้นนำที่พักริมโฮมสเตย์ พักผ่อนตามอัธยาศัย
16.30 น.	ร่วมเตรียมวัตถุดิบทำอาหารท้องถิ่นร่วมกับเจ้าของโฮมสเตย์ รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน
19.00 น.	ชมเด็กหญิงร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรี แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ นอกชมดาวยามค่ำคืน (หากฟ้าเปิดอากาศเป็นใจ) พักผ่อนตามอัธยาศัย (หากท่านปวดเมื่อยจากการเดินทาง สนใจการนอนในแบบลาหู่สามารถแจ้งผู้นำเที่ยวได้)
วันที่ 2	
07.30 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้าน ณ บ้านพักโฮมสเตย์
08.30 น.	เดินเยี่ยมบรรยากาศยามเช้า จุดชมวิว ชมวิถีชีวิตชุมชน ทักทายพูดคุยกับพี่น้องลาหู่
09.30 น.	และทักทายผู้นำหมู่บ้านก่อนเดินทางออกจากหมู่บ้าน พร้อมกล่าวขอบคุณและอำลาผู้นำหมู่บ้าน ถ้าสภาพเป็นที่ระลึกร่วมกัน จากนั้นเดินทางกลับด้วยการเดินเท้าเพื่อไปยังบริเวณล่องแก่ง
11.00 น.	เตรียมตัวสำหรับล่องแก่งด้วยแพยาง รับประทานอาหารกลางวันก่อนออกเดินทางไปยังจุดล่องแก่ง
13.00 น.	④ ออกเดินทางไปยังจุดล่องแก่ง เตรียมความพร้อมก่อนลงแพโดยเก็บต้นท้องถิ่น (ยูงขนานที่ข้อมืออาชีวะและทีมงาน)
15.00 น.	เสร็จสิ้นกิจกรรม ณ จุดล่องแก่ง อำลาที่ท่องเที่ยวและอำลาภาพร่วมกัน ก่อนนำของที่ข้อมือออกเดินทางกลับ

ภาพที่ 4.2 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านเมืองกีด (ห้วยกุ่มกุ่ม) โปรแกรม A

Program A

อัตราค่าบริการ

วันที่ 1	อัตรา	จำนวน	เป็นเงิน
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
อาหารเย็น	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่ากิจกรรมแสดงเด็กและดนตรี	300 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	300 บาท
ค่าที่พัก	200 บาท/คืน/คน	10 คน	2000 บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (คน/ชมท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300 บาท
วันที่ 2			
อาหารเช้า	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่ากิจกรรมล่องแพยาง	200 บาท/คน	10 คน	2000 บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (คน/ชมท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300 บาท
รวมทั้งสิ้น			8900 บาท
			ค่าใช้จ่ายต่อหัว 890 บาท

ภาพที่ 4.3 อัตราค่าบริการบ้านเมืองกัต (ห้วยกุ่มกุ่ม) โปรแกรม A

ภาพที่ 4.4 เส้นทางท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต โปรแกรม B

Program B

โปรแกรมทัวร์ 2 วัน 1 คืน ท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต

วันที่ 1	
10.00 น.	① นัดพบ ณ วัดเมืองกัต กล่าวต้อนรับโดยตัวแทนผู้นำเที่ยว แนะนำประวัติความเป็นมาของวัดและนมัสการพระธาตุศรีศรีแก้วหน้าก่อนออกเดินทาง
11.00 น.	② ออกเดินทางแวะเยี่ยมปางช้าง (หากต้องการขี่ช้างราคาไม่ได้อยู่รวมใน Package) ออกเดินทางเข้าที่พักโฮมสเตย์
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ณ บ้านพักโฮมสเตย์
13.00 น.	③ เรียนรู้วิธีการทำขนมท้องถิ่น สร้างเสริมประสบการณ์และมีส่วนร่วมตั้งแต่สรรหาวัตถุดิบและจัดเตรียมด้วยตนเอง เป้าหมายเพื่อเตรียมไว้สำหรับไปทำบุญในวันรุ่งขึ้น
16.00 น.	④ เดินเยี่ยมชมบรรยากาศชุมชน และสะพานแขวนที่มีทัศนียภาพสวยงาม อุดหนุนร้านค้าชุมชนบริเวณใกล้เคียง แวะพักหายเหนื่อยกับเจ้าถิ่นตามอัยาศัย
17.30 น.	เดินทางกลับเข้าบ้านพักโฮมสเตย์ มีส่วนร่วมทำอาหารมื้อเย็นด้วยตนเอง จากนั้นพักผ่อนตามอัธยาศัย
วันที่ 2	
07.00 น.	ออกเดินทางไปทำบุญใส่บาตร ณ วัดเมืองกัต เรียนรู้วิธีการทำบุญของคนเมืองกัต
08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ บ้านพักโฮมสเตย์
09.30 น.	⑤ ออกเดินทางไปยังน้ำตก เรียนรู้พืชพรรณท้องถิ่นและการใช้ประโยชน์พืชพรรณในระหว่างเดินทางไปยังน้ำตก (สามารถเตรียมชุดสำหรับเล่นน้ำได้) พร้อมรับประทานอาหารกลางวัน ณ น้ำตกห้วยสถาน
15.00 น.	⑥ ออกเดินทางไปยังจุดล่องแพ เตรียมความพร้อมก่อนล่องแพโดยกัปตันท้องถิ่น
15.00 น.	เสร็จสิ้นกิจกรรม ณ จุดจอดแพ อำนวยการท่องเที่ยวและถ่ายภาพร่วมกัน ก่อนนำนักท่องเที่ยวออกเดินทางกลับ

ภาพที่ 4.5 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านเมืองกัต โปรแกรม B

Program B

อัตราค่าบริการ

วันที่ 1	อัตรา	จำนวน	เป็นเงิน	
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
ค่ากิจกรรมทำขนม	100 บาท/คน	10 คน	1000	บาท
อาหารเย็น	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
ค่าที่พัก	200 บาท/คืน/คน	10 คน	2000	บาท
ค่าผู้เฝ้าเที่ยว (1คน/งบท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300	บาท
วันที่ 2				
ค่าชุดอาหารกิจกรรมทำบุญ	100 บาท/คน	10 คน	1000	บาท
อาหารเช้า	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
ค่ากิจกรรมล่องแพยาง	200 บาท/คน	10 คน	2000	บาท
ค่าผู้เฝ้าเที่ยว (1คน/งบท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300	บาท
		รวมทั้งสิ้น	10600 บาท	ค่าใช้จ่ายต่อหัว 1060 บาท

ภาพที่ 4.6 อัตราค่าบริการบ้านเมืองกัต โปรแกรม B

บ้านแม่ตะมาน

โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน ออกแบบโดยแกนนำชุมชนและเยาวชน ร่วมกัน สามารถแสดงในตารางที่ 4.15 และ 4.16

ตารางที่ 4.15 โปรแกรมทัวร์ที่ 1 ทัวร์เดินป่าท่องเที่ยวในชุมชน 2 วัน 1 คืน บ้านแม่ตะมาน

เวลา	กิจกรรม
<u>วันที่ 1</u>	
10.00 น.	นัดเจอที่บ้านพี่ฝน (ผู้ประสานงานแม่ตะมานโฮมสเตย์)
10.30 น.	แนะนำสถานที่ต่างๆ ที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันที่ร้านป่าออฟ (ร้านอาหารตามสั่งที่สะอาด ถูก อร่อย)
13.30 น.	เดินชมสถานที่ต่างๆ ในชุมชน
16.00 น.	เข้าพัก (บ้านพักโฮมสเตย์) รับประทานอาหารเย็นที่บ้านพักโฮมสเตย์ (มีการแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต ภาษา วัฒนธรรมและทำอาหารเย็นร่วมกับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ + พักผ่อนตามอัธยาศัย)
<u>วันที่ 2</u>	
07.00 น.	ตื่นนอนและทำธุระส่วนตัว
08.00 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้านพักโฮมสเตย์
09.30 น.	กิจกรรมเดินป่า*
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น.	เดินลงดอยกลับที่พักบ้านพักโฮมสเตย์
15.00 น.	เดินทางกลับเชียงใหม่โดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ: *กิจกรรมเดินป่า

เส้นทางที่ 1 : เดินป่าชมธรรมชาติที่ดอยหนอก (ดอยที่สูงที่สุดในหมู่บ้านที่สามารถมองเห็นวิวของอำเภอแม่แตงได้เกือบทั้งหมด)

เส้นทางที่ 2 : เดินป่าชมธรรมชาติและชมความมหัศจรรย์ของสายน้ำแม่แตง “กั๊ด”

เส้นทางที่ 3 : เดินป่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติและพืชพันธุ์ไม้ในพื้นที่ปกปักและอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช (ดอยสันบนบ้าน)

ตารางที่ 4.16 โปรแกรมทัวร์ที่ 2 โปรแกรม Volunteer บ้านแม่ตะมาน

เวลา	กิจกรรม
วันที่ 1	
10.00 น.	นัดเจอที่บ้านพี่ฝน (ผู้ประสานงานแม่ตะมาน)
10.30 น.	แนะนำสถานที่ต่างๆที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ใน ชุมชน รับประทานอาหารกลางวัน ที่ร้านป่าอ้อฟ (ร้านอาหารตามสั่งที่สะอาด ถูก อร่อย)
12.00 น.	เดินชมสถานที่ต่างๆ ในชุมชน
13.30 น.	เข้าที่พัก (บ้านพักโฮมสเตย์)
16.00 น.	รับประทานอาหารเย็นที่บ้านพักโฮมสเตย์ (มีการแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต ภาษา วัฒนธรรมและ ทำอาหารเย็นร่วมกับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ + พักผ่อนตามอัธยาศัย)
วันที่ 2 และวันต่อไป	
07.00 น.	ตื่นนอนและทำธุระส่วนตัว
08.00 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้านพักโฮมสเตย์
09.00 น.	ทำกิจกรรมจิตอาสา* (ภาคเช้า)
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันร้านป่าอ้อฟ (ร้านอาหารตามสั่งที่สะอาด ถูก อร่อย)
13.00 น.	ทำกิจกรรมจิตอาสา* (ภาคบ่าย)
16.00 น.	กลับเข้าที่พัก (อาบน้ำ ทำธุระส่วนตัว)
17.00 น.	รับประทานอาหารเย็นที่บ้านพักโฮมสเตย์ (มีการแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต ภาษา วัฒนธรรมและ ทำอาหารเย็นร่วมกับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ + พักผ่อนตามอัธยาศัย)

หมายเหตุ : * กิจกรรมจิตอาสาของหมู่บ้านซึ่งมีทั้งหมด 4 กิจกรรม ที่จะเลือกทำงานได้ตามความต้องการของตนเองดังต่อไปนี้ :-

กิจกรรมจิตอาสาที่ 1 ด้านการศึกษา สอนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ :- ให้กับเด็กนักเรียนที่โรงเรียนบ้านแม่ตะมาน หมู่ที่ 2 ตำบลกีดช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล – ชั้นมัธยมต้น

กิจกรรมจิตอาสาที่ 2 ด้านสาธารณสุข :- ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านแม่ตะมาน ซึ่งเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหรือออกหน่วยบริการตรวจสุขภาพ เคลื่อนที่ให้กับประชาชนที่อยู่หมู่บ้านที่ห่างไกลจากโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบล (สำหรับอาสาสมัครที่เรียนด้านการแพทย์)

กิจกรรมจิตอาสาที่ 3 ด้านทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม :

- การทำแนวป้องกันไฟป่า
- การถางหญ้าเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนและ พื้นที่ปกปักษ์ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- เตรียมกล้าไม้
- การปลูกต้นไม้
- สำรวจพื้นที่ป่าชุมชน

กิจกรรมจิตอาสาที่ 4 ด้านอื่นๆ ซ่อมแซมบ้านพักหรืออาคารต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม + ทาสี :-

Program C

อัตราค่าบริการ

วันที่ 1	อัตรา	จำนวน	เป็นเงิน
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	1500 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	1500 บาท
อาหารเย็น	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่าที่พัก	200 บาท/คืน/คน	10 คน	2000 บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (1คน/เนทท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300 บาท
วันที่ 2			
ค่าเยี่ยมชมโรงช้างและปลูกป่า	500 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	500 บาท
อาหารเช้า	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (1คน/เนทท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300 บาท
รวมทั้งสิ้น	8600 บาท		ค่าใช้จ่ายต่อหัว 860 บาท

ภาพที่ 4.9 อัตราค่าบริการบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม C

Program D

แผนที่ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน

ภาพที่ 4.10 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม D

Program D

โปรแกรมทัวร์ 2 วัน 1 คืน ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน

วันที่ 1	
10.00 น.	① นัดพบ ณ วัดแม่ตะมาน กล่าวต้อนรับโดยตัวแทนของชุมชนที่เกี่ยวข้อง แนะนำประวัติความเป็นมาของวัดและชุมชน ไหว้พระก่อนออกเดินทาง
11.00 น.	② เข้าที่หักโฮมสเตย์ เก็บส้มมาระ และเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย เตรียมพร้อมสำหรับงานบำเพ็ญประโยชน์ช่วงบ่าย
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ บ้านหักโฮมสเตย์
13.00 น.	③ ออกเดินทางไปยังศูนย์เด็กเล็กเพื่อร่วมบำเพ็ญประโยชน์ ทาสีอาคารเรียนสร้างสีสันที่มีความหมายให้กับอาคารของเด็กๆ
16.30 น.	เดินทางกลับเข้าที่หักโฮมสเตย์ พักผ่อนตามอัธยาศัย (หากท่านใดสนใจการระดมทุนสามารถติดต่อกับเจ้าของบ้านหักโฮมสเตย์ได้ ค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากโปรแกรม)
17.30 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ บ้านหักโฮมสเตย์ พุดคุยแลกเปลี่ยนกับเจ้าของบ้านหักตามอัธยาศัย
วันที่ 2	
07.30 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้าน ณ บ้านหักโฮมสเตย์
08.30 น.	④ เรียนรู้วิธีการจักสานจากครูผู้ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกด้วยตนเอง หรือจักสานเพื่อใส่ขวดน้ำสำหรับการเดินศึกษาธรรมชาตินอง่วงป่า
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ .....
13.00 น.	⑤ เดินศึกษาธรรมชาติในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เข็มขมโขงช้าง ณ Thai Elephant Home จากนั้นร่วมชื่นชมความอุดมสมบูรณ์ให้พื้นที่ที่เราได้ใช้ประโยชน์ ด้วยการปลูกต้นไม้ชนิดเขตรอบลดปล่อยคาร์บอนจากการเดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
15.00 น.	เสร็จสิ้นกิจกรรม ออกลานักท่องเที่ยวและนำภาพพร้อมเก็บ ก่อนนันทนาการเที่ยวออกเดินทางกลับ

ภาพที่ 4.11 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม D

Program D

อัตราค่าบริการ

วันที่ 1	อัตรา	จำนวน	เป็นเงิน
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	1500 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	1500 บาท
อาหารเย็น	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่าที่พัก	200 บาท/คืน/คน	10 คน	2000 บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (1คน/นทท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300 บาท
วันที่ 2			
ค่ากิจกรรมจักสาน	300 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	300 บาท
ค่าเยี่ยมชมโขงช้างและปลูกป่า	500 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	500 บาท
อาหารเช้า	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000 บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (1คน/นทท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300 บาท
รวมทั้งสิ้น			8900 บาท
ค่าใช้จ่ายต่อหัว			890 บาท

ภาพที่ 4.12 อัตราค่าบริการบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม D

ภาพที่ 4.13 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม E

Program E		โปรแกรมทัวริส 2 วัน 1 คืน ท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน	
วันที่ 1			
10.00 น.	1	นัดพบ ณ วัดแม่ตะมาน	กล่าวต้อนรับโดยตัวแทนเยาวชนน้ำทิพย์ และนำประวัติความเป็นมาของวัดและชุมชน ให้พระก่อนออกเดินทาง
11.00 น.	2	เข้าพักโฮมสเตย์	เก็บสัมภาระ และเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย เตรียมพร้อมสำหรับงานบุญประเพณีโขงบ่วง
12.00 น.		รับประทานอาหารกลางวัน ณ บ้านพักโฮมสเตย์	
13.00 น.	3	ออกเดินทางไปยังศูนย์เด็กเล็ก	เพื่อร่วมบำเพ็ญประโยชน์ ทาสีอาคารเรียน สร้างสีสันที่มีความหมายให้กับอาคารของเด็กๆ
16.30 น.		เดินทางกลับเข้าพักโฮมสเตย์	พักผ่อนตามอัธยาศัย (หากท่านใดสนใจการนวดสามารถติดต่อกับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ได้ ค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากโปรแกรม)
17.30 น.		รับประทานอาหารเย็น ณ บ้านพักโฮมสเตย์	พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเจ้าของบ้านพักตามอัธยาศัย
วันที่ 2			
07.30 น.		รับประทานอาหารเช้านบ้าน ณ บ้านพักโฮมสเตย์	
08.30 น.	4	ออกเดินทางไปยังเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	"ดอยหยาเอก" เรียนรู้เกี่ยวกับพืชพรรณและการใช้ประโยชน์พืชพรรณตามวิถีท้องถิ่น พืชยออดเขา ณ จุดชมวิวที่สวยงามในตำบล รับประทานอาหารกลางวันระหว่างทาง
15.00 น.		เสร็จสิ้นกิจกรรม	อำลาแก๊งท่องเที่ยวและถ่ายภาพร่วมกัน ก่อนแก๊งท่องเที่ยวออกเดินทางกลับ

ภาพที่ 4.14 โปรแกรมท่องเที่ยวบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม E

Program E				
อัตราค่าบริการ				
วันที่ 1	อัตรา	จำนวน	เป็นเงิน	
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
ค่ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	1500 บาท/กลุ่ม	1 กลุ่ม	1500	บาท
อาหารเย็น	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
ค่าที่พัก	200 บาท/คืน/คน	10 คน	2000	บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (1คน/นทท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300	บาท
วันที่ 2				
อาหารเช้า	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
อาหารกลางวัน	100 บาท/มื้อ/คน	10 คน	1000	บาท
ค่าผู้นำเที่ยว (1คน/นทท.10คน)	300 บาท/วัน	1 กลุ่ม	300	บาท
		รวมทั้งสิ้น	8100	บาท
			ค่าใช้จ่ายต่อหัว	810 บาท

ภาพที่ 4.15 อัตราค่าบริการบ้านแม่ตะมาน โปรแกรม E

การทดสอบเส้นทางท่องเที่ยว

การทดสอบเส้นทางใช้โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน โดยให้ชุมชนทั้ง 2 ชุมชน ร่วมกันวางแผนและให้บริการในวันทดสอบกิจกรรมจริง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเส้นทางและโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้เลือกนักท่องเที่ยวโดยเชิญผู้สนใจเป็นอาสาสมัครและชื่นชอบในกิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบการเดินศึกษาธรรมชาติและการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิต จำนวน 4 ราย

ภาพที่ 4.16 กิจกรรมเดินเล่นในชุมชนอุดหนุนร้านค้าท้องถิ่น

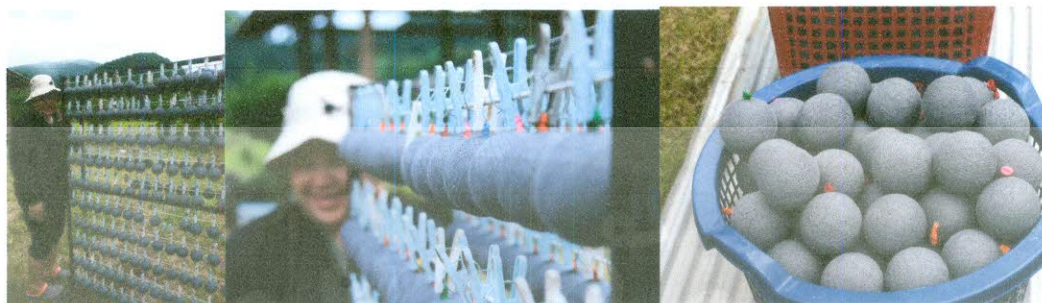

ภาพที่ 4.17 กิจกรรมเยี่ยมชมปางช้าง

ภาพที่ 4.18 กิจกรรมทำขนมจากข้าวตอกดิบในท้องถิ่น

ภาพที่ 4.19 กิจกรรมเยี่ยมชมอาชีพท้องถิ่น (โคมญี่ปุ่น)

ภาพที่ 4.20 กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางน้ำตก

ภาพที่ 4.21 กิจกรรมแข่งขันยิงหนังสติ๊ก (การแข่งขันอย่างเป็นทางการ)

ภาพที่ 4.22 กิจกรรมทำบุญตักบาตร (นำขนมที่ทำไปใส่บาตร)

ภาพที่ 4.23 กิจกรรมเรียนรู้วิถีการปลูกนา

ภาพที่ 4.24 การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการให้บริการ

ภาพที่ 4.25 กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 4.26 บริการที่พักแบบโฮมสเตย์

ภาพที่ 4.27 บริการนวด

ประเด็นที่ใช้ในการประเมินประกอบไปด้วยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการให้บริการและความมีไมตรีจิต ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งผลการศึกษสามารถอธิบายได้ตามตารางที่ 4.17 ซึ่งในภาพรวมทั้งหมดพบว่า ภาพรวมทั้งหมดมีทัศนคติต่อความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.38) สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการทดสอบในภาพรวมพบว่า จุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยวมีความเหมาะสมตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.31) ประกอบไปด้วย ความน่าสนใจของวิธีการเกษตร ความน่าสนใจของกิจกรรมเชิงผจญภัย (ขี่ช้าง/ล่องแพ) ความน่าสนใจของเส้นทางศึกษาธรรมชาติและน้ำตก ความน่าสนใจของอาหารท้องถิ่น และความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างวิถีชุมชนกับธรรมชาติ/การอนุรักษ์ (ค่าเฉลี่ย 5.00, 4.75, 4.50 และ 4.25) รองลงมามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ความน่าสนใจของความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี/พิธีกรรมทางศาสนา และอัตลักษณ์/เอกลักษณ์ของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.75) และจุดสนใจที่มีความเหมาะสมในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ แหล่งประวัติความเป็นมาของชุมชนมีความน่าสนใจ (เมืองก๊าด) (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ

ด้านการให้บริการและความมีไมตรีจิต

ทัศนคติภาพรวมพบว่า การให้บริการและความมีไมตรีจิตมีความเหมาะสมในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.03) โดยการให้บริการที่มีความเหมาะสมในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การต้อนรับนักท่องเที่ยว การดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางท่องเที่ยว การอำล่านักท่องเที่ยวด้วยความประทับใจ และทักษะในการให้บริการของผู้นำเที่ยวโดยรวม (ค่าเฉลี่ย 5.00, 4.75, 4.75 และ 4.25) รองลงมามีทัศนคติต่อความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การตอบคำถามนักท่องเที่ยว และความพร้อมและความสามัคคีของกลุ่มให้บริการการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.50) และทัศนคติ

ต่อความเหมาะสมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ทักษะในการบอกเล่าเรื่องราวความสำคัญในแต่ละกิจกรรมนำชม และการแนะนำข้อมูลเบื้องต้นก่อนการนำเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.25 และ 2.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ทศนคติของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว			
(1) แหล่งประวัติความเป็นมาของชุมชนมีความน่าสนใจ (เมืองเก่า)	3.25	1.50	ปานกลาง
(2) ความน่าสนใจของความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี/พิธีกรรมทางศาสนา	4.00	1.41	มาก
(3) อัตลักษณ์/เอกลักษณ์ของชุมชน	3.75	0.96	มาก
(4) ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างวิถีชุมชนกับธรรมชาติ/การอนุรักษ์	4.25	0.96	มากที่สุด
(5) ความน่าสนใจของเส้นทางศึกษาธรรมชาติและน้ำตก	4.75	0.50	มากที่สุด
(6) ความน่าสนใจของวิถีการเกษตร	5.00	0.00	มากที่สุด
(7) ความน่าสนใจของอาหารท้องถิ่น	4.50	0.58	มากที่สุด
(8) ความน่าสนใจของกิจกรรมเชิงผจญภัย (ขี่ช้าง/ล่องแพ)	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.31	1.00	มากที่สุด
ด้านการให้บริการและความมีไมตรีจิต			
(1) การต้อนรับนักท่องเที่ยว	5.00	0.00	มากที่สุด
(2) ความพร้อมและความสามัคคีของกลุ่มให้บริการการท่องเที่ยว	3.50	0.58	มาก
(3) การแนะนำข้อมูลเบื้องต้นก่อนการนำเที่ยว	2.75	0.50	ปานกลาง
(4) ทักษะในการบอกเล่าเรื่องราวความสำคัญในกิจกรรมที่นำชม	3.25	1.50	ปานกลาง
(5) การตอบคำถามนักท่องเที่ยว	4.00	1.15	มาก
(6) การดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางท่องเที่ยว	4.75	0.50	มากที่สุด
(7) การอำนวยความสะดวกด้วยความประทับใจ	4.75	0.50	มากที่สุด
(8) ทักษะในการให้บริการของผู้นำเที่ยวโดยรวม	4.25	0.50	มากที่สุด
ภาพรวม	4.03	1.03	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย			
(1) จุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	4.75	0.50	มากที่สุด
(2) ยานพาหนะของชุมชนที่มีไว้บริการ	5.00	0.00	มากที่สุด
(3) ถนนเข้าสู่จุดท่องเที่ยวมีความสะดวกปลอดภัย	4.25	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
(4) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติมีความปลอดภัย	4.75	0.50	มากที่สุด
(5) ที่พักมีสะอาดและมีความปลอดภัย	5.00	0.00	มากที่สุด
(6) การบริการห้องน้ำ (สะอาด) เพียงพอ	4.50	0.58	มากที่สุด
(7) ความเหมาะสมของสถานที่ให้บริการอาหาร	4.75	0.50	มากที่สุด
(8) อาหารถูกสุขลักษณะ และไม่มีขยะที่ทำลายสิ่งแวดล้อม	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.75	0.44	มากที่สุด
ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว			
(1) ความเหมาะสมของเวลาเริ่มกิจกรรม	4.50	0.58	มากที่สุด
(2) ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนในการนำชม	4.00	0.00	มาก
(3) ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	4.75	0.50	มากที่สุด
(4) ระยะเวลาของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	4.75	0.50	มากที่สุด
(5) ระยะทางในการนำชมวิถีชุมชน	4.25	0.96	มากที่สุด
(6) ระยะเวลาในการนำชมวิถีชุมชน	4.50	0.58	มากที่สุด
(7) ความเหมาะสมของรูปแบบการเดินทางไปในแต่ละจุดนำชม	4.25	0.50	มากที่สุด
(8) ความเหมาะสมของจำนวนกิจกรรมนำชมในแต่ละวัน	4.25	0.50	มากที่สุด
(9) ความเหมาะสมของจำนวนผู้นำเที่ยว	4.50	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.42	0.55	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.38	0.82	มากที่สุด

หมายเหตุ:

ช่วงคะแนน	แปลผล
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย

ภาพรวมพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.75) ในทุกประเด็น ได้แก่ ยานพาหนะของชุมชนที่มีไว้บริการ ที่พักมีสะอาดและมีความปลอดภัย อาหารถูกสุขลักษณะ และไม่มีขยะที่ทำลายสิ่งแวดล้อม จุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวมีความปลอดภัย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติมีความปลอดภัย ความเหมาะสมของ

สถานที่ให้บริการอาหาร การบริการห้องน้ำ (สะอาด) เพียงพอ และถนนเข้าสู่จุดท่องเที่ยวมีความ สะดวกปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 5.00, 4.75, 4.50 และ 4.25) ตามลำดับ

ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว

ภาพรวมทัศนคติต่อเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว พบว่ามีทัศนคติต่อความเหมาะสม อยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.42) ได้แก่ ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ระยะเวลา ของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ความเหมาะสมของเวลาเริ่มกิจกรรม ระยะเวลาในการนำชมวิถี ชุมชน ความเหมาะสมของจำนวนผู้นำเที่ยว ระยะทางในการนำชมวิถีชุมชน ความเหมาะสมของ รูปแบบการเดินทางไปในแต่ละจุดนำชม และความเหมาะสมของจำนวนกิจกรรมนำชมในแต่ละวัน (ค่าเฉลี่ย 4.75, 4.50 และ 4.25) ส่วนความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนในการนำชม มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.00) ตามลำดับ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว

ภาพรวมของการให้บริการทั้งหมดนั้น นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่าชุมชนขาดเสนอแนะ โปรแกรมในแต่ละวันมีโปรแกรมหรือกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมทำอาหารควรชักชวนให้นักท่องเที่ยว ร่วมทำด้วย หากมีจักรยานไว้ปั่นรอบหมู่บ้านตอนเย็นจะทำให้สนุกสนานขึ้น โดยในแต่ละประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับการให้บริการ สามารถอภิปรายข้อคิดเห็นและเสนอแนะต่อไปนี้

ด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว

ด้านแหล่งประวัติความเป็นมาของชุมชนมีความน่าสนใจ (เมื่อกัด) ชุมชนไม่มีการเล่าเรื่อง รอนักท่องเที่ยวจะถาม ควรมีการเล่าประวัติความเป็นมา รายละเอียดด้านพิธีกรรม การเตรียม ความเชื่อเพิ่มเติม ควรเล่าเรื่องพืชพรรณเพิ่มเติมและมีกิจกรรมเสริมระหว่างเดินทางแวะพัก วิธี การเกษตรมีความน่าสนใจมาก ชอบกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิถีการปลูกข้าวมาก และเดิน ลัดสวนผลไม้ได้เก็บผลไม้กินสดๆ แต่สถานที่ปลูกข้าวบริเวณที่มีทิวทัศน์เป็นภูเขาจะสวยมากกว่า ควร จะชวนนักท่องเที่ยวร่วมลงมือทำอาหารด้วย การให้อาหารช้างเป็นกิจกรรมเสริมที่ควรบวกราคาเข้า ไปได้สำหรับการเตรียมอาหารช้างไปให้นักท่องเที่ยว

ด้านการให้บริการและความมีไมตรีจิต

การต้อนรับดีมากแต่ควรมีการให้ข้อมูลการนำเที่ยวในแต่ละวันหรือภาพรวมก่อนเพื่อการ เตรียมตัวของนักท่องเที่ยว การเดินควรเกาะกลุ่มกันมากกว่านี้ ขาดการแนะนำข้อมูลเบื้องต้นก่อนการ

เยาวชนทำได้ดีมาก (น้องสามเฒ่า) เยาวชนควรฝึกเรียนรู้ข้อมูลในท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางการเดิน ไม่ควรทิ้งช่วงห่างเพื่อมีเหตุฉุกเฉิน

ตารางที่ 4.18 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว

ประเด็นการให้บริการ	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว	
(1) แหล่งประวัติความเป็นมาของชุมชนมีความน่าสนใจ (เมืองก๊าด)	● ไม่มีการเล่าเรื่องรอนักท่องเที่ยวจะถาม
(2) ความน่าสนใจของความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี/พิธีกรรมทางศาสนา	● ควรมีการเล่าประวัติความเป็นมา รายละเอียดด้านพิธีกรรม การเตรียม ความเชื่อเพิ่มเติม
(3) ความน่าสนใจของเส้นทางศึกษาธรรมชาติและน้ำตก	● มีธรรมชาติที่น่าสนใจ ควรเล่าเรื่องพืชพรรณเพิ่มเติม และมีกิจกรรมเสริมระหว่างเดินทางแวะพัก
(4) ความน่าสนใจของวิถีการเกษตร	● ชอบกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิถีการปลูกข้าวมาก และเดินลัดสวนผลไม้ได้เก็บผลไม้กินสดๆ แต่สถานที่ปลูกข้าว บริเวณที่มีทิวทัศน์เป็นภูเขาจะสวยมากกว่า
(5) ความน่าสนใจของอาหารท้องถิ่น	● ควรจะชวนนักท่องเที่ยวร่วมลงมือทำอาหารด้วย
(6) ความน่าสนใจของกิจกรรมเชิงผจญภัย (ขี่ช้าง/ล่องแพ)	● การให้อาหารช้างเป็นกิจกรรมเสริมที่ควรบวกราคาเข้าไปได้สำหรับการเตรียมอาหารช้างไปให้
ด้านการให้บริการและความมีไมตรีจิต	
(1) การต้อนรับนักท่องเที่ยว	● การต้อนรับดีมาก แต่ควรมีการให้ข้อมูลการนำเที่ยวในแต่ละวันหรือภาพรวมก่อนเพื่อเตรียมตัวของนักท่องเที่ยว
(2) ความพร้อมและความสามัคคีของกลุ่มให้บริการการท่องเที่ยว	● การเดินควรเกาะกลุ่มกันมากกว่านี้
(3) การแนะนำข้อมูลเบื้องต้นก่อนการนำเที่ยว	● ไม่มีการแนะนำต้องสอบถาม
(4) ทักษะในการบอกเล่าเรื่องราวความสำคัญในแต่ละกิจกรรมนำชม	● เยาวชนทำได้ดีมาก (น้องสามเฒ่า)
(5) การตอบคำถามนักท่องเที่ยว	● เยาวชนควรฝึกเรียนรู้ข้อมูลในท้องถิ่นให้มากขึ้น
(6) การดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางการท่องเที่ยว	● ควรดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางการเดิน ไม่ควรทิ้งช่วงห่างเพื่อมีเหตุฉุกเฉิน

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ประเด็นการให้บริการ	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว	
(1) ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนในการนำชม	● อาจสลับโปรแกรมโดยการเดินน้ำตกก่อนแล้วเก็บผักในป่ามาทำอาหารได้
(2) ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	● ผู้นำเที่ยวควรรอนักท่องเที่ยวเป็นจุดๆ ในการเดินทาง
(3) ระยะทางในการนำชมวิถีชุมชน	● การเดินเที่ยวชุมชนควรมีจุดแวะพักเพื่อทำกิจกรรมแต่ละจุดทำให้สมาชิกชุมชนอื่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการด้วย
(4) ความเหมาะสมของจำนวนกิจกรรมนำชมในแต่ละวัน	● การเดินนำเที่ยวในชุมชนควรมีจุดมุ่งหมายในการเดินชม
(5) ความเหมาะสมของจำนวนผู้นำเที่ยว	● เยวชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทำให้บรรยากาศในการท่องเที่ยวดีมาก

ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว

ลำดับขั้นตอนในการนำชมอาจสลับโปรแกรมโดยการเดินน้ำตกก่อนแล้วเก็บผักในป่ามาทำอาหารได้ ผู้นำเที่ยวควรรอนักท่องเที่ยวเป็นจุดๆ ในการเดินทาง การเดินเที่ยวชุมชนควรมีจุดแวะพักเพื่อทำกิจกรรมแต่ละจุดทำให้สมาชิกชุมชนอื่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการด้วย การเดินนำเที่ยวในชุมชนควรมีจุดมุ่งหมายในการเดินชม เยวชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยทำให้บรรยากาศในการท่องเที่ยวดีมาก

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เป็นการสอบถามถึงประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 4.19 ภาพรวมของการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.56) สามารถอภิปรายการมีส่วนร่วมในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.19 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม	เมืองกีด			แม่ตะมาน			ภาพรวม								
	(n=8)			(n=2)			(n=10)								
	ไม่เคยเลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	เฉลี่ย	S.D	แปลผล	ไม่เคยเลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	เฉลี่ย	S.D	แปลผล			
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ															
(1) เคยร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	12.50	87.50		1.88	0.35	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.80	0.42	ปานกลาง
(2) เคยเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	12.50	87.50		1.88	0.35	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.80	0.42	ปานกลาง
(3) เคยร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	12.50	87.50		1.88	0.35	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.80	0.42	ปานกลาง
(4) เคยร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	12.50	87.50		1.88	0.35	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.80	0.42	ปานกลาง
ภาพรวม				1.88		ปานกลาง				1.50		ปานกลาง	1.80		ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ															
(1) เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	50.00	50.00		1.50	0.53	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.50	0.53	ปานกลาง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	เมืองกัต			แม่ตะมาน			ภาพรวม								
	(n=8)			(n=2)			(n=10)								
	ไม่เคยเลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	ไม่เคยเลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	แปลผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล		
(2) เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	62.50	37.50		1.38	0.52	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.40	0.52	ปานกลาง
(3) เคยเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	100			1.00	0.00	น้อย	100			1.00	0.00	น้อย	1.00	0.00	น้อย
(4) เคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	75.00	25.00		1.25	0.46	ปานกลาง	50.00	50.00		1.50	0.71	ปานกลาง	1.30	0.48	ปานกลาง
(5) เคยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	100			1.00	0.00	น้อย	100			1.00	0.00	น้อย	1.00	0.00	น้อย
ภาพรวม				1.23		ปานกลาง				1.30		ปานกลาง	1.24		ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์															
(1) ได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม		100		2.00	0.00	ปานกลาง		100		2.00	0.00	ปานกลาง	2.00	0.00	ปานกลาง
(2) ได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม	100			1.00	0.00	น้อย	100			1.00	0.00	น้อย	1.00	0.00	น้อย
ภาพรวม				1.50		ปานกลาง				1.50		ปานกลาง	1.50		ปานกลาง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	เมืองกัต				แม่ตะมาน				ภาพรวม						
	(n=8)			$\bar{x}$	S.D	(n=2)			$\bar{x}$	S.D	(n=10)				
	ไม่เคยเลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			แปดผล	ไม่เคยเลย	บางครั้ง			ทุกครั้ง	แปดผล	$\bar{x}$	S.D	แปดผล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล															
(1) เคยร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน	100			1.00	0.00	น้อย	100			1.00	0.00	น้อย	1.00	0.00	น้อย
(2) เคยร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน		37.50	62.50	2.63	0.52	มาก	100	-	2.00	0.00	ปานกลาง	2.50	0.53	มาก	
(3) เคยร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน		37.50	62.50	1.63	0.52	ปานกลาง	-	100	2.00	0.00	ปานกลาง	1.70	0.48	ปานกลาง	
(4) เคยร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน		50.00	50.00	1.50	0.53	ปานกลาง	-	100	2.00	0.00	ปานกลาง	1.60	0.52	ปานกลาง	
	ภาพรวม			1.69		ปานกลาง			1.75		ปานกลาง	1.70		ปานกลาง	
	ภาพรวมทั้งหมด			1.57		ปานกลาง			1.51		ปานกลาง	1.56		ปานกลาง	

หมายเหตุ:

ค่าคะแนนรวม	แปดผล
0.00 - 1.00	น้อย
1.01 - 2.00	ปานกลาง
2.01 - 3.00	มาก

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.80) ในทุกประเด็น ได้แก่ การร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.80)

การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.80) ในทุกประเด็น ได้แก่ เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.50, 1.40 และ 1.30) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือพบว่ามีส่วนร่วมในระดับ “น้อย” ได้แก่ เคยเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.00)

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.4) ได้แก่ ได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.00) ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมในระดับ “น้อย” ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.80) ประเด็นที่มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 2.50) ได้แก่ การร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมามีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ เคยร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน เคยร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.70 และ 1.60) ส่วนที่เหลือคือการร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “น้อย” (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน

ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.51) ซึ่งในแต่ละประเด็นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.50) ทุกประเด็นประกอบไปด้วย เคยร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทาง

และโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน

โดยพบว่า ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) “ไม่เคย” มีส่วนร่วมในประเด็นใดเลย

การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.30) ได้แก่ เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “น้อย” (ค่าเฉลี่ย 1.00)

โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” เข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน รองลงมาคือ ไม่เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน ไม่เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และไม่เคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ร้อยละ 50.00) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.50) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.00) ส่วนการได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “น้อย” (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.75) ได้แก่ เคยร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน เคยร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน และเคยร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.00) ส่วนการร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “น้อย” (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน

บ้านเมืองกีด

ภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.57) ซึ่งในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.88) ในทุกประเด็น ได้แก่ เคยร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.88)

โดยพบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.50) มีส่วนร่วมในบางครั้ง มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 12.50) ที่ไม่เคยมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ภาพรวมพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.23) เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.50, 1.38 และ 1.25) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมในระดับ “น้อย” ได้แก่ เคยเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.00)

โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และไม่เคยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน รองลงมาได้แก่ ไม่เคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน ไม่เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และไม่เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ร้อยละ 75.00, 65.50 และ 50.00) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ภาพรวมพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.50) ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.00) ส่วนการได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในระดับ “น้อย” (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการศึกษาภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.69) โดยการร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 2.63) รองลงมามีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ เคยร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน และเคยร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.63 และ 1.50) ส่วนที่เหลือการร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “น้อย” (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมาได้แก่ ไม่เคยร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน และไม่เคยร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน (ร้อยละ 50.00 และ 37.50) ตามลำดับ

ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ด้านทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมหลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพชุมชนนั้น ประกอบไปด้วยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งภาพรวมผลการศึกษาพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.55) ทั้ง 2 ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นบ้านเมืองกีดและบ้านแม่ตะมาน (ตารางที่ 4.20)

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (3.43) ประกอบไปด้วยประเด็นการร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.70, 3.60 และ 3.40) ส่วนการร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน มีความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.00)

ตารางที่ 4.20 ระดับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม	เมืองกีด (n=8)			$\bar{x}$	S.D	แปลผล	แม่ตะมาน (n=2)			$\bar{x}$	S.D	แปลผล	ภาพรวม (n=10)					
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				ไม่เคย เลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				$\bar{x}$	S.D	แปลผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ																		
(1) การร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้าน เส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	50.00	50.00	3.50	0.53	มาก	100	-	3.00	0.00	ปานกลาง	3.40	0.52	มาก					
(2) การเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับ ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว ชุมชน	50.00	50.00	3.50	0.53	มาก	-	100	4.00	0.00	มาก	3.60	0.52	มาก					
(3) การร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้าน เส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	100		3.00	0.00	ปานกลาง	100		3.00	0.00	ปานกลาง	3.00	0.00	ปานกลาง					
(4) การร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการ พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน	12.50	87.50	3.88	0.35	มาก	100	-	3.00	0.00	ปานกลาง	3.70	0.48	มาก					
ภาพรวม			3.47		มาก			3.25		มาก	3.43		มาก					
2. การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ																		
(1) การร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้ พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน		100	4.00	0.00	มาก		100	4.00	0.00	มาก	4.00	0.00	มาก					
(2) การร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรม ท่องเที่ยวชุมชน	25.00	75.00	3.75	0.46	มาก	50.00	50.00	3.50	0.71	มาก	3.70	0.48	มาก					

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ทัศนคติ	เมืองกีด						แม่ตะมาน						ภาพรวม		
	ไม่เคย เลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	ไม่เคย เลย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
(3) การเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทาง และโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน		25.00	75.00	3.75	0.46	มาก		50.00	50.00	3.50	0.71	มาก	3.70	0.48	มาก
(4) การติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอ ความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและ โปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน		50.00	50.00	3.50	0.53	มาก		-	100	4.00	0.00	มาก	3.60	0.52	มาก
(5) การเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและ โปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน									100	4.00	0.00	มาก	4.00	0.00	มาก
ภาพรวม				3.80		มาก				3.80		มาก	3.80		มาก
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์															
(1) การได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรม ในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน อย่างเหมาะสม		50.00	50.00	3.50	0.53	มาก		50.00	50.00	3.50	0.71	มาก	3.50	0.53	มาก
(2) การได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการ ท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม	25.00	25.00	50.00	3.25	0.89	มาก	50.00	50.00	-	2.50	0.71	ปานกลาง	3.10	0.88	มาก
ภาพรวม				3.38		มาก				3.00		ปานกลาง	3.30		มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล															
(1) การร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของ เส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน		-	100	4.00	0.00	มาก		50.00	50.00	3.50	0.71	มาก	3.90	0.32	มาก

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการลงมือปฏิบัติ ในภาพรวมพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.80) ประกอบไปด้วย การร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.70 และ 3.60) ตามลำดับ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ในภาพรวมพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.30) ประกอบไปด้วย การได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม และการได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.50 และ 3.10) ตามลำดับ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ในภาพรวมพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.55) ประกอบไปด้วย การร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน และการร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.90, 3.50 และ 3.30) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.47) ประกอบไปด้วย การร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.88 และ 3.50) ตามลำดับ ส่วนการร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.00)

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการลงมือปฏิบัติ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.80) ประกอบไปด้วย การร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรม

ท่องเที่ยวชุมชน และการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.75, 3.50 และ 3.40) ตามลำดับ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.38) ประกอบไปด้วย การได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม และการได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.50 และ 3.25) ตามลำดับ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.72) ประกอบไปด้วย การร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน และการร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.63 และ 3.25) ตามลำดับ

บ้านแม่ตะมาน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.25) ประกอบไปด้วย การเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.00) ตามลำดับ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการลงมือปฏิบัติ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.80) ประกอบไปด้วย การร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.50) ตามลำดับ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.00) ประกอบไปด้วย การได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม ซึ่งชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.50)

ในขณะที่การได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 2.50)

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.50) ประกอบไปด้วย การร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน การร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน และการร่วมติดตามและควบคุมการดำเนินการของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.50) ในขณะที่การร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชนชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.00)

การทดสอบสมมติฐาน

สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลกับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การมีส่วนร่วม

อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.665$) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีการมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวมาก

ตารางที่ 4.21 สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม

ลักษณะส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วม			ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม		
	r	p-value	R ²	r	p-value	R ²
เพศ	-0.222	0.538	4.93%	-0.045	0.902	0.20%
อายุ	0.665*	0.036	42.90%	0.764*	0.010	58.37%
จำนวนบุตร	0.148	0.812	2.19%	0.304	0.619	9.24%
ระดับการศึกษา	-0.083	0.820	0.69%	-0.081	0.825	0.66%
รายได้หลัก	-0.269	0.559	7.24%	-0.781*	0.038	61.00%
รายได้เสริม	-0.400	0.431	16.00%	0.433	0.391	18.75%
จำนวนปีที่อาศัยในชุมชน	0.556	0.095	30.91%	0.069	0.850	0.48%

*สหสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม

อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.764$) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีการมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวมาก ในขณะที่รายได้หลักของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.781$) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.22 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความรู้หลัง

อายุและจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.696$ และ -0.889) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุน้อยและมีบุตรน้อยหรือไม่มีบุตร จะมีระดับความรู้หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสูง

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ลักษณะส่วนบุคคล	ความรู้ก่อน			ความรู้หลัง		
	r	p-value	R ²	r	p-value	R ²
เพศ	-0.180	0.627	3.10%	0.088	0.81	0.77%
อายุ	0.338	0.339	11.42%	-0.696*	0.025	48.44%
จำนวนบุตร	0.444	0.454	19.71%	-0.889*	0.044	79.03%
ระดับการศึกษา	-0.120	0.738	1.49%	0.144	0.691	2.07%
รายได้หลัก	0.187	0.688	3.50%	0.337	0.460	11.36%
รายได้เสริม	-0.130	0.803	1.74%	-0.441	0.381	19.45%
จำนวนปีที่อาศัยในชุมชน	0.104	0.775	1.08%	0.043	0.907	0.18%

*สหสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ทดสอบค่าเฉลี่ยระดับความรู้และทักษะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

การทดสอบระดับความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา (ตารางที่ 4.23) ซึ่งประเด็นความรู้ที่ใช้ในการทดสอบประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา การกำหนดขีดความสามารถ และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน และการกำหนดขีดความสามารถหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา แตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 ($t = 2.422$ และ 2.326) แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนามีความรู้ในด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน และการกำหนดขีดความสามารถเพิ่มขึ้นจากเดิม (ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1.90 และ 2.00 เป็น 3.40 และ 3.30)

ตารางที่ 4.23 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ก่อนและหลัง

ความรู้การพัฒนากิจกรรมและโปรแกรม					
การท่องเที่ยว		$\bar{x}$	S.D	t	P-value
1) หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว	ก่อน	2.50	1.58	1.492	0.170
	หลัง	3.60	1.65		
2) องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว	ก่อน	2.10	1.73	2.014	0.075
	หลัง	3.80	1.23		
3) รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน	ก่อน	1.90	1.45	2.422*	0.038
	หลัง	3.40	1.58		
4) ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา	ก่อน	2.10	1.29	1.526	0.161
	หลัง	3.30	1.77		
5) การกำหนดขีดความสามารถ	ก่อน	2.00	1.41	2.326*	0.045
	หลัง	3.30	1.42		
6) วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว	ก่อน	2.10	1.66	2.182	0.057
	หลัง	3.60	1.51		

*แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชุมชนในการสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวตามแนวคิด Green Tourism อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) ศึกษาและสังเคราะห์ฐานข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรท้องถิ่น 2) ศึกษาและพัฒนาความรู้และทักษะชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม) รวมถึงการให้บริการด้านการท่องเที่ยว 3) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์ฐานข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรท้องถิ่น

ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุสูงสุดคือ 46 ปี และต่ำสุดคือ 14 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.67 สมรสแล้ว ครึ่งหนึ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ระดับรายได้หลักสูงสุดเท่ากับ 13,000 บาทต่อเดือน รายได้ต่ำสุดเท่ากับ 4,000 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7,412.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3,716.12 โสมสเดย์เป็นอาชีพเสริม รายได้เสริมสูงสุด 10,000 บาทต่อเดือน ต่ำสุด 1,500 บาทต่อเดือน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4,916.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3,773.81 อาศัยอยู่ในชุมชนมา 45 ปี น้อยที่สุด คือ 14 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.40 ส่วนหนึ่งไม่มีตำแหน่งในกลุ่มท่องเที่ยว

บ้านเมืองกีด เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี สมรสแล้ว ทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว มีอาชีพรับราชการ เกินกว่าครึ่งมีรายได้ 3,501 - 7,000 บาทต่อเดือน โสมสเดย์เป็นอาชีพเสริม อาศัยอยู่ในชุมชนมาแล้วระหว่าง 16 – 30 ปี ส่วนหนึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว

บ้านแม่ตะมาน ทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16 – 30 ปี โสด ส่วนหนึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งหมดมีรายได้มากกว่า 10,500 บาทต่อเดือน โสมสเดย์เป็นอาชีพเสริม รายได้เสริมระหว่าง 1,501 – 3,500 บาท อาศัยอยู่ในชุมชนมาแล้วระหว่าง 16 – 30 ปี ครึ่งหนึ่งเป็นประธานกลุ่มโฮมสเตย์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาและพัฒนาความรู้และทักษะชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว (ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม) รวมถึงการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

บ้านเมือก๊ิด เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม การท่องเที่ยวยังคงต้องพึ่งพาบริษัทนำเที่ยวจากภายนอก ที่พานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน สถาปนามีสมาชิกมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์อยู่ใกล้เคียงซึ่งมีลักษณะเป็นแก่ง จึงทำให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่น่าดึงดูดแห่งหนึ่ง ดังนั้นคนในชุมชนส่วนมากจึงมีอาชีพเสริมหรือบางคนแทบจะเป็นอาชีพหลักเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แต่ถึงแม้จะเกิดการท่องเที่ยวที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น แต่ตัวเงินที่แท้จริงก็ยังคงตกไปอยู่ในมือของผู้ประกอบการ ดังนั้น ปัญหาที่ชุมชนยังต้องตระหนักคือ ทำอย่างไรชุมชนจึงจะมีศักยภาพที่จะเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ โดยไม่ต้องผ่านบริษัทนำเที่ยว ช่องทางการสื่อสารที่ชุมชนได้พัฒนาผ่านงานวิจัย Facebook (CBT Mae Taeng Chiang Mai เที่ยวแก่งก๊ิด ล่องแพ เรียนรู้วิถีชุมชน) ซึ่งเมื่อประเมินสถานการณ์ที่ผ่านมาแล้ว คิดว่ายังขาดการนำเสนอกิจกรรมที่มีความน่าสนใจในการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยว ดังนั้น จึงอยากทบทวนเพื่อพัฒนากิจกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น

บ้านแม่ตะมาน ไม่ได้มีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการในด้านการให้บริการท่องเที่ยว เนื่องจากด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ บ้านแม่ตะมานเป็นเพียงทางผ่านที่จะเข้าไปสู่แก่งก๊ิด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมมากกว่า ที่ผ่านมาจะเป็นนักท่องเที่ยวประเภทอาสาสมัครหรือเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นหลัก โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมาผ่านปางช้าง ดังนั้น การให้บริการส่วนใหญ่จึงเป็นการให้บริการที่แพคเกจโฮมสเตย์เท่านั้น สำหรับบ้านแม่ตะมานแล้ว มีแนวคิดในการพัฒนาการให้บริการท่องเที่ยวเพิ่มเติม เนื่องจากการให้บริการที่แพคเกจโฮมสเตย์อย่างเดียว บางครั้งก็ทำให้สูญเสียโอกาสที่จะสร้างรายได้เสริมในด้านอื่นๆ ในด้านการนำเที่ยวชุมชน จึงมุ่งหวังอยากพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการเพื่อเป็นทางเลือกเสริมให้กับนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

แนวทางพัฒนาร่วมกันระหว่าง 2 ชุมชน จากการประชุมหารือร่วมกัน 2 ชุมชนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลที่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ได้มีทางเลือกในการตัดสินใจท่องเที่ยวในชุมชนตามความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้ข้อสรุปว่า ชุมชนเสนอให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความรู้และเข้าใจด้านการท่องเที่ยว จากนั้นออกแบบการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้แนวทางในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงคำตอบที่อยู่ในกรอบของความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตามบริบทที่เหมาะสมด้วย

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวได้สร้างการมีส่วนร่วมให้เยาวชนในชุมชนได้เกิดประสบการณ์ในการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยสอบถามจากนักท่องเที่ยว จำนวน 190 ราย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบการเดินทางศึกษาธรรมชาติ ส่วนการศึกษาความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครและอื่นๆ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจเล่นน้ำ

ทัศนคติต่อความสำคัญในองค์ประกอบการท่องเที่ยว (อันดับที่ 1) พบว่า 1) ด้านสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับ “มาก” ในเรื่องด้านธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และสามารถพบเห็นสัตว์ป่าได้ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก ให้ความสำคัญในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.25) ในเรื่องที่พักสะดวก สะอาดและมีความปลอดภัย 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.01) มีพาหนะรับจ้างที่ให้บริการสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ 4) ที่พัก อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.96) คือโรงแรม 5) กิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.74) ราคาน้ำดื่มที่เหมาะสม

ความรู้และทักษะชุมชนด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว

ระดับความรู้ในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว

การทดสอบความรู้ด้านการพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังใช้แบบทดสอบความรู้ตามองค์ประกอบสำคัญของหลักวิชาการแบบเลือกตอบถูก-ผิด ซึ่งมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ระดับความรู้ก่อนการพัฒนา ภาพรวมของระดับความรู้ด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก่อนการพัฒนา พบว่าชุมชนมีความรู้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” (คะแนนเฉลี่ย 12.70) ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ชีตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.50 และ 2.10) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด พบว่า ชุมชนมีระดับความรู้ด้านหลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านชิตความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา ส่วนประเด็นที่มีความรู้ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว การกำหนดชิตความสามารถ วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

บ้านแม่ตะมาน พบว่าชุมชนมีระดับความรู้ด้านหลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว พบว่าทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การกำหนดชิต

ความสามารถ และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ส่วนประเด็นที่มีความรู้ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน และด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา

ระดับความรู้หลังการพัฒนา ภาพรวมพบว่าชุมชนมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก” (คะแนนเฉลี่ย 21.00) ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถ และองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.65, 1.77, 1.58, 1.51, 1.42 และ 1.23) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด พบว่าชุมชนมีระดับความรู้หลังการพัฒนาที่มีความรู้ในระดับ “มาก” ได้แก่ หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา การกำหนดขีดความสามารถ วิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ส่วนประเด็นที่มีความรู้ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน

บ้านแม่ตะมาน พบว่าชุมชนมีระดับความรู้หลังการพัฒนาที่มีความรู้ในระดับ “มาก” ในทุกประเด็น ได้แก่ หลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านขีดความสามารถในการรองรับที่ควรพิจารณา การกำหนดขีดความสามารถ และวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

ระดับทักษะในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว

การทดสอบความรู้เกี่ยวกับเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบสำคัญของหลักวิชาการแบบอันทันที ซึ่งมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน สามารถอธิบายผลก่อนและหลังการพัฒนาได้ดังต่อไปนี้

ระดับทักษะก่อนการพัฒนา ภาพรวมพบว่า ชุมชนมีทักษะในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว อยู่ในระดับ “น้อย” (รวม 7 คะแนน) โดยในแต่ละประเด็นพบว่า มีบางประเด็นมีทักษะอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา และการกำหนดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.00 และ 2.50) ตามลำดับ

บ้านเมืองกีด พบว่า ชุมชนมีระดับทักษะก่อนการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก คือ ทักษะภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” (7 คะแนน) โดยประเด็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” (3 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา

บ้านแม่ตะมาน พบว่า ชุมชนมีระดับทักษะก่อนการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก มีทักษะอยู่ในระดับ “น้อย” (7 คะแนน) ซึ่งมีประเด็นที่ทักษะอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (3 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลาและการกำหนดกิจกรรม

ระดับทักษะหลังการพัฒนา ภาพรวมของผลการศึกษพบว่า ระดับทักษะหลังการพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (คะแนนเฉลี่ยรวม 27.50) ประเด็นที่มีระดับทักษะอยู่ในระดับ ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดสถานที่ การกำหนดผู้ติดต่อและการกำหนดกิจกรรม

บ้านเมืองกีด พบว่า ชุมชนมีระดับทักษะหลังการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (27 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดสถานที่ และการกำหนดผู้ติดต่อ

บ้านแม่ตะมาน พบว่า ชุมชนมีระดับทักษะหลังการพัฒนาใน 6 ประเด็นหลัก ภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (28 คะแนน) ได้แก่ การกำหนดวันที่/เวลา การกำหนดกิจกรรม การกำหนดสถานที่และการกำหนดผู้ติดต่อ

กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน

จากผลการระดมสมองเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยว กิจกรรมและบริการที่มีอยู่ในชุมชน โดยใช้กรอบการกำหนดกิจกรรมควบคู่ไปกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวในรูปแบบตารางไขว้ เพื่อช่วยชุมชนได้ดังนี้

บ้านเมืองกีด กิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว เน้นแสดงความเป็นท้องถิ่นดั้งเดิมตามประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตปกติที่มีความเรียบง่าย ภาพรวมด้านความสอดคล้องของกิจกรรมท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 5.09) ได้แก่ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตที่ ประกอบไปด้วย (1) ทำอาหารและขนมพื้นเมือง (2) อาชีพจักสาน (3) ชมผักและสวนผลไม้ตามฤดูกาล และ (4) เรียนรู้วิถีการทำนา (6 คะแนน) 2) กิจกรรมท่องเที่ยวตามประเพณี ประกอบไปด้วย (1) ลอยกระทง (2) บายศรีสู่ขวัญ (3) วัดเมืองกีดและทำบุญ (4) สงกรานต์ แห่ไม้ค้ำสี (5) สรงน้ำพระธาตุ 3) กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้แก่ กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางน้ำตกตาดหมอก

บ้านแม่ตะมาน ร่วมกันคิดกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว เป็นกิจกรรมที่ชุมชนออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับการให้บริการที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน เน้นกิจกรรมตามวิถีปกติ และกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนอยู่เดิม คือ การรับนักท่องเที่ยวที่มาในรูปแบบนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาทำกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชน ภาพรวมด้านความสอดคล้องของกิจกรรมท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

(ค่าเฉลี่ย 5.67) ได้แก่ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตมีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว คือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น 2) กิจกรรมท่องเที่ยวตามวิถีธรรมชาติที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว ประกอบไปด้วย (1) เดินศึกษาธรรมชาติดอยหนอง (2) เดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช (3) ปลูกต้นไม้ (4) ทำแนวกันไฟ และ (5) เก็บขยะ การบริโภคผักปลอดสารพิษ 3) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ประกอบไปด้วย (1) สอนหนังสือเด็ก สอนภาษาอังกฤษ และ (2) นักศึกษาแพทย์ อสม. ร่วมกับอนามัย

ปฏิทินการท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนนั้นบางกิจกรรมไม่สามารถให้บริการได้ตลอดทั้งปี ดังนั้น ชุมชนจึงได้ร่วมจัดทำเป็นปฏิทินการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามช่วงฤดูกาลดังนี้

บ้านเมืองกีด กิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเน้นไปทางการท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีตลอดทั้งปี ได้แก่ การแสดงดนตรีพื้นเมือง เรียนทำอาหารพื้นเมืองและขนมพื้นเมือง อาชีพจักสานและโคมไฟญี่ปุ่น บายศรีสู่ขวัญ นวดแผนไทย ชี้อ่าง ล่องแพยาง ชมสวนผลไม้ตามฤดูกาล (กล้วย ฝรั่งและมะละกอ) ชมผักสวนครัว วัดเมืองกีด และ เส้นทางน้ำตกตาดหมอก ส่วนที่เหลือจะต้องเป็นกิจกรรมตามฤดูกาล เช่น ผลไม้ที่ต้องออกตามฤดูกาล และประเพณีต่างๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ และสงกรานต์น้ำพระธาตุ

บ้านแม่ตะมาน มีเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Volunteer Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีตลอดทั้งปี ประกอบไปด้วย กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติเส้นทางอนุรักษ์พันธุ์พืช กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น และกิจกรรมนักศึกษาแพทย์อาสาสมัคร ซึ่งร่วมกับอนามัยประจำตำบล ส่วนกิจกรรมที่เหลือจะต้องรอช่วงเวลาที่เหมาะสมตามฤดูกาล

การทดสอบเส้นทางท่องเที่ยว

การทดสอบเส้นทางใช้โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน โดยให้ชุมชนทั้ง 2 ชุมชนร่วมกันวางแผนและให้บริการ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวอาสาสมัครและชื่นชอบในกิจกรรมท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิต จำนวน 4 ราย

ทัศนคติต่อความเหมาะสมของโปรแกรม ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมทั้งหมดมีทัศนคติต่อความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.38) ประกอบไปด้วย 1) ด้านจุดดึงดูดของทรัพยากรท่องเที่ยว พบว่ามีความเหมาะสมตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.31) ประกอบไปด้วย ความน่าสนใจของวิถีการเกษตร ความน่าสนใจของกิจกรรมเชิงผจญภัย (ชี้อ่าง/ล่องแพ) ความน่าสนใจของเส้นทางศึกษาธรรมชาติและน้ำตก ความน่าสนใจของอาหาร

ท้องถิ่น และความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างวิถีชุมชนกับธรรมชาติ/การอนุรักษ์ (ค่าเฉลี่ย 5.00, 4.75, 4.50 และ 4.25) 2) ด้านการให้บริการและความมีเมตริจิต มีความเหมาะสมในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.03) โดยการให้บริการที่มีความเหมาะสมในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การต้อนรับนักท่องเที่ยว การดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกด้วยความประทับใจ และทักษะในการให้บริการของผู้นำเที่ยวโดยรวม (ค่าเฉลี่ย 5.00, 4.75, 4.75 และ 4.25) 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.75) ในทุกประเด็น ได้แก่ ยานพาหนะของชุมชนที่มีไว้บริการ ที่พักมีสะอาดและมีความปลอดภัย อาหารถูกสุขลักษณะ และไม่มีขยะที่ทำลายสิ่งแวดล้อม จุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวมีความปลอดภัย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติมีความปลอดภัย ความเหมาะสมของสถานที่ให้บริการอาหาร การบริการห้องน้ำ (สะอาด) เพียงพอ และถนนเข้าสู่จุดท่องเที่ยวมีความสะดวกปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 5.00, 4.75, 4.50 และ 4.25) ตามลำดับ 4) ด้านการกำหนดเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยว มีทัศนคติต่อความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.42) ได้แก่ ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ระยะเวลาของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ความเหมาะสมของเวลาเริ่มกิจกรรม ระยะเวลาในการนำชมวิถีชุมชน ความเหมาะสมของจำนวนผู้นำเที่ยว ระยะทางในการนำชมวิถีชุมชน ความเหมาะสมของรูปแบบการเดินทางไปในแต่ละจุดนำชม และความเหมาะสมของจำนวนกิจกรรมนำชมในแต่ละวัน (ค่าเฉลี่ย 4.75, 4.50 และ 4.25)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว ภาพรวมของการให้บริการทั้งหมดนั้น นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่าชุมชนขาดเสนอแนะโปรแกรมในแต่ละวันมีโปรแกรมหรือกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมทำอาหารควรชักชวนให้นักท่องเที่ยวร่วมทำด้วย หากมีจักรยานไว้ปั่นรอบหมู่บ้านตอนเย็นจะทำให้สนุกสนานขึ้น

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวสีเขียว

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เป็นการสอบถามถึงประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ภาพรวมของการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.56) ประกอบไปด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.80) ในทุกประเด็น ได้แก่ การร่วมปรึกษาหารือ/พูดคุยปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน การร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และการร่วมพิจารณา/กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน 2) การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.80) ในทุกประเด็น ได้แก่ เคยร่วมสำรวจกิจกรรมท่องเที่ยว

เพื่อใช้พัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน เคยร่วมสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.50, 1.40 และ 1.30) ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.4) ได้แก่ ได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.00) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.80) ประเด็นที่มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 2.50) ได้แก่ การร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน

บ้านเมืองกีด ภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.57) ประกอบไปด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.88) ในทุกประเด็น โดยพบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.50) มีส่วนร่วมในบางครั้ง 2) การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ภาพรวมพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.23) โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และไม่เคยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ภาพรวมพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.50) ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์ (รายได้) จากกิจกรรมในเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสม 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.69) โดยการร่วมพูดคุยเรื่องผลที่ได้รับทั้งด้านดีและไม่ดีจากเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 2.63) โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน

บ้านแม่ตะมาน ภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.51) ประกอบไปด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.50) ทุกประเด็น โดยพบว่า ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) “ไม่เคย” มีส่วนร่วมในประเด็นใดเลย 2) การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.30) โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” เข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.50) โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ได้รับการสนับสนุนอื่นๆ จากการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง

เหมาะสม 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 1.75) โดยพบว่า ทั้งหมด (ร้อยละ 100) “ไม่เคย” ร่วมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวในชุมชน

ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ด้านทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมหลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพชุมชนนั้น ประกอบไปด้วยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งภาพรวมผลการศึกษพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.55) ประกอบไปด้วย 1) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (3.43) 2) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการลงมือปฏิบัติ ในภาพรวมพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.80) 3) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ในภาพรวมพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.30) 4) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ในภาพรวมพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.55)

บ้านเมืองกี้ด ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในทุกประเด็นในระดับ “มาก” ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการลงมือปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) ด้านการประเมินผล

บ้านแม่ตะมาน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญในทุกประเด็นในระดับ “มาก” ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการลงมือปฏิบัติ 3) ด้านการประเมินผล ส่วน 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่าชุมชนให้ความสำคัญในระดับ “ปานกลาง”

ทัศนคติเหล่านี้สอดคล้องกับ ดรชณี เอมพันธุ์ (2550) ที่กล่าวถึง กระบวนการสร้างความพร้อมและกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการติดตามประเมินผลกระทบบ้างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นก่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากชุมชนถึงหน่วยงานรับผิดชอบถึงโอกาสความเป็นไปได้ ข้อจำกัดหรือปัญหาใดๆ จากการดำเนินการดังกล่าวอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและตระหนักถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการดูแลทรัพยากรดังกล่าวด้วยตนเอง และสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

การทดสอบสมมติฐาน

สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วม พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในทิศทาง

เดียวกัน ($r = 0.665$) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีการมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวมาก 2) ทศนคติต่อการมีส่วนร่วม อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.764$) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีการมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวมาก ในขณะที่รายได้หลักของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.781$) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับระดับความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) ความรู้หลัง อายุและจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในทิศทางตรงกันข้าม ($r = -0.696$ และ -0.889) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุน้อยและมีบุตรน้อยหรือไม่มีบุตร จะมีระดับความรู้หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสูง

ทดสอบค่าเฉลี่ยระดับความรู้และทักษะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน และการกำหนดขีดความสามารถหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา แตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 ($t = 2.422$ และ 2.326) แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา มีความรู้ในด้านรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน และการกำหนดขีดความสามารถเพิ่มขึ้นจากเดิม (ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1.90 และ 2.00 เป็น 3.40 และ 3.30)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียวของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

รูปแบบการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว โดยก่อนเริ่มกิจกรรมส่งเสริมความรู้ จะต้องทดสอบระดับความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนการวางแผน เพื่อทราบถึงระดับความรู้และทักษะที่มีอยู่เดิม เพื่อให้สามารถออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการมากขึ้น โดยมีแผนขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.1

ขั้นที่ 1 ร่วมคิด ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรมดังนี้

1) การร่วมพูดคุยปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน/ปัญหาในกลุ่ม ในขั้นนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาและนำไปสู่เนื้อหาสาระในการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว ที่ตรงกับปัญหาที่แท้จริง

2) การร่วมกำหนดผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสม ในขั้นนี้จะทำให้ได้ตัวแทนพัฒนาที่มีศักยภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนกิจการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขั้นที่ 2 ร่วมวางแผน ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรมดังนี้

3) ร่วมสำรวจเบื้องหลังของปัญหา ช่วยสร้างประสบการณ์ให้ชุมชนเรียนรู้สำรวจความต้องการและทัศนคติของนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว (5A's) ด้านจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านกิจกรรม เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

4) เรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ทำให้ชุมชนทราบถึงกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวเพื่อใช้ในการวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวคิด ด้วยการทำตารางไขว้เพื่อใช้ในการออกแบบกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับความหมายของการท่องเที่ยวสีเขียวทั้ง 7 ประการ ได้แก่ หัวใจสีเขียว (Green Heart) กิจกรรมสีเขียว (Green Activity) การบริการสีเขียว (Green Service) การเดินทางสีเขียว (Green Logistic) ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus) ชุมชนสีเขียว (Green Community) และแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction) โดยพิจารณาที่ละข้อที่ชุมชนสามารถจะจัดสรรบริการได้ตามบริบทของพื้นที่อย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 3 ร่วมลงมือทำ ประกอบไปด้วย 1 กิจกรรมดังนี้

5) ร่วมออกแบบแผนกิจกรรมของกลุ่มชุมชน ทำให้ชุมชนมีความรู้และทักษะในการเขียนโปรแกรมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบเชิงวิชาการที่ถูกต้องครบถ้วนและเหมาะสม

ขั้นที่ 4 ร่วมประเมินผล ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรมดังนี้

6) ทดสอบโปรแกรมตามแผน กำหนดกิจกรรมและบริการตลอดทั้งปีของชุมชน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสู่นักท่องเที่ยวส่งเสริมการตลาด

7) ทบทวนกิจกรรมและบริการที่มี เพื่อปรับปรุงข้อมูลตามแผนบริการที่มีอยู่เดิม และดำเนินการเผยแพร่สู่สาธารณะ

แผนภาพที่ 5.1 กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

กระบวนการเรียนรู้ข้างต้น ก่อให้เกิดความตระหนักในการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชนที่เข้าใจการท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ยังคงขาดการมีส่วนร่วมและยังมีส่วนร่วมน้อย ในขณะที่เยาวชน เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา ผลลัพธ์ของกระบวนการเรียนรู้ทำให้เกิดกิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่มีความน่าสนใจมากขึ้นและกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้และความเข้าใจในการสร้างสรรค์ กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ที่เน้นกิจกรรมที่ช่วยสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้มาเยือน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางและออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวท้องถิ่น ตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวได้อย่างเหมาะสม
2. รูปแบบการกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว ที่เหมาะสมกับชุมชน รวมถึงโปรแกรมการท่องเที่ยว สามารถนำไปใช้ในการให้บริการและเพิ่มเติมข้อมูลลงไปในสื่อ Facebook ที่เคยผลิตไว้แล้ว อันจะสามารถส่งเสริมการรายได้ให้กับชุมชนต่อไป
3. ทักษะของชุมชนในการจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวสีเขียว และการเปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม สามารถสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรทั้งทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมถึงความภาคภูมิใจในชุมชนตนเอง กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้นี้ ทำให้ตัวแทนชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการออกแบบมากขึ้น ดังนั้น หากมีผู้สนใจ เข้าร่วมในกลุ่มของชุมชน ก็จะสามารถถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจต่อไป รวมถึงสามารถถ่ายทอดให้กับ เยาวชนที่สนใจในอนาคตได้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ชุมชนสามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพนักท่องเที่ยว แนวคิดด้านการท่องเที่ยวที่ อาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยชุมชนจะสามารถตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทาง การท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในพื้นที่

1. สร้างการมีส่วนร่วมให้กับเยาวชนมากขึ้น ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักต่อเยาวชนในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพื่อรักษาจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยวให้คงอยู่ สืบไป
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรณรงค์การท่องเที่ยวสีเขียว โดยให้การสนับสนุนการ ถ่ายทอดองค์ความรู้และการให้บริการในรูปแบบการท่องเที่ยวสีเขียว เพื่อให้เกิดการขยายผลการ

ให้บริการการท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ ให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันก่อให้เกิดความประทับใจแลกลับมาเที่ยวซ้ำอีก เนื่องจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันพบว่า กิจกรรมส่วนมากเป็นกิจกรรมแบบ one day trip (1 วัน โดยไม่ค้างคืน) จึงทำให้ขาดการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างเจ้าถิ่นและผู้มาเยือน ซึ่งหากหน่วยงานส่งเสริมกิจกรรมในลักษณะนี้มากขึ้น จะช่วยสร้างความสามัคคีในชุมชน สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน และไม่ละทิ้งวิถีชีวิตปกติคือวิถีเกษตร ซึ่งเป็นจุดขายที่นับวันอาชีพเกษตรในพื้นที่ลดลงเป็นจำนวนมาก และยังมีแนวโน้มว่าในอนาคตการท่องเที่ยวที่ดินอาจมีการเปลี่ยนมือไปที่สุดอันเนื่องมาจากการขายให้กับนายทุนที่ต้องการทำธุรกิจที่นั่น จนท้ายที่สุดอาชีพที่ชุมชนจะเหลืออยู่ก็คงเป็นเพียงผู้รับจ้างเท่านั้น ดังนั้นหน่วยงานควรเป็นศูนย์กลางให้กับชุมชน สร้างความสามัคคีในชุมชนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่ยังคงทำให้ชุมชนรักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงวิถีเกษตรที่ทำให้ชุมชนมีกินมีใช้ ไม่ต้องเป็นลูกจ้างเพื่อหาเลี้ยงตนเอง และในขณะเดียวกันก็มีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมด้วย

บรรณานุกรม

- กมล สูดประเสริฐ. (2540). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประสานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). 7 Greens Concept : การท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. 20 มกราคม 2557. <http://7greens.tourismthailand.org/>
- โกวิท พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.
- ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร: 598 Print.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีระพล ทองมา. (2553). การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism :CBT) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้. 21 กันยายน 2556. <http://www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc>.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2555). เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน. 27-29 มิถุนายน 2555.
- सानิตย์ บุญชู. (2527). การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินติ้ง.
- สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนก ชิตเกษร และพรรณนุช ไชยปิ่นชนะ. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research). 11 พฤศจิกายน 2556. <http://business.payap.ac.th/ba-km/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบเก็บข้อมูล

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

โครงการ "พัฒนาทักษะชุมชนในการสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวตามแนวคิด Green Tourism"

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. สถานภาพสมรส โสด สมรส หย่าร้าง อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
4. จำนวนบุตร _____ คน
5. จบการศึกษาในระดับ _____
6. อาชีพหลัก _____ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน _____ บาท
7. อาชีพเสริม _____ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน _____ บาท
8. จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชน _____ ปี
9. กลุ่มในชุมชนที่ท่านเป็นผู้นำ/สมาชิก
 ไม่มี มี (หากมีโปรดให้รายละเอียดด้านล่าง และใส่เครื่องหมาย [✓] ตามตำแหน่งของท่าน)

ชื่อกลุ่ม	ตำแหน่งในกลุ่ม				จำนวนปีที่ เป็นสมาชิก
	ประธาน	กรรมการ	สมาชิก	อื่นๆ (โปรดระบุ)	
	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	

แบบทดสอบความรู้ Green Tourism

แบบทดสอบ (ก่อนเข้าร่วมโครงการ)

เรื่อง "Green Tourism"

ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียว ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียว

คำแนะนำ : เติมเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ท่านคิดว่าถูก หรือ ✗ หน้าข้อความที่ท่านคิดว่าผิด

- _____ 1 รมัตถะวังผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น ขยะและมลพิษต่างๆ
- _____ 2 นำขยะไปเผาทำลายไม่ปล่อยให้ส่งกลิ่นเหม็น
- _____ 3 มีการสร้างกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยว
- _____ 4 งดการให้บริการทีวี คอมพิวเตอร์ และเครื่องเสียงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อลดการใช้พลังงาน
- _____ 5 จัดกิจกรรมหาของป่าเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินศึกษาธรรมชาติ
- _____ 6 มีการให้ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนและมีกิจกรรมปลูกป่าเพื่อสร้างความตระหนัก
- _____ 7 สินค้าที่ระลึกควรมาจากธรรมชาติไม่ควรซื้อ เช่น ไม้แกะสลักต่างๆหรือดอกกล้วยไม้ป่า
- _____ 8 รับนักท่องเที่ยวโดยมีเคยปฏิเสธรจำนวนคน เพื่อรักษาภาพพจน์และแสดงน้ำใจไมตรีต่อนักท่องเที่ยว
- _____ 9 เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องออกกฎระเบียบในการรักษาป่าชุมชนอย่างรัดกุม
- _____ 10 มีมาตรการป้องกันและบำรุงรักษาแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถานของท้องถิ่น
- _____ 11 มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวในทางด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน
- _____ 12 นำพืชพันธุ์ต่างถิ่นมาปลูกเสริมเพื่อสร้างความหลากหลายของพืชพรรณให้กับสภาพแวดล้อมชุมชน
- _____ 13 มีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามเพื่อส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน
- _____ 14 เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติทุกครั้งเมื่อถูกมอบหมายให้เข้าร่วม
- _____ 15 ทุกครัวเรือนจะต้องงดการใช้สารเคมี

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมและความสำคัญ

แบบสอบถาม (การมีส่วนร่วมและความสำคัญ)

เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการบริการท่องเที่ยวของชุมชน"

ตอนที่ 1 ท่านเคยมีส่วนร่วมในการบริการท่องเที่ยวอย่างไร และท่านคิดว่ามีความสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมหรือไม่

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียงระดับเดียว

การบริการท่องเที่ยวของชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม				ระดับความสำคัญ			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย	สำคัญมาก	สำคัญปานกลาง	สำคัญน้อย	ไม่สำคัญ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ								
1.1 พุดคุยด้านปัญหาในการให้บริการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต								
1.2 เคยเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาการบริการท่องเที่ยว								
1.3 เคยร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาการบริการท่องเที่ยว								
1.4 เคยร่วมพิจารณา/กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว								
1.5 เคยร่วมปรึกษาหารือ/พุดคุยปัญหาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว								
1.6 เคยร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว								
1.7 เคยร่วมปรึกษาหารือ/พุดคุยปัญหาเรื่องศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว								
1.8 เคยเสนอแนวทางแก้ไข/ทางออกสำหรับปัญหาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน								
1.9 เคยร่วมลงมติสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน								
2. การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ								
2.1 เคยร่วมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว								
2.2 เคยเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว								
2.3 เคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา								

การบริการท่องเที่ยวของชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม				ระดับความสำคัญ			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย	สำคัญมาก	สำคัญปานกลาง	สำคัญน้อย	ไม่สำคัญ
4.7 เคยร่วมติดตามและควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน								
4.8 เคยร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน								

แบบทดสอบการจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว

แบบทดสอบ (ก่อนเข้าร่วมโครงการ)

เรื่อง "การจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว"

ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว

คำแนะนำ : เติมเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ท่านคิดว่าถูก หรือ ✗ หน้าข้อความที่ท่านคิดว่าผิด

ก. ข้อใดคือหลักการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

1. มีความสนุกสนาน
2. สร้างความรู้ความเข้าใจต่อพื้นที่ คนท้องถิ่น และประวัติศาสตร์
3. เกิดการเรียนรู้
4. มีการจัดการที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัย
5. นักท่องเที่ยวได้รับของฝากจากแหล่งธรรมชาติ

ข. ข้อใดคือองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

6. อำนาจความสะดวกครบครัน และสะดวก
7. ประเมินความสามารถของนักท่องเที่ยว
8. โปรแกรมเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยอยู่บนหลักเคารพวัฒนธรรมชุมชนและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
9. มีระบบการประสานงานและจัดวางคนที่เหมาะสม
10. เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลักเสมอ (ให้ตามคำเรียกร้องเสมอ)

ค. ข้อใดคือรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชน

11. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ และรวบรวมพืชพรรณเป็นของที่ระลึกสร้างความประทับใจ
12. เดินเที่ยวในหมู่บ้าน
13. เยี่ยมชมและถ่ายภาพวิถีชีวิต เช่น ทำสวน หาปลา ตำข้าว ใสบาตร
14. ร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เช่น ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ
15. เยี่ยมชมเพื่อถ่ายภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ดนตรี แกะสลัก ทอผ้า ย้อมสีธรรมชาติ

ง. ข้อใดคือลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับที่ชุมชนควรพิจารณา

16. ด้านเศรษฐกิจ - ผลตอบแทนสูงสุด
17. ทางกายภาพ - การพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม รวมถึงความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่
18. ทางสังคมและวัฒนธรรม - ไม่กระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคม ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

19. ทางสิ่งแวดล้อม - ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้ระบบนิเวศถูกทำลาย
20. ทางด้านความรู้สึก - ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่กระทบต่อความเป็นส่วนตัวของทั้งนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

จ. ข้อใดคือการกำหนดขีดความสามารถ

21. จำกัดปริมาณ
22. กระจายการใช้ประโยชน์
23. มีระยะเวลาการท่องเที่ยวในแต่ละวันอย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจ
24. จำกัดฤดูกาลท่องเที่ยวตามศักยภาพชุมชน
25. จำกัดขนาดนักท่องเที่ยว

ฉ. ข้อใดคือวิธีคิดในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

26. กิจกรรมสามารถสร้างการเรียนรู้โดยมีประสบการณ์ตรง
27. กิจกรรมมีความท้าทาย สร้างความตื่นเต้น
28. มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเป็นธรรมชาติ
29. มีการกระจายบทบาทการทำงาน
30. มีราคาที่เป็นธรรม

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถาม (Questionnaire)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม
(Tourist Behavior on Ecotourism Site)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (General Information)

1. เพศ (Sex) ชาย (Male) หญิง (Female)
2. อายุ (Age) _____ ปี (Years)
3. ที่อยู่ จังหวัด (City) _____ ประเทศ (Country) _____
4. จบการศึกษาในระดับ (Education) _____
5. อาชีพ (Occupation) _____
6. รายได้ต่อเดือนเฉลี่ยต่อเดือน (Average income per month) _____

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม (Tourist behavior)

1. ท่านชอบประเภทการท่องเที่ยวแบบใด (What kind of Tourism do you like the most)
 เชิงนิเวศ (Ecotourism) เชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism)
 เพราะเหตุใด (Reasons) _____
2. ช่วงเวลาที่ท่านมักจะเดินทางท่องเที่ยวคือช่วงเดือนใดบ้าง (Travel Period)
 เพราะเหตุใด (Reasons) _____
3. ท่านมักจะใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวกี่วัน
 (How long will you spend time to travel?) _____ วัน (Days)
4. ท่านมักจะเดินทางไปท่องเที่ยวกับใครบ้าง (Whom will you always travel with?)
5. พาหนะที่ท่านมักใช้ในการเดินทาง (Vehicle to travel)
6. ที่พักแรมแบบใดที่ท่านชอบมากที่สุด (Which accommodation you prefer when you are travelling?)
 โรงแรม (Hotel) รีสอร์ท (Resort) โฮมสเตย์ (Homestay)
 กางเต็นท์ (Tent) อื่นๆ โปรดระบุ (Other, please specify)

เพราะเหตุใด (Reasons)
 _____

ตอนที่ 3 ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม (Tourist's attitude about Ecotourism Site)

ท่านให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร (A priority on each item of ecotourism destination?)

คะแนนระดับความสำคัญ : 5 = สำคัญมากที่สุด (Essential) 4 = สำคัญมาก (High priority) 3 = สำคัญปานกลาง (Medium priority) (Priority level) 2 = สำคัญน้อย (Low priority) 1 = ไม่สำคัญเลย (Not a priority)

ประเด็น (Topic)	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
ด้านธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม (Nature and Culture)					
1. ธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์/สภาพดั้งเดิม (Abundant natural/original state)					
2. สามารถพบเห็นสัตว์ป่าได้ (Wildlife can be seen.)					
3. ทักษะภาพที่สวยงาม (Beautiful scenery)					
4. วัฒนธรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (A unique community culture)					
5. มีเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ (There is a story of historical)					
6. มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม (Beautiful culture)					
7. วิถีชีวิตท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับธรรมชาติ (Local culture are closely linked to nature.)					
8. เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต/ประเพณี/วัฒนธรรม (Provides an opportunity to exchange cultural life.)					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ (Accommodation and Services)					
9. มีป้ายบอกทาง/จุดสนใจต่างๆ (Signs/features.)					
10. มีป้ายอธิบายข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว (The label describes the basics of attraction.)					
11. มีไฟฟ้า (Electric)					
12. มีน้ำประปา/มีห้องน้ำสาธารณะ (Water supply / public bathrooms.)					
13. มีโทรศัพท์/โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถใช้งานได้ (Phones / mobile phones can be used.)					
14. มี internet ใช้ (Internet connection.)					
15. มีลานจอดรถ (Parking lot)					
16. มีที่พักแรม (Accommodation)					
17. มีร้านอาหารและการจัดการขยะที่ดี (food and waste management)					
18. มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอและทั่วถึงเพื่อความปลอดภัย (Sufficient Security staff.)					
19. มีการติดตั้งป้ายเตือนภัยอย่างเหมาะสม (Warning signs.)					
20. มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย (Rescue equipment.)					
21. มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล (First aid equipment.)					
22. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor Center.)					

ประเด็น (Topic)	ระดับความสำคัญ				
23. มีแหล่งให้ค้นคว้าข้อมูลก่อนเดินทางท่องเที่ยว (Source of Information before traveling.)					
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
24. เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวทุกฤดูกาล (place/activities can be visit for all seasons.)					
25. ถนนสายหลักที่ใช้เดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพ (Quality of main road entering the tourist attractions.)					
26. ระยะทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว (Distance to the destination.)					
27. พาหนะรับจ้างที่ให้บริการสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ (Transportation services that can be offered to the tourist.)					
28. ป้ายบอกทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว (Signs to tourist attractions.)					
ด้านปัจจัยทางการตลาด	5	4	3	2	1
29. ความหลากหลายของรายการนำเที่ยว (A variety of program tours.)					
30. ราคาพาเที่ยวและราคาที่พักเหมาะสม (Package and Accommodation affordable price.)					
31. ท่าเลที่ตั้งเหมาะสมเข้าถึงสะดวก (Accessibility)					
32. ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละฤดูกาล (Variety of activities each season.)					
33. กิจกรรมท่องเที่ยวเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม (Activities focus on conservation.)					

ภาคผนวก ข ชุดความรู้ด้านการจัดทำโปรแกรม

By: Savichaya S. Trirot

องค์ประกอบสำคัญในการทำโปรแกรมทัวร์

องค์ประกอบที่สำคัญ ในการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

- ศึกษาวิจัย **พื้นที่และโปรแกรมที่จะทำ**
- ประเมิน **ต้นทุน** และขีดจำกัดของทรัพยากรที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนุก มีความสุข และไม่เหนื่อยเกินไป
- กำหนด **เป้าหมาย** ของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ โดยที่ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- โปรแกรมต้อง **เน้นประโยชน์ที่เป็นบวก** (ความสนใจ อายุ เพศ) โดยอยู่บนหลักการของการเคารพวัฒนธรรมชุมชน และไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- มีระบบ **การประชาสัมพันธ์** ที่เหมาะสม
- มีระบบการ **ประเมินผล** ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
- มีระบบการ **ประเมินราคา** ของนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับ

- ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ด้วยความปลอดภัยและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมในพื้นที่แห่งหนึ่งๆ โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายหรือถูกทำลายน้อยที่สุด

ลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับ (ต่อ)

- ความสามารถในการรองรับทางสิ่งแวดล้อม (Environment carrying capacity) ไม่ทำให้สภาพแวดล้อมระบบนิเวศในพื้นที่แห่งหนึ่งๆถูกทำลาย หรือถูกใช้อย่างไม่เป็นธรรมต่อคนท้องถิ่น
- ความสามารถในการรองรับทางความรู้สึก (Perceptual carrying capacity) ไม่ทำให้ความเป็นส่วนตัวของทั้งสองฝ่ายคือคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวขาดความรู้สึกความเป็นส่วนตัว

หลักการของการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

- มีความ **เหมาะสม**
- สร้าง **ความพึงพอใจ** ความเข้าใจต่อตนเอง พื้นที่ คนท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ เกิดการเรียนรู้
- มีการจัดการที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกมั่นคง **ปลอดภัย** และเกิดความ **ไว้วางใจ**
- เกิดความ **เข้าใจ** วัฒนธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ
- เดินเที่ยวในหมู่บ้าน
- ร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น
  - ในหมู่บ้าน เช่น การทำอาหาร ลำข้าว หอผ้า ทำบุญใส่บาตร
  - นอกหมู่บ้าน เช่น การทำสวน ทำนา หาดปลา
- ร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เช่น การทำกิจกรรมกับเด็กนักเรียนในโรงเรียน การปลูกป่า ทำแนวกันไฟ
- เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เรียนดนตรี เรียนแกะสลัก เรียนทอผ้า เรียนการย้อมสีธรรมชาติ
- กิจกรรมศึกษาธรรมชาติอื่นๆ เช่น ดูนก ดูผีเสื้อ พายเรือ จักรยาน วาดรูป

ลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับ

- ความสามารถในการรองรับทางเศรษฐกิจ (Economic carrying capacity) ได้ผลตอบแทนสูงสุดภายใต้ข้อจำกัด โดยไม่กระทบต่อการลงทุนและค่าครองชีพของชาวบ้านในพื้นที่
- ความสามารถในการรองรับทางกายภาพ (Physical carrying capacity) ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงระดับความอึดของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น
- ความสามารถในการรองรับทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and culture carrying capacity) ไม่ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคม ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลายด้วยการให้บริการเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์และกฎกติกาในการกำหนดขีดความสามารถ

- การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์
- การกระจายการใช้ประโยชน์
- การรวมการใช้ประโยชน์
- การจำกัดระยะเวลาการใช้ประโยชน์
- การจำกัดฤดูกาลในการใช้ประโยชน์
- การจำกัดขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยว

คำอธิบาย : วิธีคิดการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว

- กิจกรรมสร้างการเรียนรู้โดยมีประสบการณ์ตรง**
  - การลงมือปฏิบัติแบบลงมือทำจริง สร้างสิ่งใดก็ได้โดยคิดไปเสียของ
  - ชาวบ้านและคนต่างสัญชาติสามารถสื่อสารกัน
  - ได้เรียนรู้ภาษาถิ่น
  - การจดจำ สิ่งเป็นชีวิตจริงที่ดูและชีวิตประจำวันของชาวบ้าน
  - การนำมิตรภาพไป
  - การใช้สิ่งมีค่าจากบ้าน ซึ่งใช้เงินมีค่าในมือ
- ความหลากหลายของกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และประโยชน์**
  - ได้กินและดื่มของอร่อย
  - มีสิ่งให้ดูและฟัง
  - เมื่อได้เรียนภาษาถิ่นแล้วก็จะเข้าใจ
  - ช่วยได้ชีวิต และช่วยชีวิตคน
  - คนที่ที่บ้านเขาอยู่ซึ่งมีค่าอย่าง
  - เส้นทางเดินสายภาษาถิ่น ไปมาที่คนคนกัน

คำอธิบาย : วิธีคิดการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว (ต่อ)

- มีการระจงบานบาทการทำงาน**
  - ไปโปรแกรมท่องเที่ยวมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่
  - มีจุดประสงค์หลาย ประการมีจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยว
  - มีจุดประสงค์ทำงาน หลายมิติของชุมชน ศึกษาศาสนา วัฒนธรรม
  - ทรัพยากรชาวบ้าน ส่วนหนึ่งกำลังสนับสนุนผู้ดำเนินการมีคุณค่า สนับสนุน เพราะมีคุณค่าได้, เกิดประโยชน์ต่อคน
  - กลาง
  - เจ้าภาพนำดี มีบริการที่ดีและเหมาะสม
- ราคาที่เป็นธรรม**
  - ไปโปรแกรมท่องเที่ยวสามารถได้กำไร หรือมีเงินกำไร นำไปใช้ในชุมชนได้

คำอธิบาย : วิธีคิดการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว (ต่อ)

- เวทีการพูดคุย**
  - สร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ
  - บรรพชาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ไม่มีการ
  - มีข้อบังคับหรือข้อจำกัด ซึ่งผู้คิดหรือผู้ปฏิบัติ
  - ตามใจตนเองมีคุณค่าจากบ้าน และมีการ
  - แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
- ระยะเวลาที่เหมาะสม**
  - ควรมีระยะเวลาให้ใช้ได้อย่างเป็นประโยชน์
  - มี 3, 5, 7, 10 ไปโปรแกรมศึกษาจริงทำให้เข้าใจ
  - ชาวบ้านมากขึ้น และมีการแลกเปลี่ยน
  - เรียนรู้กัน หากมีโอกาสจะเห็นความ
  - มีคุณค่ากันและกันและกันจากทุกด้าน
  - ที่ไปมาในอีกด้านหนึ่งชุมชนที่ไม่ค่อยไป
  - เจอ

องค์ประกอบด้านเนื้อหาในโปรแกรมทัวร์

- ช่วงเวลาท่องเที่ยวและสถานที่ (Duration & Place)
- กิจกรรมท่องเที่ยว (Time & Activity)
  - What - ทำอะไร
  - Where - ที่ไหน
  - When - เมื่อไหร่
  - Why/How - อย่างไร/วิธีการ
- การบริการอื่นๆ (ทางเลือกเสริม) (Services)
  - การเดินทาง/ยานพาหนะอื่น
  - ที่พัก (ประเภทอื่นที่เพิ่ม)
  - สถานพยาบาล/กรณีฉุกเฉิน
- ข้อจำกัด/คำแนะนำ/การเดินทางอื่น (Other information)
- ข้อมูลการติดต่อนักท่องเที่ยว (Contact)
- ราคาต่อท่าน (จำนวนคนต่อทริป)

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

- ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นางสาววิชา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Ms. Savichaya Supa-udomlerk Trirat

- หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
63 หมู่ 4 ต.หนองหาร อ.สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290
โทรศัพท์/โทรสาร 053 – 873297, 080-8460654

- ประวัติการศึกษา

บธ.บ. (การเงินและการธนาคาร) มหาวิทยาลัยพายัพ
บธ.ม. (บริหารธุรกิจ) วิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
PhD (Development Communication) Central Luzon State University

6.สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ:

- การวางแผนโครงการการจัดทำแผนธุรกิจ/
- สังคมศาสตร์ เช่น การสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน เครือข่ายสังคมและชุมชน
- การท่องเที่ยว เช่น การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว (การสื่อความหมายธรรมชาติและวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวสีเขียว)

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว 7.1:

หัวหน้าโครงการ 7.1.1:

- ปี 2556 : การพัฒนาการินแมปเพื่อการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนบ้านโปง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2556
- ปี 2556 : การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวโดยใช้เป็นที่สีเขียวเป็นเครื่องมือในการพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
- ปี 2556 : การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและระบบสื่อความหมายภายใต้แนวคิด Green Concept บนฐานทรัพยากรท้องถิ่น
- ปี 2556 : แผนงานวิจัย การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยการใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา อำเภอภักดีนิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

7.1.2 ผู้ร่วมวิจัย :

- ปี 2555 : การจัดการความรู้เพื่อการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- ปี 2555 : แผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านหม้อ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- ปี 2555 : แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- ปี 2556 : การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา บ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอ แม่ทา จังหวัดลำพูน
- ปี 2556 : การพัฒนารูปแบบห่วงโซ่อุปทานของผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สู่เกษตรกรอินทรีย์ในภาคเหนือตอนบน
- ปี 2556 : ตัวแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคเหนือ
- ปี 2556 : การพัฒนาตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชน ตตอยสะแกด จังหวัด.เทพเสด็จ อ. เชียงใหม่

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1

- ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) น.ส. รักษิดา ศิริ
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Ms. Raktida Siri

- หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
63 หมู่ 4 ต.หนองหาร อ.สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290
โทรศัพท์/โทรสาร 053 – 873297, 082-1923705

- ประวัติการศึกษา

- Bachelor of Arts in Mass Communication, Chiang Mai University
- Master of Arts in Tourism Industry Management, Chiang Mai University
- Associate Degree in Travel, Exposition and Meeting Management, Richland College, Texas, USA
- Master of Science in Hospitality Management, University of North Texas, Texas, USA

4. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ:

- การตลาดเพื่อการท่องเที่ยว เช่น พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว แรงจูงใจในการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว
- การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- การจัดการภัยพิบัติ

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2

1. ชื่อ สกุล-(ภาษาไทย) นายพัฒนพงศ์ จันทร์สว่าง
ชื่อ(ภาษาอังกฤษ) สกุล- Mr.Pattanapong Jansawang
2. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
63 หมู่ 4 ต.หนองหาร อ.สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290
3. ประวัติการศึกษา
กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4
คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ร่วมวิจัยในพื้นที่

1. นางบุญสนอง กอนแก้ว (ประธานกลุ่มโฮมสเตย์บ้านเมืองก๊าด)
2. นายสมศาสตร์ โสมมณี (รองประธานกลุ่มโฮมสเตย์บ้านเมืองก๊าด)
3. นางสาวพัชรภรณ์ บุญตัน (สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก๊าดช้าง หมู่ 2 บ้านแม่ตะมาน)